

СУРӘТЛӘРДӘ – РУХИ ЙӨЗЕБЕЗ

СУРƏТЛƏРДƏ – РУХИ ЙӨЗЕБЕЗ

Дәтләлбәли

Казан 2022

УДК 94 (470.41) :77
ББК 63.3 (2Рос=Тат)
С85

Төзүчеләре – Равил Фәйзуллин, Ландыш Әбүдәрова.

С85 Сурәтләрдә – рухи йөзебез: фотоальбом / төз. Р.Г.Фәйзуллин, Л.Р.Әбүдәрова. – Казан: «Идел-Пресс», 2022.–192 бит.

Йөз ел эчендә әдәбиятыбыз тарихында эз калдырган, заманында төрлечә аталып, хәзер «Казан утлары» исемен йөрткән журналны оештырган, төрле елларда житәкләгән һәм бу басмада актив катнашкан әдипләр турында бу фотоальбом. Альбомда тугыз йөзгә якын фоторәсем урнаштырылган, аларның һәрберсенә кыскача белешмә-аңлатма бирелгән.

ISBN 978-5-4494-0128-1

УДК 94 (470.41) :77
ББК 63.3 (2Рос=Тат)

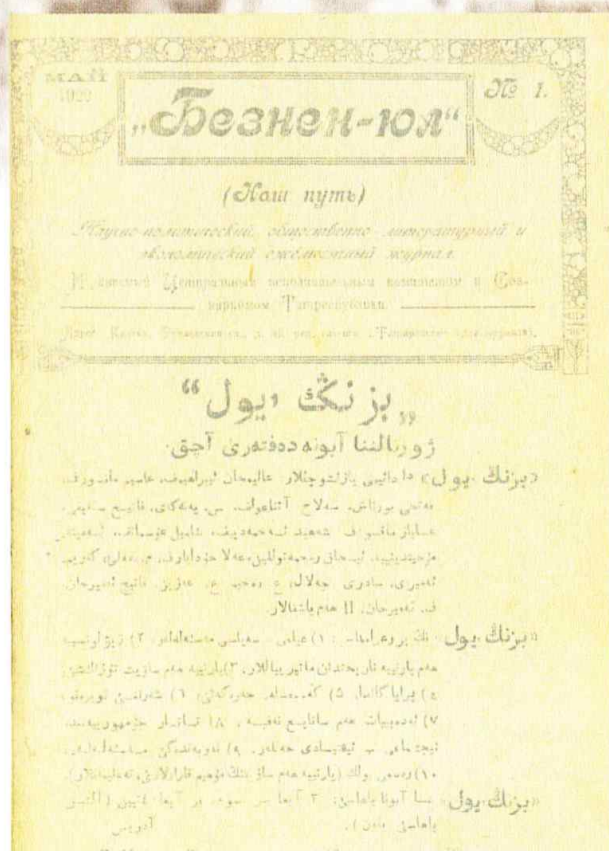
© «Казан утлары», 2022 ел

يول

1 нче булек

1922-1932

«БЕЗНЕҢ ЮЛ» ЖУРНАЛЫН ОЕШТЫРУЧЫЛАР:

«Безнең юл» журналының
беренче санының тышлығы.

Галимжан Ибраһимов
(1887–1938) – язучы, галим, дәүләт
эшлеклесе, «Безнең юл» журналын
оештыручыларның берсе.

Гасыйм Мансуров
(1894–1955) – дәүләт эшлеклесе, мөхәррир,
мөгаллим. 1922-1923 елларда «Безнең юл»
журналының җаваплы редакторы.

«БЕЗНЕҢ ЮЛ» ИДАРӘСЕННӘН ӘДИПЛӘРГӘ, ШАГЫЙРЬЛӘРГӘ, ГЫЙЛЕМ-ӘДӘБИЯТ МӨХИБЛӘРЕНӘ МӨРӘҖӘГАТЬ

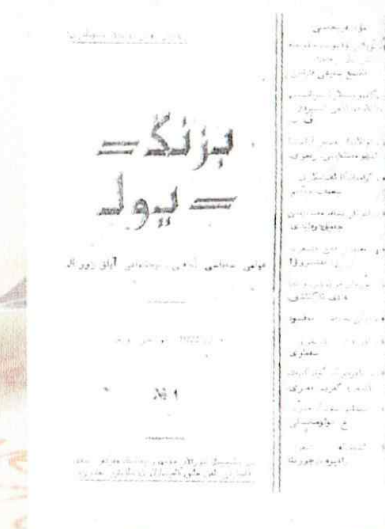
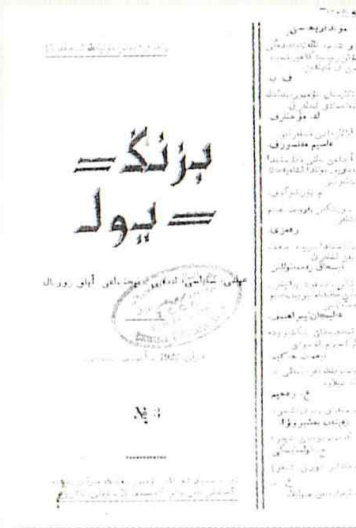
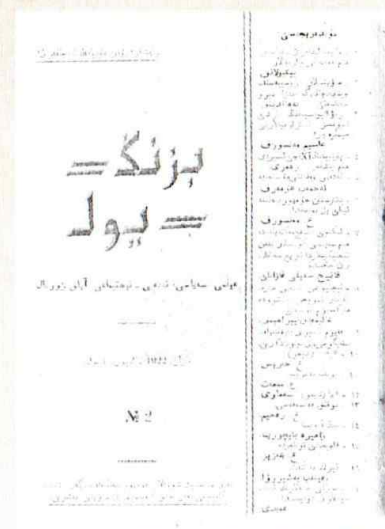
Хәлләрнең гадәттән тыш авыр булуына карамастан,
«Безнең юл» журналын чыгара башладык.

«Безнең юл»ның чыгуы татар җәмһүриятенә мәркәздә
– Казанда булса да, бу мәҗмуга Русиянең төрле якларында
яшәгән һәм татар-башкорт халыкларына хезмәт итүне
үзенә максат итеп ала. Менә шул авыр, зур бурычны үтәүдә
без эчке, Волга-Урал, Сибириянең төрле почмакларында
яшәүче әдипләр, шагыйрьләр, барлык гыйлем-әдәбият
мөхбирләренә ярдәмәненә ышанып, эшкә керештек.

Үтенәбез: бер яктан, бу журналның таралуына; икенче
яктан, гыйльми-сәяси, әдәби материаллар, мәкаләләр
жибәрү белән журналга булышсыннар иде. Кулъязмалар өчен
акча түләнә, даими абунә җыючылар, язучылар белән аерым
мөгаһәдәләр ясала. Эшче-крестьян гаммәвесенә азатлыгы
юлында эшләүче иптәшләр бу журналны үзләренә уртак
хезмәтләре итеп карасыннар һәм шулай булышсыннар иде.

«Безнең юл»ның программасы:

- 1) гыйльми-сәяси мәсьәләләр;
- 2) революция һәм партия тарихыннан материаллар;
- 3) партия һәм совет төзелеше;
- 4) пропаганда;
- 5) Шәрыкны өйрәнү;
- 6) әдәбият һәм сәнәигы нәфисә;
- 7) татар җәмһүриятендә иҗтимагый вә икътисади хәлләр;
- 8) нәүбәттәге мәсьәләләр;
- 9) рәсми бүлек (партия һәм советның мөһим карарлары,
тәгълиматлар).

Зәйнәп Бәширова БЕЗНЕҢ ЮЛ

Күрәсезме, әнә шәрык ягын,
Тезелеп торган матур илләрен?
Борма-борма киткән тугайларын,
Хәтфә кебек яшел җирләрән.

Күрәсезме эссе сәхраларын,
Иксез-чиксез комлы чүлләрән,
Челтерәп кенә аккан чешмәләрән,
Көзгә кебек тонык күлләрән?

Күрәсезме сулы урманнарны,
Башы күккә тигән тауларны?
Искә төшерә үткән заманнарны,
Арсландай көчле яуларны.

Әнә шунда таулар арасыннан
Боргаланып күренә безнең юл.
Киткән аның очы әллә кая
Шактый ерак, байтак, озын юл...

Юл чыкканга байтак көннәр инде,
Көн-төн һаман шунда барабыз.
Кичеп эссе шәрык сәхраларын,
Армый-талмый, алга барабыз.

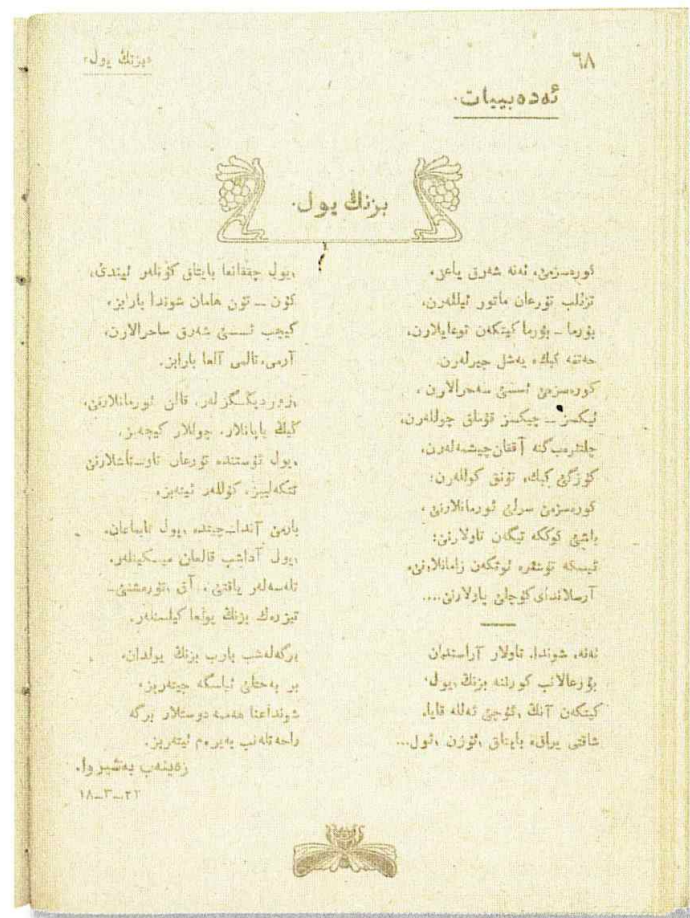
Зур диңгезләр, калын урманнарны,
Киң япаннар, чүлләр кичәбез.
Юл өстендә торган тау-ташларны,
Теткәлибез, көлләр итәбез.

Бармы анда – читтә юл тапмаган,
Юл адашып калган мескенләр.
Теләсәләр якты, ак тормышны,
Тизрәк безнең юлга килсеннәр.

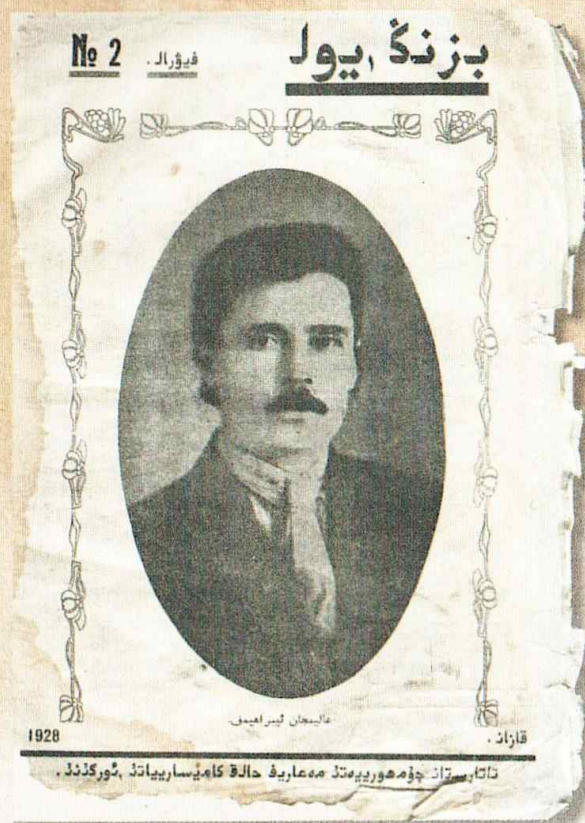
Бергәләшеп барып безнең юлдан,
Бер бәхетле илгә җитәрбез.
Шунда гына һәммә дуслар белән
Рәхәтләнеп бәйрәм итәрбез.

«Безнең юл» журналы, 1922, №1

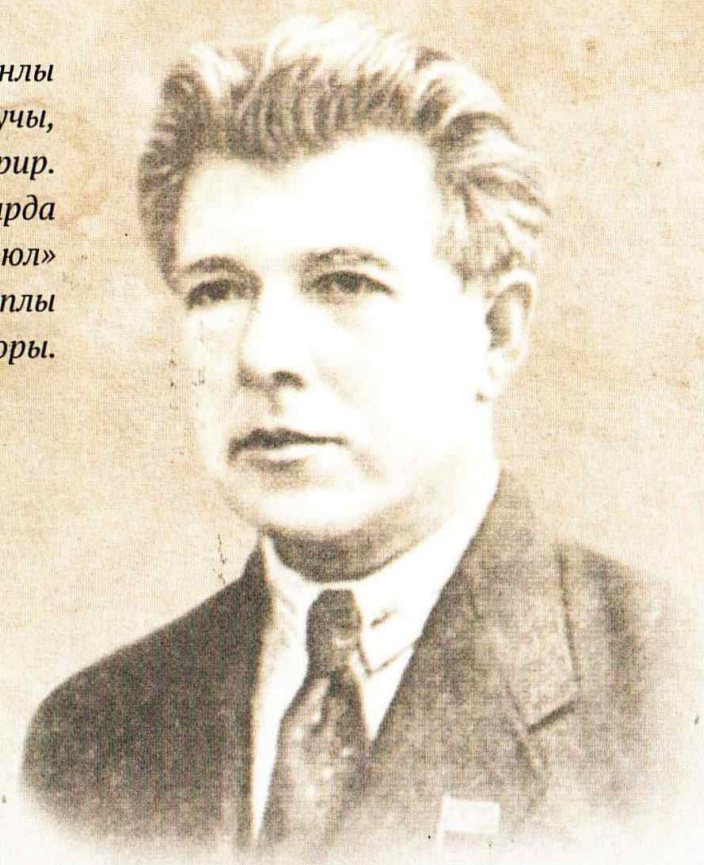
Зәйнәп Бәширова
(1903–1984) – шагыйрә,
журналист, җәмәгать
эшлеклесе.

Галимжан
Ибраһимовның
20 еллык ижади
һәм гыйльми
эшчәнлегенә
багышланган
журнал тышлыгы.
1928 нче елның
февраль саны.

Фатих Сәйфи-Казанлы
(1888–1938) – язучы,
галим, мөхәррир.
1927–1929 елларда
«Безнең юл»
журналының җаваплы
редакторы.

Галимжан Ибраһимов
Татарстанның Мәғариф
халык комиссариаты
карамагында эшләгән
Гыйльми Үзәк җитәкчесе
дә була. Фотода
Г. Ибраһимов – уртада,
аның уң ягында Фатих
Сәйфи-Казанлы, сул
ягында Шаһид Әхмәдиев
һәм Үзәк әгъзалары.

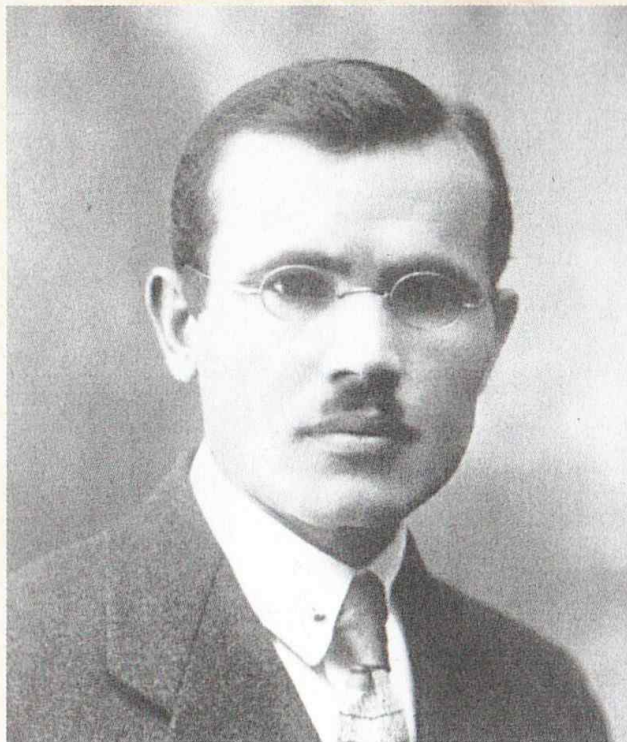
Мирхəйдəр Фəйзи
(1891–1928) –
драматург.

Мəжлит Гəфури
(1880–1934) –
шагьйр.

Классик əдиплəрəбєз: Мəжлит Гəфури, Һəди Тəктəш, Гəлиəсгəр Кəмəл. 1920 нчє єллар уртəсы.

Сәгыйть Сүнчәләй
(1889–1937) – шагыйрь, тәрҗемәче,
җәмәгать эшлеклесе.

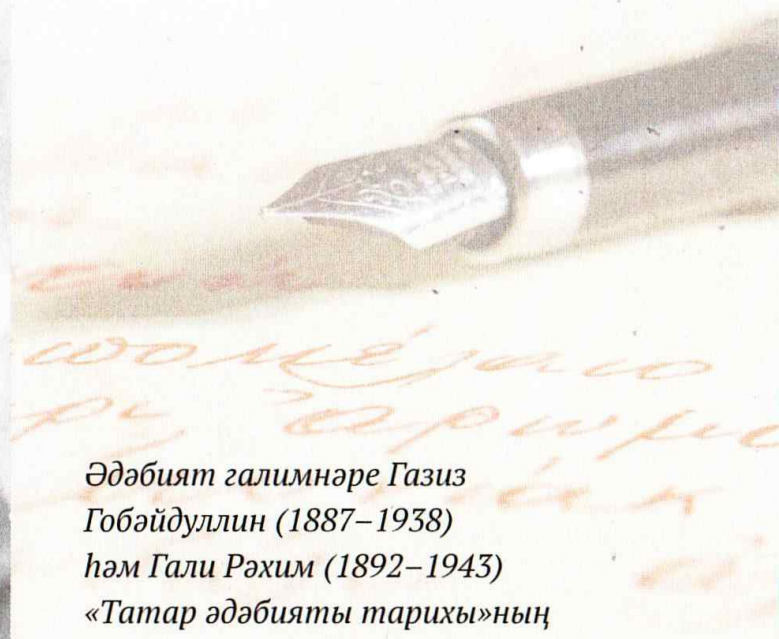
Жамал Вәлиди
(1887–1932) – галим, педагог,
җәмәгать эшлеклесе.

Фатих Әмирхан
(1886–1926) – прозаик, публицист,
җәмәгать эшлеклесе.

Әдәбият галимнәре Газиз
Гобәйдуллин (1887–1938)
һәм Гали Рәхим (1892–1943)
«Татар әдәбияты тарихы»ның
3 нче томлыгы чыккач.
1924 нче ел.

Язучылар, журналистлар, сәнгать эшлеклеләре
 милли республикалар буйлап зур сәяхәткә чыгар алдыннан.
 Беренче рәттә (сулдан уңга): Газиз Иделле, Мирсәй Әмир, Гадел Кутуй, Һади Такташ, Демьян Фәтхи;
 икенче рәттә: Закир Гали, Гомәр Гали, Галимҗан Нигъмәти, Кави Нәжми;
 өченче рәттә: Зариф Бәшири, Исмәгыйль Рәми, Гавриил Беляев, Шәриф Камал, Кәрим Тинчурин,
 Лев Рубинштейн, Галиәсгар Камал, Салих Сәйдәшев, Шакир Шамильский.
 Казан, 1929 нчы ел.

Яңалиф

1. Яңа сурлар тиклегенә. Мақала . 3.
2. Социалистик әдәбият өчен Татарстан Совет язучылары Союзның Ойганау Комитетин тезы турнда 7.
3. Татарстан җәмһириятенә XII йылда 11.
4. Ун ике 11.
5. Тинчирин— «Qander suju». Piesadan uer kinok 12.
6. Əzal Tahirul.— Bis jiber azaqında. Fantastik xikəyə. Dəyama 21.
7. S. Kulinaj.— Şiqriqlər. Tek-tek 26.
8. Kəşif Rəxim.— Təngə qarawıñ. Xikə 29.
9. Fətiyə Xəsnə.— Avtomat. Xikə 35.
10. Johanns Bexer. 45.
11. Johanns Bexer.— İptas. Şiqir 47.
12. Zia Goraj.— Şu jibə qaytqanda. Şiqir 48.
13. Ləmitadze.— Burdan kilgen nişant. Ocerk 50.
14. V. I. Lenin.— İ. N. Tolstoj. Maqal 57.
15. F. Şaqij.— Qazañ «URAI» gəzet 60.
16. S. Samat.— Tatarstanın XII nce jibə qaytqanda. Maqal 71.
17. X. Xosəmol.— Baqırt Daylıt Teatır. Maqal 79.
18. M. Əmir.— Tatiolokıñ armı kıl 81.
19. X. İlğaj.— «Krugın» turnda qajner 83.
20. Tatarstan Sovet Jazucıları. Oqı 86.
21. Xronika 8

Галимжан Нигъмәти
(1897–1941) – язучы, әдәбият
галиме, педагог. Журналның
жаваплы редакторы.

Фатих Сәйфи-Казанлы
«Яңалиф» журналының да
редакторы була.

1930 нчы елдан башлап Татарстан Мәгариф халык комиссариаты һәм Совет язучылар оешмасының айлык әдәбият, сәясәт, сәнгать һәм тәнкыйть журналы «Яңалиф» чыга башлый. Журнал латин имласында 2000–2200 тираж белән 1932 елның ахырына кадәр чыккан.

Шул чорның ижади даирәсе. Сулдан
уңга (утырганнар): Фатыйма
Ильская, Әхмәт Ерикәй; (басканнар)
Фәтхи Бурнаш, Муса Җәлил.
1934 нче ел.

Ғади Такташ
(1901–1931) –
шағыйрь, драматург.

Солтан Ғабәши
(1891–1942) – композитор.
«Сания» операсының
(беренче татар операсы)
авторларының берсе. 30
нчы елларда журналда
татар музыкасы үсешенә
караган мәкаләләре белән
актив катнашкан.

Ғалимҗан Нигъмәти,
Ғади Такташ,
Мирсәй Әмир.
1920 нче еллар ахыры.

Ғади Такташның
«Киләчәккә хатлар»
поэмасы беренче
тапкыр «Яңалиф»
журналында 1931
елның 7 нче санында
басыла. Фотода
поэманың бизәлеше.

ТАРР
ZURNALЬ

Атака

2 1931
Qazan

1930 елдан Татарстан Пролетариат
Язучылары Ассоциациясе – ТАПП органы
буларак, «Атака» журналы чыга башлый.

Беренче саны июль аенда дөнья күрә,
редакторы – Гомәр Гали. Журналы
латин имласында 1932 елның ахырына
кадәр 1500-1600 данә тираж белән чыга.

Каләм ияләре киңәшә. Сулдан
уңга: Шәриф Камал, Гомәр Гали,
Хәмит Ярми, Гомәр Толымбай,
Кави Нәжми, Кәрим Тинчурин.
1932 нче ел.

Гомәр Гали
(1900–1954) – язучы,
әдәби тәнкыйтьче.

Гомәр Толымбай
(1900–1934) – язучы,
мөхәррир.

*Актив авторлар. Кави Нәжми, Фатих Сәйфи-Казанлы, Гомәр
Гали, Мәхмүт Макъсуд,
Нигъмәт Хәким, Шәриф Камал, Һади Такташ һ.б.
1926 нчы ел.*

2 нче бүлек

TATARSTAN SOVET
JAZUÇILAR BİRLİĞİNİN
QURULUŞ KOMİTESİ
QAZAN

SOVET
ƏDƏBİAT

AJL BQ ƏDƏBİAT, SƏNƏT
həm TƏNQIT ZURNAL

1

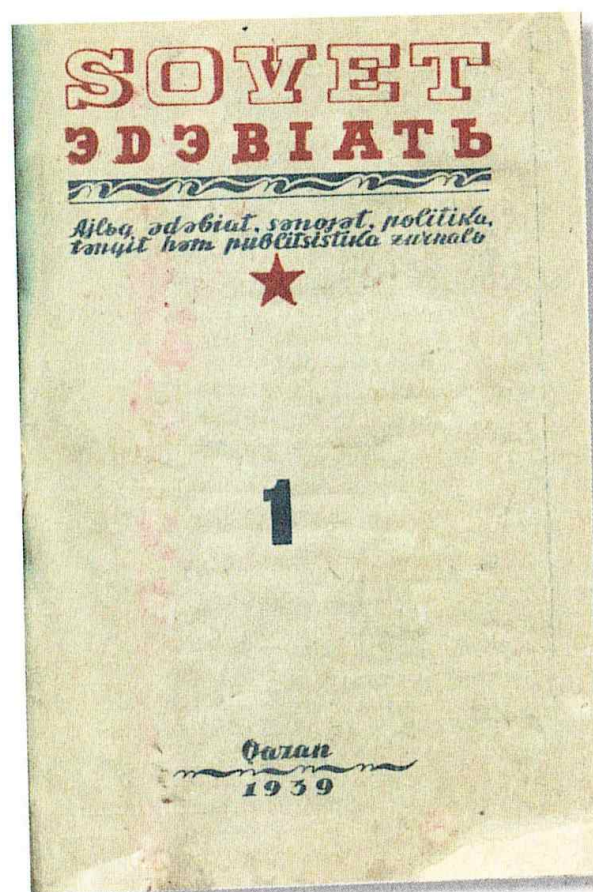
BU SANDA

- Əxm. Fəjz.
- A. Samof.
- S. Mannur.
- F. Xesni.
- D. İltis.
- Ə. Ajdar.
- S. Girinis.
- Stendal.
- Dem. Fətxi.
- S. İsmurat.

TATIZDAT—MATUR ƏDƏBİAT SEKTORİ
QAZAN 1933

1932-1941

ЖУРНАЛНЫҢ ЖАВАПЛЫ РЕДАКТОРЛАРЫ:

1932 нче елдан журнал «Совет
эдэбияты» дип атала башлый.

Кави Нәжми
(1901–1957) – язучы,
шагыйрь, мөхәррир.

Гомәр Гали
(1900–1954) – язучы,
әдәби тәнкыйтьче.

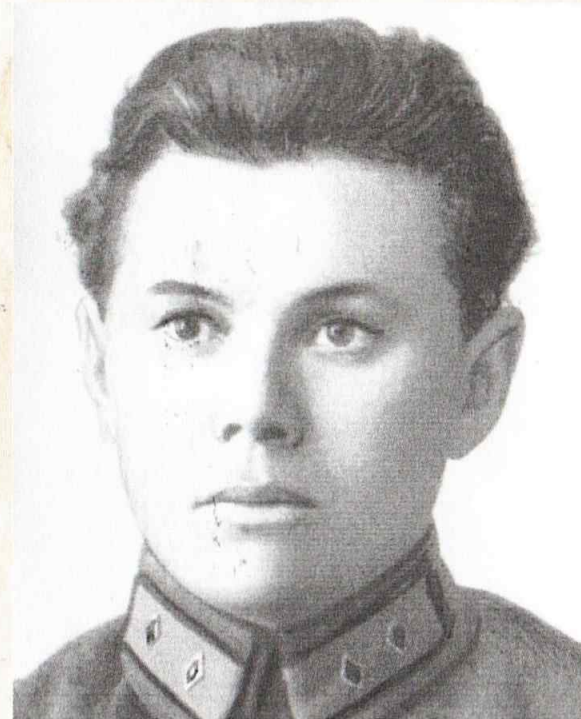

Гомәр Бәширов
(1901–1999) – язучы,
мөхәррир.

Хәсән Туфан, Гадел Кутуй, Шамил Усманов. 1940 нчы еллар.

*Шамил Усманов
(1898–1937) – язучы, драматург,
сәясәтче, ТАССРда радиокомитет
өештирүчеләрнең берсе.*

*Сирин Батыршин
(1896–1969) – шагыйрь.*

Татар әдипләре Казан
Кремле дивары янында.
1934-1935 нче еллар.

Кави Нәҗми белән
Сәрвәр Әдһәмова.

Муса һәм Әминә
Жәлиловлар.

Фатих Кәрим белән
Кадрия Ишукова.

1934 нче елның 25 июлендә совет язучыларының I Бөтен Татарстан съезды ачыла. Ул 4 көн дәвам итә.
Фотода әлеге съездда катнашкан язучылардан бер төркем.

Совет язучыларының I Бөтенсоюз съездына Казаннан барган делегатлар.
Сулдан икенче – Кәрим Тинчурин.
1934 нче ел.

ما تۇرۇپ دە بىيا ئىكەن بۇ ئىشنىڭ بىر قىسمىدا
خەتەر قىلىنغان ئىشنىڭ بىر قىسمىدا
بىزنىڭ دىنى تېرە ئىشنىڭ بىر قىسمىدا
بىزنىڭ دىنى تېرە ئىشنىڭ بىر قىسمىدا
بىزنىڭ دىنى تېرە ئىشنىڭ بىر قىسمىدا
بىزنىڭ دىنى تېرە ئىشنىڭ بىر قىسمىدا
بىزنىڭ دىنى تېرە ئىشنىڭ بىر قىسمىدا
بىزنىڭ دىنى تېرە ئىشنىڭ بىر قىسمىدا

Кәрим Тинчуринның съездда
ясаган чыгышының кулъязмасы.

Совет язучыларының I Бөтенсоюз
съездында катнашучылар.
Беренче рәттә (сулдан уңга):
Кави Нәжми, Алексей Толстой, Максим
Горький; икенче рәттә: Ләбиб Гыйльми,
Хәсән Туфан, Гомәр Толымбай, Фатих
Сәйфи-Казанлы, Галимжан Нигъмәти.
1934 нче ел.

1. Шәриф Камал
(1884–1942) – язучы, драматург,
журналист, ТАССРның атказанган
сәнгать эшлеклесе исемен алган беренче
әдип.

2. Кәрим Тинчурин
(1887–1938) – драматург.

3. Тажги Гыйззәт
(1895–1955) – драматург.

4. Идрис Туктар
(1896–1982) – язучы.

5. Әхмәт Исхак
(1905–1991) – шагыйрь, тәрҗемәче.

*Ялтада очрашу.
Шәриф Камал,
Хәдичә Фәтхуллина,
Галимҗан Ибраһимов,
Кәрим Тинчурин,
Галимҗан Нигъмәти.
1936 нчы ел.*

*Латыйф Жәләй
(1894–1966) –
тел галиме.*

*Демьян Фәтхи
(1906–1943) –
шагыйрь,
тәрҗемәче.*

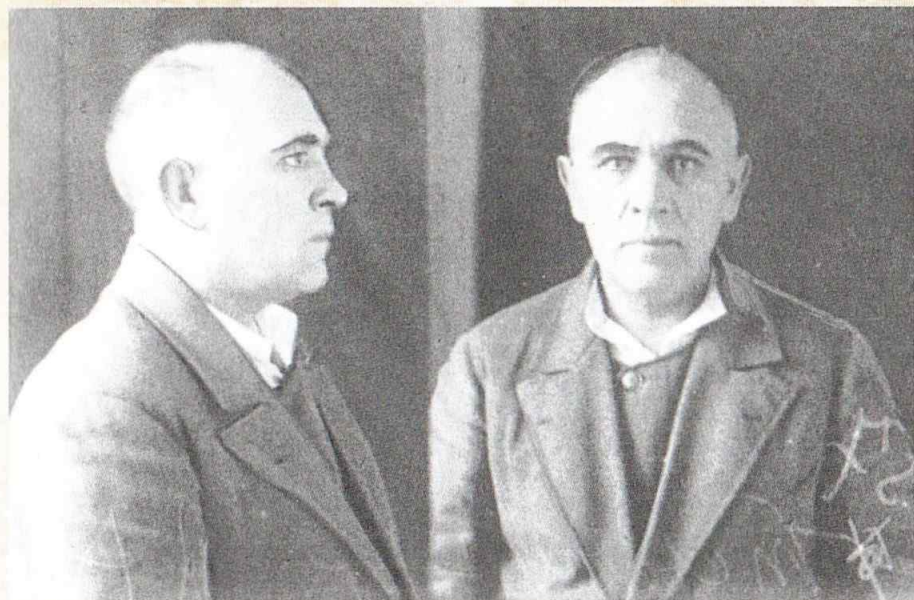
1937–1938 ЕЛЛАРДАГЫ ХЭЗЕР ЗУР ТЕРРОР ДИП АТАЛА
ТОРГАН КАМПАНИЯ ВАКЫТЫНДА ТАТАР ЯЗУЧЫЛАРЫ,
ШАГЫЙРЬЛӘРЕ, ДРАМАТУРГЛАРЫНЫҢ 60ТАН АРТЫГЫ
РЕПРЕССИЯ КОРБАНЫ БУЛА.

Фәтхи Бурнаш (1898–1942) – драматург, язучы, публицист.

Мәхмүт Галәү (1887–1937) – язучы, драматург, журналист.

Кәрим Тинчурин (1887–1938) – драматург.

Фәтих Кәрим (1909–1945) – шагыйрь.

*Ҳади Атласи
(1876–1938) – тарихчи.*

*Мирсәет Солтангалиев
(1892–1940) – дawlät эшлеклесе.*

*Мулламур Вахитов
(1885–1918) – революционер.*

ТАТАР ХАЛЫК ДАСТАНЫ

ИДЕГӘЙ

Нәкый Исәнбәт җыйнамасы¹

Идегәйнең Акбеләк кыз белән
Ахсақ Тимергә барганы

Кырык кешем кырык ир
Кырык түшәр ат менен,
Кызы койрыгына чарт төс
2790 Шай Тимергә югалган.
Кырык ир җител юлгачтан,
Идегәй сәлам бергәчтан,
Шай Тимергә эли өйтте:
— «И Шай Тимер, сөзлә!»
2795 Балта салган, башы кагылмас,
Болган кызын чыган, муңы
бергәчтан.

Бәһадирлар батыры,
Аллаһташлар Алаһи
Кара Төен Носканы
2800 Ир калган ир булса,
Кызын булган Акбеләк,
Акбеләккә аруны
Ак сарыдан арат,
Ак беләккә кәрип,
2805 Ат өстенә икәләреп,
Асу йөзгә сүтләреп,
Зурлык белән калган ул булса,
Ялганга асак булган,
Жөңгә тәхт булган,
2810 Карлы вакалга таман булган,
Атм өңгә ат булган
Идегәй дегән ир чыгып
Кара Төен Алаһи
Бер атула үтсә,
2815 Кызыны кызын коткарып,
Бөчкә көчкә коткарып
Акбеләккә кызыны
Алаһи җылы алып килер»

Әнәр Бирләк Шай Тимер
2820 Акбеләк өйдә дөгәдә,
Алаһи көчкә кәрипчәп
Идегәй белән кызыны
Кызын җылы тигәдә,
Кызыны алып килер... диг.
2825 Әч сәп * кәч җибәрде.

¹ Кызы 11 көч калган.

Ул дөгә да бу дөгә,
Бу дөгәдәк Сир Дөгә,
Сир Дөгәдәк ары Сирдәк,
Әч ай ул көч дөгәдә,
2830 Җител кылы Идегәй.
Шай Тимергә алаһи
Биктәп сүзләп калган,
Бушкыч сүзләп калган,
Монгаракып² күрәдә,
2835 Шай Тимергә омы ир.
Возрагәрен торган,
Идегәй сәлам калган,
Идегәй сәлам калган,
Дарыгәдәк чыгып калган ады.

2840 Идегәй сәлам ир күрәп
Әнәр Бирләк Шай Тимер
Идегәйгә бер арык
Калганга калган
Тыныч чыда, тин чыда
2845 Тин чыда асманда,
Салтанатлы ай бүрә
Берсәт кызын башында,
Ал карыкы³ ак ады
Кызын түнә өстендә,
2850 Уңышлы ир калган,
Чүрәккә кызын калган⁴
Суйыкчакып⁵ сымбатлы⁶.
Арбадан кызы күрәп,
Арыккә кызы белән.
2855 Тин чыда уңышлы,
Алаһи кызын булган,
Шай Тимергә калган,
Калганга кызын калган,
Идегәй сәлам калган.

¹ Кәчкә—кәчкә, кәчкә кәчкә
Кәчкә кәчкә кәчкә кәчкә

² Монгаракып—сөрмә шикелдә кәчкә
Кәчкә кәчкә

³ Ал карыкы—башкыч кәчкә кәчкә

⁴ Чүрәк—?

⁵ Суйыкчакып—?

⁶ Сымбат—бүт, сымбатлы, сымбатлы

«ИДЕГӘЙ» ДАСТАНЫН ХАЛЫККА ЖИТКЕРҮЧЕЛӘР:

Нигъмәт Хәким
(1889–1937) –
галим-тюрколог, фольклорчы.

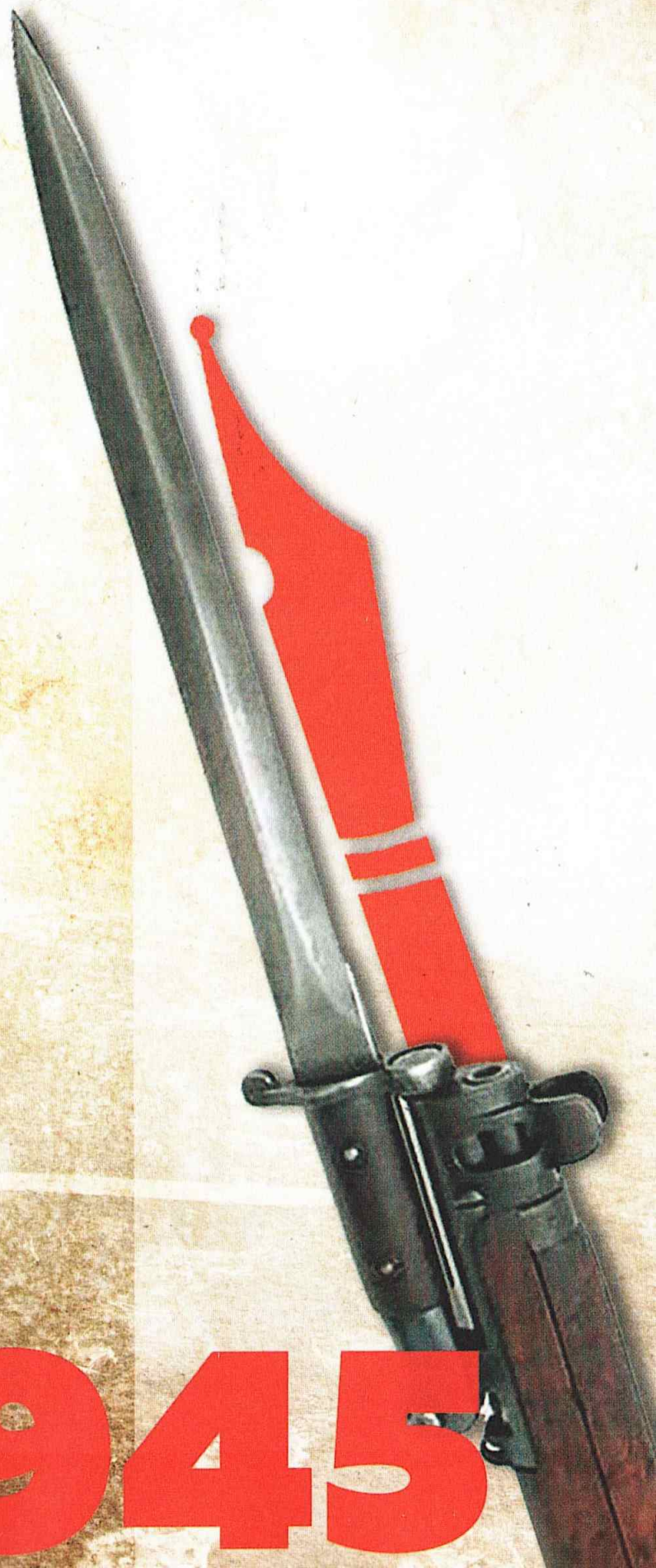
Нәкый Исәнбәт
(1899–1992) – шагыйрь, язучы,
драматург, фольклорчы галим.

1940 нчы елда «Совет әдәбияты»
журналында «Идегәй» дастанының
дөнья күрүе үзе бер вакыйга була.
Фотода «Идегәй»нең тексты.

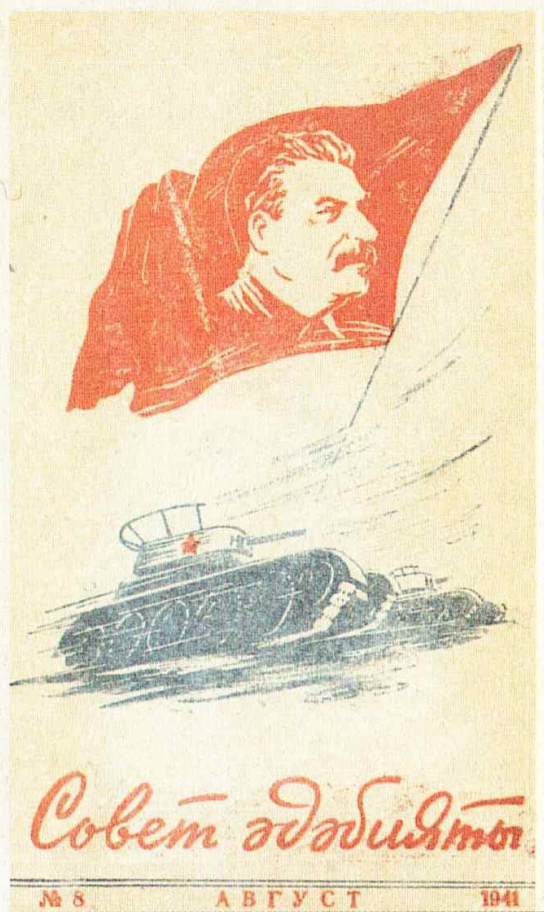

*Бер төркем татар язучылары Васильево ял йортында.
Беренче рәттә (сулдан уңга): Хәсән Туфан, Сибгат Хәким, Муса Җәлил,
Әхмәт Фәйзи; икенче рәттә: Әхмәт Исхак, Шәйхи Маннур. 1940 нчы ел.*

Знамя Бук

1941-1945

Гомәр Бәширов
(1901–1999) – язучы.

Гази Кашияф
(1907–1975) – язучы,
әдәбият белгече,
тәнкыйтьче.

СОВЕТ
ӘДӘБИЯТЫ

ТАШКЕНТ
1941

Салих Баттал
(1905–1995) – шагыйрь, хәрби очучы.

Хәйретдин Мөжәй
(1901–1944) – шагыйрь, полковник.

Нур Баян КОРАЛГА, ХАЛКЫМ, КОРАЛГА!

Туган илем минем,
Туган җирем,
Урманнарым һәм киң кырларым;
Карлыганлы яшел болыннарым,
Аккош кебек матур кызларым!

Таптаммабыз сезне фашистларга,
Совет халкы калмас кол булып!
Тик тарихта калыр бүгенге көн
Без кичергән авыр ел булып.

Юк без җиңми торган зур походлар,
Тарихларга борылып карагыз!
Соңгы тамчы канны бирсәк тә без,
А, юк!

Фашистка кол булып калмабыз!

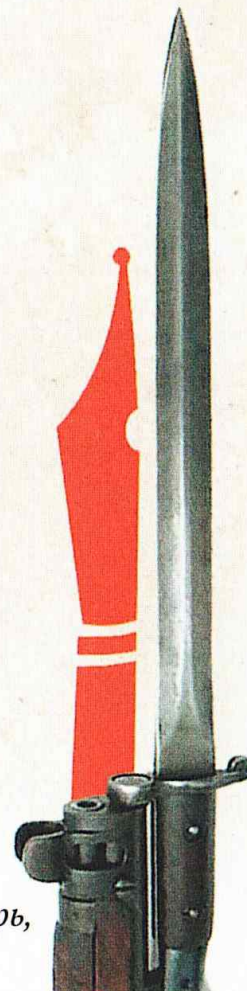
Юлбашчыбыз Ленин үскән ил бу,
Ирек бирде Ленин бу илгә.
Үлән корый фашист йөргән җирдә,
Баш иелмәс фашист Берлинга.

Сталины булган бер бөек ил
Бу көрәштә әллә арырмы?
Хурланмыйча аның бөек халкы
Дошманга кол булып калырмы?

Ерткыч Гитлер безне кол итәлмәс,
Безнең җирдә муенын сындырыр.
Без беләбез: җиңү бездә булыр,
Күкрәп, халкым алга ургылыр.

Юк тарихта, халкым, җиңелгәнең.
Алга әйдә, ябыш коралга!
Юлда бетсен дошман, кайта алмасын!
Юл бикләнсен Гитлер еланга!

«Совет әдәбияты»
1941 ел, 7 сан.

Нур Баян
(1905–1945) – шагыйрь,
подполковник.

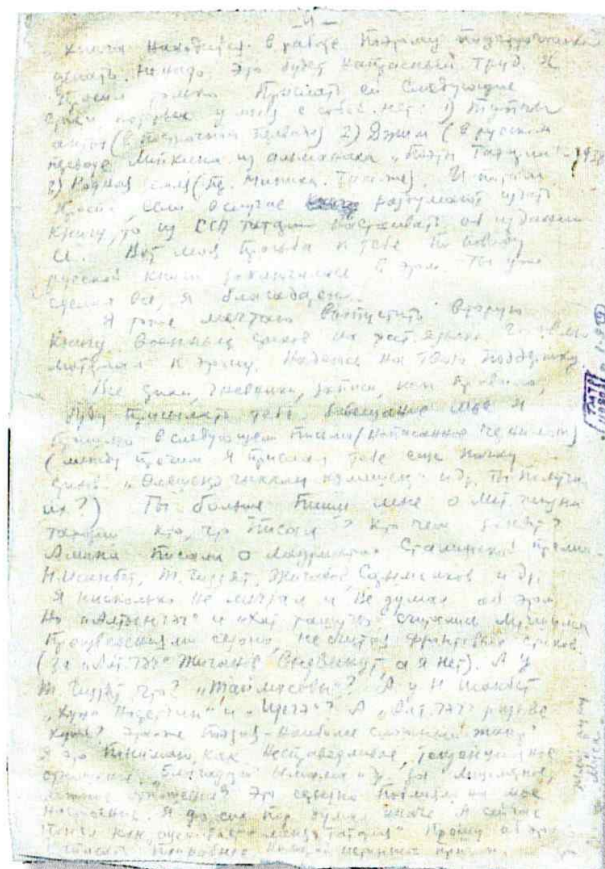
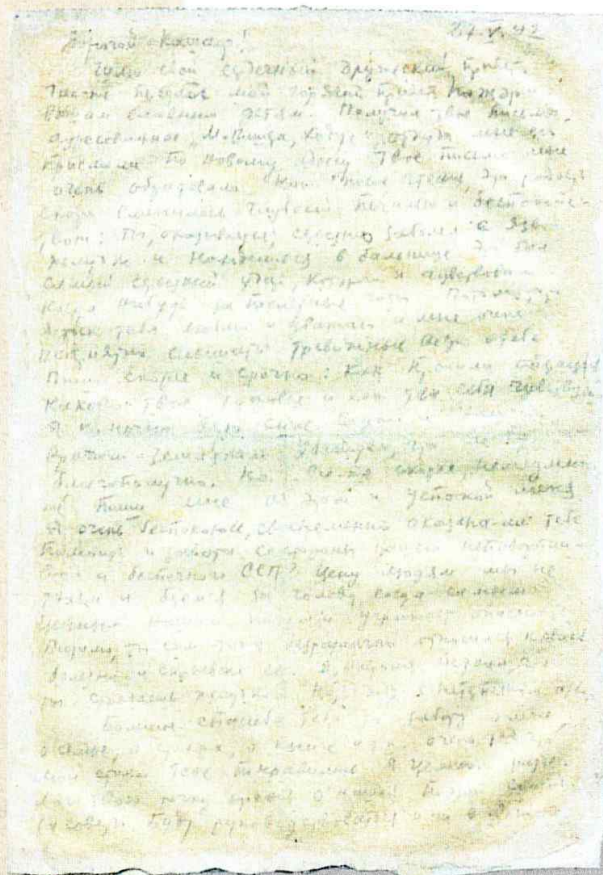

Муса Жәлил
(1906–1944) – шагыйрь,
Советлар Союзы Герое,
Ленин премиясе лауреаты.

Муса Жәлилнең эш өстәле. Өстәл шагыйрьнең Казандагы музей-фатирында саклана.

Муса Жәлилнең
фронтан Гази
Кашишafka язган хаты.
Хат 1942 нче елда рус
телендә язылган.

Гадел Кутуй
(1903–1945, 15 июнь) –
язучы, публицист.

Гадел Кутуй САГЫНУ (Нәсер)

Мин чит илдә матур гөлләр, хуш исле чәчәкләр исним.
Ләкин күпме генә иснәним, барыбер һава җитми, сулыш
кысыла. Гүя үз илемнең энҗе чәчәкләре түгел, аның әреме
дә бүген миңа шифа булып иде.

Сагындым, бик сагындым сине, туган ил!

Мин шаулап аккан елгалардан, тирән коелардан алып
сап-салкын су эчәм. Әмма күпме эчсәм дә, сусавымны баса
алмам. Мин үз илемнең борынгы Иделен, тын Донын, якты
Арагвасын, шигъри Дим буйларын сагынам. Гүя бу мөкатдәс ел-
галарның суларын түгел, хәтфә болынлыктагы чишмәләре-без-
нең бер йотым суын да бүген мин ширбәт итеп эчәр идем.

Сагындым, бик сагындым сине, туган ил!

Мин горур атлыйм. Чөнки мин чит илдә әсир булып тү-
гел, җиңүче булып йөрим. Миңа һәр йортның капкасы, һәр
ойнең ишеге ачык. Ләкин берсенә дә керәсем килми минем.
Мин ата-баба корган илемдәге изге йорт турында уйлыйм
һәм, шунда тизрәк кайтып керер өчен, Берлинга ашыгам.
Берлинга мин, илем белән аерылу кайгысын моннан соң
һичкайчан татымас өчен, чиксез ачу белән барам. Ачуым
шулкадәр көчле, сагынуым шундый татлы ки, мин түзмим,
жырлап җибәрәм.

Әдипнең соңгы фотосы. Польша, Згеж шәһәре, хәрби госпиталь.

Иле ямьсез, суы тәмсез,
Өйгә кайтасым килә!—
дип җырлыйм мин.

Без мәйданга керәбез. Поляк яшләре, безне котлап,
үзләренең иң матур җырларын җырлыйлар. Әмма минем
күңел еракта. Мин үзебезнең Кызыл мәйданыбызны сагы-
нам һәм туган илдән килгән хатларны укыйм. Дусларым,
кардәшләрем миннән, сагынасыңмы, дип сорыйлар. Ми-
нем бугазыма төен тыгыла. Мин төенне йота-йота җавап
язам:

Телеграмм баганасы — олы юлга маяк ул,
Сагынасыңмы дип сорыйсыз — сагынмаган кая ул!
Сагындым, бик сагындым сине, туган ил!

Сине сагынган саен, миндә көч-дәрт арта, рухым канат-
лана. Чит илдә йөрәп мин ачык аңладым: ...кеше өчен үз
иленнән дә изгерәк, үз иленнән дә кадерлерәк, үз иленнән
дә гүзәлрәк ил дөньяда юк ул.

Сагынган саен сагынасы килә. Сагынуым шундый көчле
булганга, кайтуым да ышанычлы. Кайтыр булмасам, бу кадәр
сагынмас идем.

Сагындым, бик сагындым сине, изге туган ил!

«Әдәбиятлар дуслыгы –
халыктар дуслыгы» шигаренең
рәсми девиз булып яңгыраган
чаклары. Сулдан уңга:
латыш Вилис Лацис, татар
Кави Нәжми, кыргыз Аалы
Токомбаев, рус Александр
Фадеев. 50 нче еллар.

Александр Фадеев
(1901–1956) –
язучы, дәүләт эшлеклесе.

1943 елның октябрь аенда СССР Язучылар союзы президиумында татар әдәбиятының Бөек Ватан сугышы елларындагы торышы махсус тикшерелә. А.Фадеев рәислегендә үткән бу жыелышта Казаннан Т. Гыйззәт, К. Нәжми, Н. Исәнбәт, Г. Кашшаф; шуларга өстәп, фронттан чакырып кайтарылган Г. Кутуй, Ә. Ерикәй, М. Садри, Г. Галиев катнаша. Шул еллардагы татар әдәбияты турында Г. Кашшаф доклад ясый (сугыш елларында әлеге язучы Казанның әдәби хәрәкәтендә иң үзәк фигураларның берсе була. М. Жәлилнең васыять рәвешендә язылган язмасында аның исеме беренчеләрдән аталуы тикмәгә түгел). Татар әдипләренә туганнарча караучы А. Фадеев язучылар делегациясен ВКП(б) Үзәк Комитеты пропаганда һәм агитация бүлегенең җаваплы хезмәткәрләре белән дә очраштыра. «Авыр сугыш елларында татар телендәге әдәби журналның («Совет әдәбияты») саклануын партия Үзәк Комитетында хупладылар гына түгел, ә бәлки югары бәяләделәр: «Бу – сезнең каһарманлык!» Партия Үзәк Комитеты безгә тиражны 3 тапкырдан күбрәк арттырырга (ул елларда журналның тиражы уртача 4 мең) һәм 10 мең данәгә кадәр җиткерергә рөхсәт итте һәм кәгазь ягыннан ярдәм күрсәтте», – дип яза соңрак журналның шул еллардагы баш редакторы Г. Кашшаф.

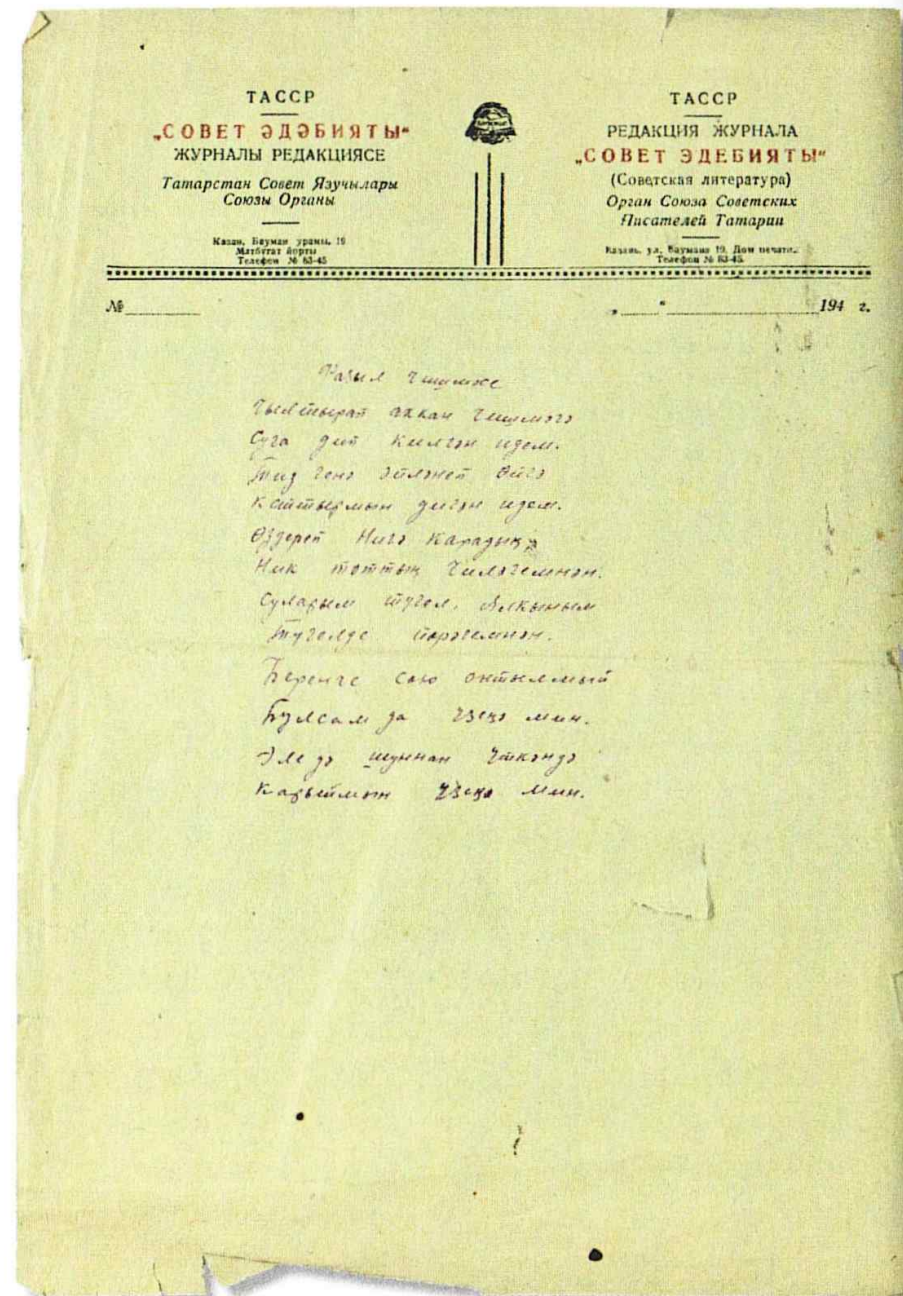
Нәшириятта рәсемнәр буенча фикер алышу вакытында.
Сулдан уңга: график Байназар Әлминев һәм язучылар Гази
Кашшаф, Шәриф Камал. 1941 нче ел.

Сибгат Хәким
(1911–1986) –
шагыйрь, публицист,
жәмәгать эшлеклесе,
Татарстанның Г. Тукай
исемендәге дәүләт
премиясе лауреаты.

Сибгат Хәкимнең «ДУГА» поэмасыннан өзек

Үтте, кичте тирән эзләр ясап,
Давыллы һәм утлы чор баштан.
Соңгы тапкыр үрдә. Үр астында
Минем буын, минем чордашлар.
Үзем кебек авыл малайлары
Күз алдымда кинәт бар булды.
Хәтерләтте кызгылт сары жирнең
Киереп тарткан тальян гармоньны ...
Төрле халык улларыннан торган
Зур бер буын жирдә...
Туңа күк Йөрәк кайчак...
Бөгелмәде, түзде,
Жир бөгелеп килде дуга күк.
Минем буын, минем замандашлар.
Син шуларга карап, туры бар.
Жир бөгелде, турайттылар жирне,
Кабердә дә алар турылар...

Сибгат Хәкимнең «Совет әдәбияты»
журналына китергән кулъязмасы.
Кулъязмада «Фазыл чишмәсе» шигыре.

Афзал Шамов
(1901–1990) – язучы, публицист.

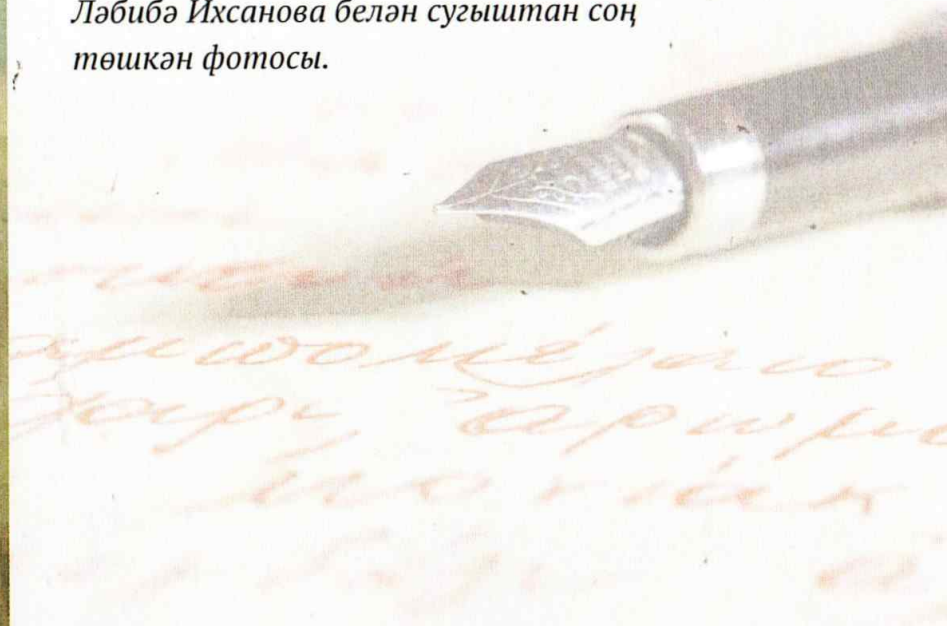
Шәйхи Маннур
(1905–1980) - шагыйрь, язучы,
тәржемәче.

Мәхмүт Хәсәен
(1923–1993) – шагыйрь.

Шагыйрь, тәржемәче Шәрәф
Мөдәрриснең (1919–1963) хатыны
Ләбибә Ихсанова белән сугыштан соң
төшкән фотосы.

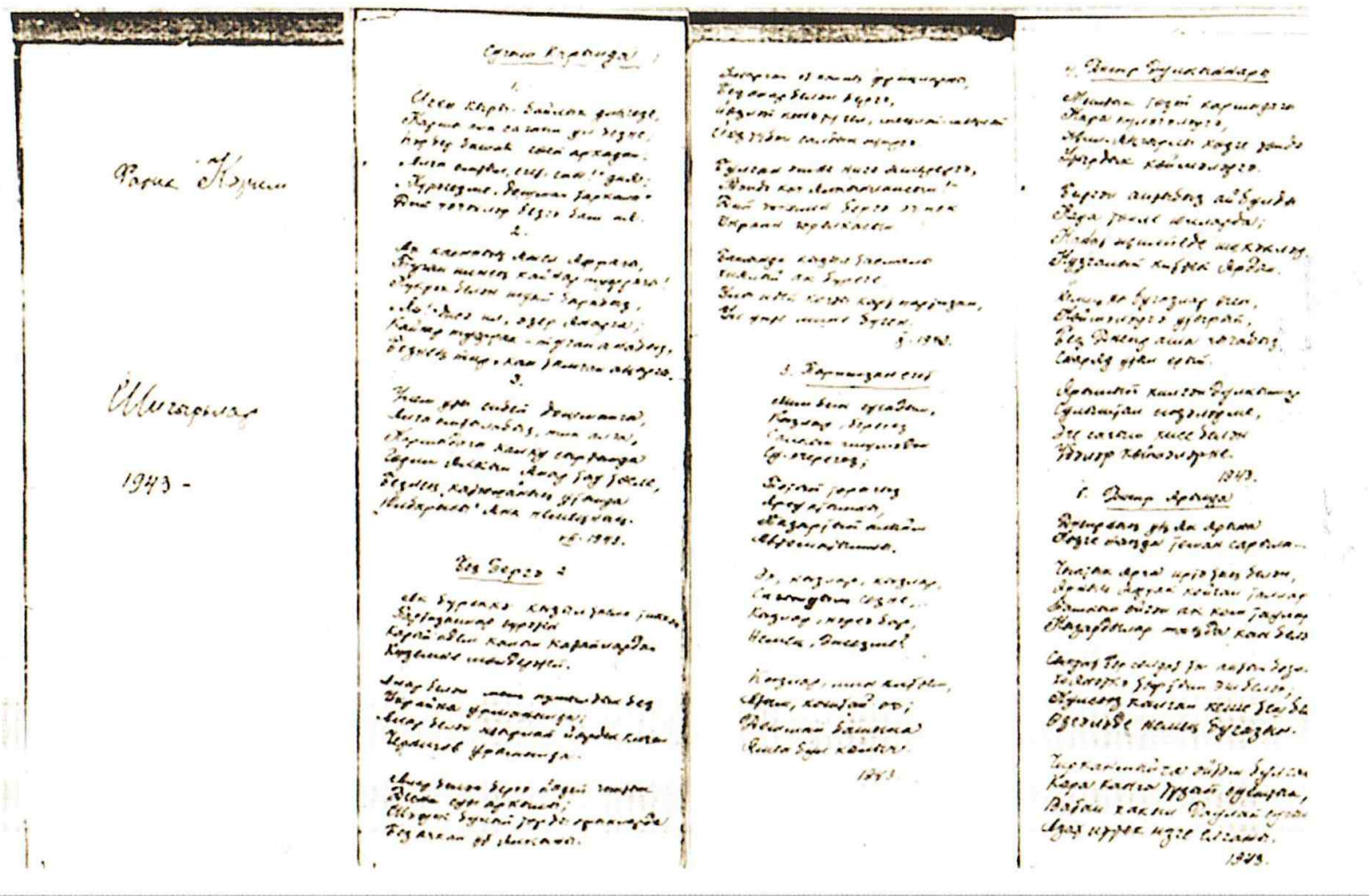

Фатих Кәрим
(1909–1945) –
шагыйрь.

Фатих Кәримнең
кулъязмаларының
фоторәсеме. Шагыйрьнең
бик күп шигырьләре
сугыш вакытында «Совет
әдәбияты»нда чыгып бара.

Фатих Кәримнең
кызы Ләйлә Кәримова
Багратионовск
шәһәрәндә әтисенең
каберенә чәчәкләр сала.

Обрар Кәримуллин
(1925–2000) – галим, милли хәрәкәт
ағзасы, китап белгече, Г. Тукай
исемендәге Дәүләт бүләге лауреаты.

Рәхим Саттар
(1912–1943) – шагыйрь.

Госман Бакиров
(1896–1982) – язучы. Гражданнар
сугышында (1918) һәм Бөек Ватан
сугышында Украинадагы Тернополь
шәһәрен ике мәртәбә азат итүдә
катнашкан шәхес.

Шагыйрь, язучы, драматург
Мостай Кәрим (1919–2005)
хатыны Рауза белән.

Фронтның яңа сызыгына.
Язучы Габдрахман Әпсәләмов сулда.

«Кардәш Карелияне немец һәм фин баскын-нарыннан азат иткән вакытта безнең бер укчы бригадабыз дошман тылына десант итеп төш-релде. Свирь операциясе тәмам булганчы диярлек бу бригада өзлексез сугышлар алып барды. Аның белән бәйләнеш бары тик радио һәм авиация ярдәмендә генә булды. Газета һәм журналларны да аларга самолёттан гына ташладылар. Менә шушы бригадада хезмәт итүче старшина Мөхетдин Галләмовтан мин түбәндәге хатны алдым:

«...Кәефебез яхшы. Финнарның котларын алып, урманнарны айкап йөрибез. Бүген само-лёттан почта ташладылар. Бәхетсезлеккә каршы, капчык суга төште – биредә атлаган саен күлләр йә сазлар бит. Юеш капчыктан минем исемгә сез җибәргән «Совет әдәбияты» журналы килеп чыкты. Мин аның һәрбер битен учак жылысында киптереп чыктым, аннары иптәшләр белән бергә жыелышып укый башладык.

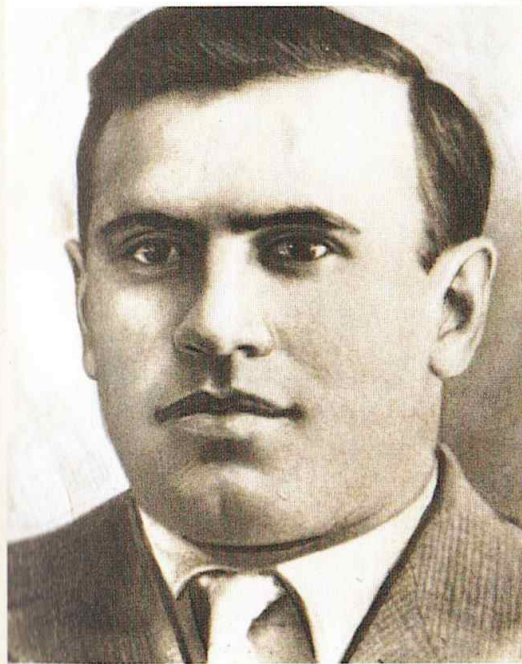
Бу номерда сөекле шагыйребез Габдулла Тукай турында күп язганнар. Шушындый ерак җиргә Тукайның килеп җитүенә без чиксез шат-ландык. Аның турындагы мәкаләләрне, аның шигырьләрен без бик яратып укыдык. Иптәшләр журналны чыгаручыларга да, журналга язучы-ларга да, аны безгә җибәрүчеләргә дә зур рәх-мәтләр әйтергә куштылар».

Габдрахман Әпсәләмов хатирәләреннән.

Хатирәләр беренче тапкыр

«Кызыл Татарстан» газетасында

1946 елда 1 нче санда басыла.

Абдулла Алиш
(1908-1944) – шагыйрь,
балалар язучысы.

Кәрим Жаманаклы
(1905-1965) – Татарстанда
яшәп иҗат иткән Крым татар
шагыйре, галим.

ir 2908

Berlin - Charlottenburg - - den 26. August 1944.

Der Schriftsteller Abdull A l i s c h e w, _____
mohammedanisch, _____
wohnhaft in ~~Berlin~~ Kasan, Straße Jerjinaki 18/19, _____

st am 25. August 1944 - - um 12 Uhr 12 Minuten
in Berlin - Charlottenburg, Königsdamm 7 - - - - - verstorben.

Der Verstorbene war geboren am 15. September 1908 _____
in Kajuiki/Rußland _____

Standesamt _____ Nr. _____)
Vater: Abdull Bari Alischew, letzter wohnort _____
unbekannt _____
Mutter: Gasisa Alischew, Mädchennamen unbekannt, _____
wohnhaft Kasan _____

Der Verstorbene war - ~~Heide~~ - verheiratet mit Bakia _____
Alischew, geborenen Tulbanoa. _____

Eingetragen auf mündliche ~~Angabe~~ - Anzeigendes Hilfsaufseher
Paul Dürnhauer, Berlin, Manteuffelstraße 10. _____

Der Anzeigende ist bekannt und erklärte, er sei vom
Tode aus eigener Wissenschaft unterrichtet. _____

Vorgelesen, genehmigt und unterschrieben
_____ Paul Dürnhauer _____

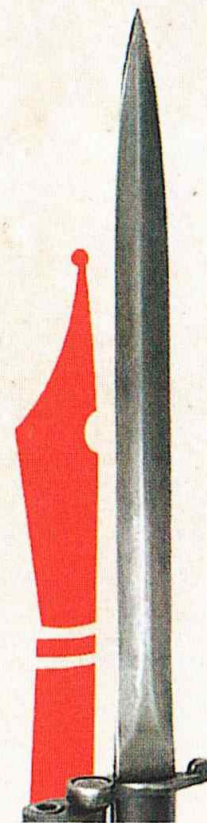
Die Übereinstimmung mit dem
Festbuch wird beglaubigt.
Charlottenburg
Berlin

den 26. August 1944

Der Standesbeamte
Glück. _____

1944 елда Крым
татарлары һәм
башка халыкларны
туган җирләреннән
депортацияләү турында
Постановлениең
күчермәсе.

Абдулла Алишның үлеме
турындагы таныклыгы.
1944 ел, 25 август.
12 сәгать, 12 минут.

кп-2.

Проект
Сергей

НОСТАНОВЛЕНИЕ
ГОСУДАРСТВЕННОГО КОМИТЕТА ОБОРОНЫ 5937.

21 " мая 1944 г.

Москва, Кремль

1. Разрешить НКВД СССР (тов. Берия) направить в целлюлозно-бумажную промышленность и лесопромышленный Наркомлес, обеспечивающие целлюлозно-бумажные комбинаты древесины, в Молотовскую, Горьковскую, Свердловскую области и Марийскую АССР 10.000 семейств, германских армянских татар.

2. Создать Наркомат Целлюлозно-бумажной промышленности и Наркомлес принять и разместить для работы на предприятиях целлюлозно-бумажной промышленности и лесопромышленных, обеспечивающих целлюлозно-бумажную промышленность древесиной, направленных к ним 10.000 семейств спецпереселенцев.

Разрешить НКВД СССР в районах размещения спецпереселенцев татар на предприятиях Наркомлеса и Наркомата Целлюлозно-бумажной промышленности создать спецкомендатуры.

Исполнитель Государственного
Комитета Обороны

И. СТАЛИН

Молотову, Горькому, Ворошилову, Ефремову,
Татарскому

Мəнир Мазунов
(1918–1987) – шагыйрь,
журналист.

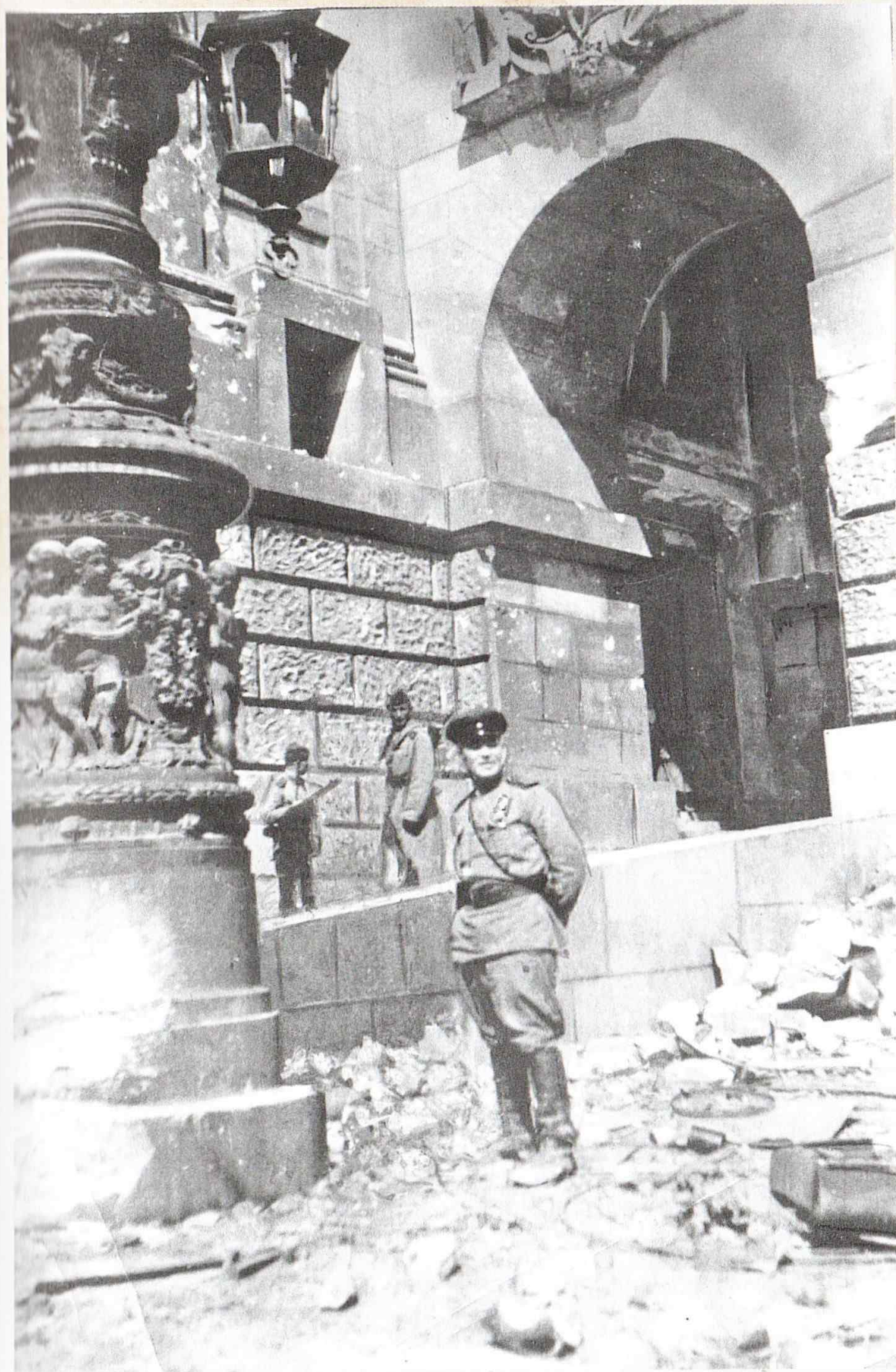
Риза Ишморат
(1903–1995) – драматург, публицист,
режиссёр.

Рафаил Тəхфəтуллин
(1924–1994) – язучы.

Брест каһарманы
Пётр Гаврилов (уңда)
һәм язучы Самат Шакир.
Үткән гасырның
60 нчы еллары.

Әхмәт Ерикәй БӨЕК ТАНТАНА

Илгә яңгырый жиңу музыкасы,
Кызыл байрактардан дан тама.
Шатлык гөрли азат илебездә,
Бүген бәйрәм – бөек тантана.

Батырларын котлап, ил елмая,
Илнең керфегеннән ямь тама.
Бәхет бишегендә ил тирбәлә,
Бүген бәйрәм – бүген тантана.

Жиңу нуры сибә еракларга,
Жирләр, күкләр бүген шатлана.
Бу шалыкны без кан түгеп алдык,
Бүген бәйрәм – бүген тантана.

«Совет әдәбияты»,
1945 ел, 6 нчы сан.

Шагыйрь Мөхәммәт Садри
(1913–1999) Рейхстаг янында.
1945 ел. Берлин.

Бөөк Ватан сугышында катнашкан язучыларыбыздан бер төркем.
 Беренче рэт (сулдан уңга): Әдип Маликов, Мөнир Мазунов, Сибгат Хәким, Зәйни Шаһиморатов,
 Мәхмүт Хөсәен, Шәрәф Мөдәррис; икенче рэт: Халик Садри, Шәйхи Маннур,
 Әхмәт Ерикәй, Афзал Шамов, Риза Ишморат, Госман Бакир;
 өченче рэт: Габдрахман Әпсәләмов, Гамир Насрый, Әсгать Айдар,
 Абдулла Әхмәт, Вадим Земной, Хатыйп Госман;
 дүртенче рэт: Әмирхан Еники, Әхмәт Исхак, Әхмәт Фәйзи, Хәсән Шабанов.
 23 апрель, 1947 нче ел.

I nre dynek

1945-1956

СОВЕТ ЭДӘБИЯТЫ

6

ТАТГОСКИЗДАТ
КАЗАН 1945

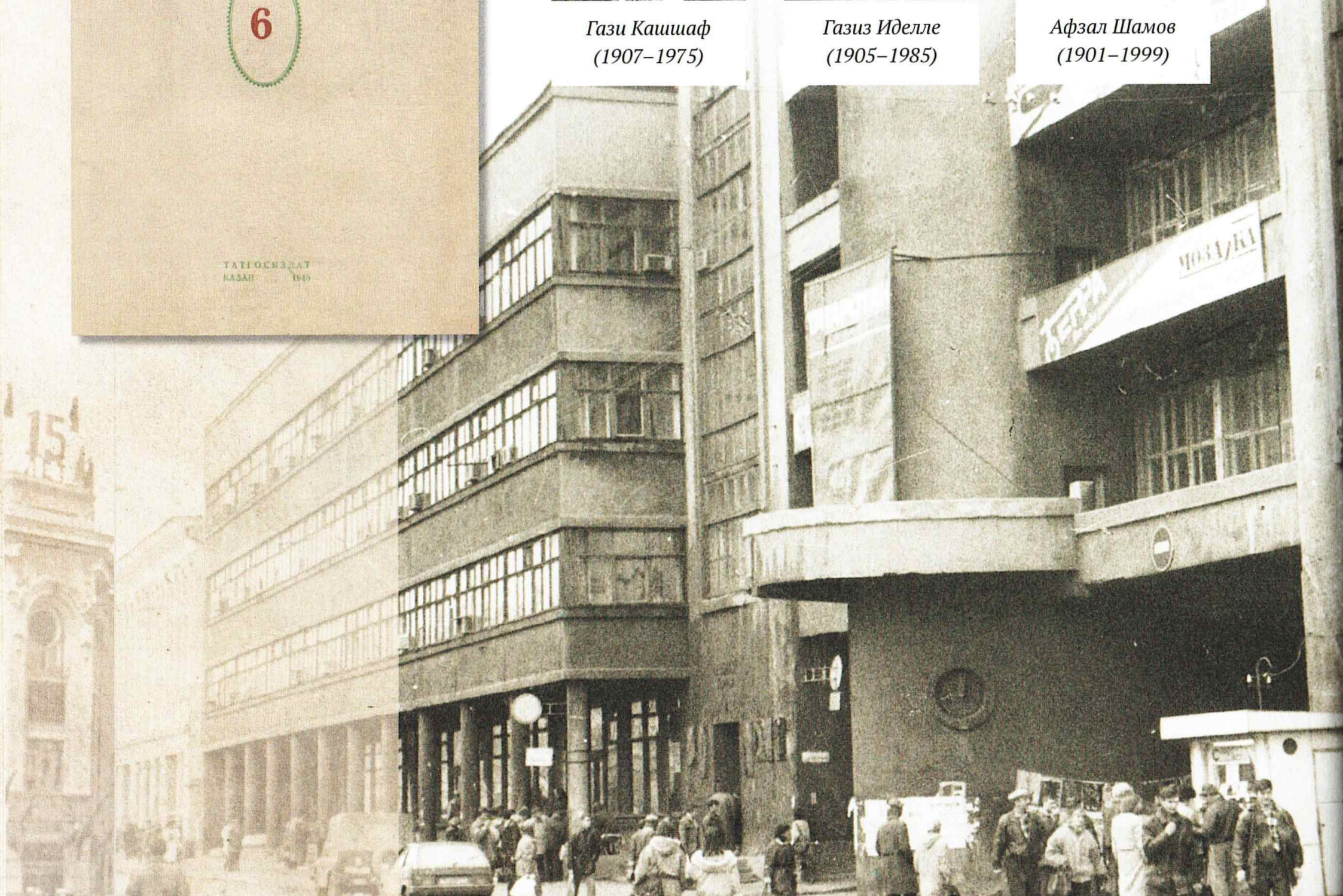
*Гази Кашияф
(1907–1975)*

*Газиз Иделле
(1905–1985)*

*Афзал Шамов
(1901–1999)*

Муса Жәлил
(1939 нчы елгы фото)

ЖЫРЛАРЫМ

Жырларым, сез шытып йөрәгемдә
Ил кырында чәчәк атыгыз!
Күпме булса сездә көч һәм ялкын,
Шулкадәрле жсирдә хаккыгыз!
Сездә минем бөтен тойгыларым,
Сездә минем керсез яшьләрем.
Сез үлсәгез, мин дә онытылырмын,
Яшәсәгез, мин дә яшәрмен.
Мин кабыздым жсырда ялкын итеп
Йөрәгем һәм хаклык кушканны.
Жырым белән дусны иркәләдем,
Жырым белән жсиңдем дошманны.
Алдый алмас мине түбән ләззәт,
Вак тормышның чуар пәрдәсе,
Шигыремдәге чынлык, ут һәм сөю –
Яшәвемнең бөтен мәгънәсе.
Үлгәндә дә йөрәк туры калыр
Шигыремдәге изге антына.
Бар жсырымны илгә багышладым,
Гомеремне дә бирәм халкыма.
Жырлап үттем данлы көрәш кырын,
Жырлап килдем тормыш языма.
Соңгы жсырым палач балтасына
Башны тоткан килеш языла.
Жыр өйрәтте мине хөр яшәргә
Һәм үлгә кыю ир булып.
Гомерем минем моңлы бер жсыр иде,
Үлемем дә яңрар жсыр булып.

1943, 26 ноябрь

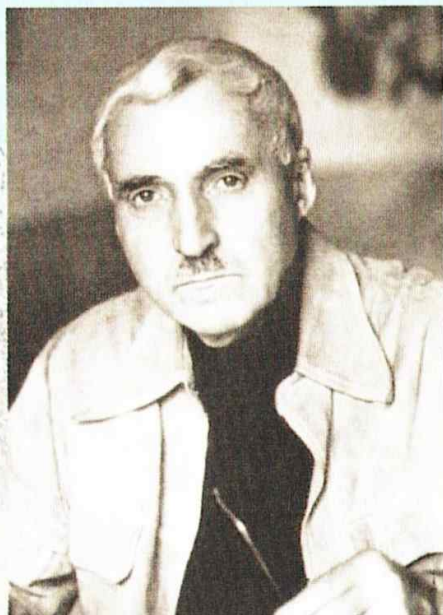
МУСА ЖӘЛИЛНЕҢ ҮЛЕМСЕЗ «МОАБИТ ДӘФТӘРЛӘР»ЕН САКЛАП КАЛГАН ҺӘМ ДӨНЬЯГА ТАНЫТКАН ШӘХЕСЛӘР

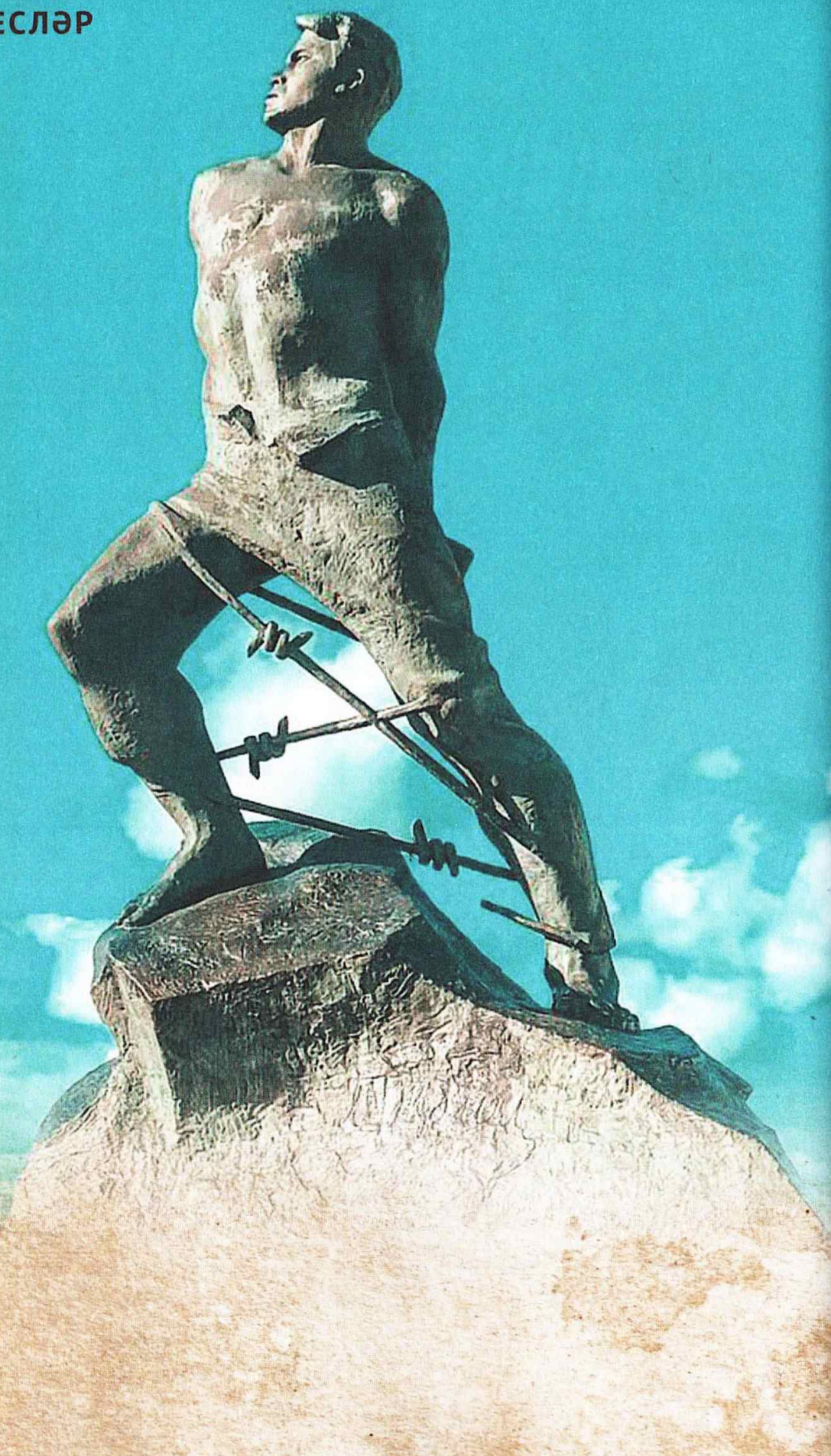
Андре Тиммерманс
(1917–1967) – Бельгия гражданы.
Муса Жәлилнең «Моабит
дәфтәре»нең берсен СССРның
Бельгиядәге илчелегенә
тапшырган шәхес.

Нигъмәт Терегулов
(...–1947) Муса Жәлилнең
«Моабит дәфтәре»ннән
тыш, Абдулла Алишның
да тоткынлыкта язган
әсәрләрен алып кайта.

Константин Симонов
(1915–1979) – шагыйрь,
язучы, драматург.

Исмәғйль Рәмиев (уңнан өченче) һәм Бакый Урманче (уңнан икенче) замандашлары белән. 1960 нчы еллар.

19 КОЛОННЫЙ ЗАЛ ДОМА СОЮЗОВ 19
ОКТОБЕРЬ 1950

ЛИТЕРАТУРНЫЙ ВЕЧЕР

ЗА МИР ПРОТИВ ПОДЖИГАТЕЛЕЙ ВОЙНЫ

Продолжение — Н. ТИХОНОВ

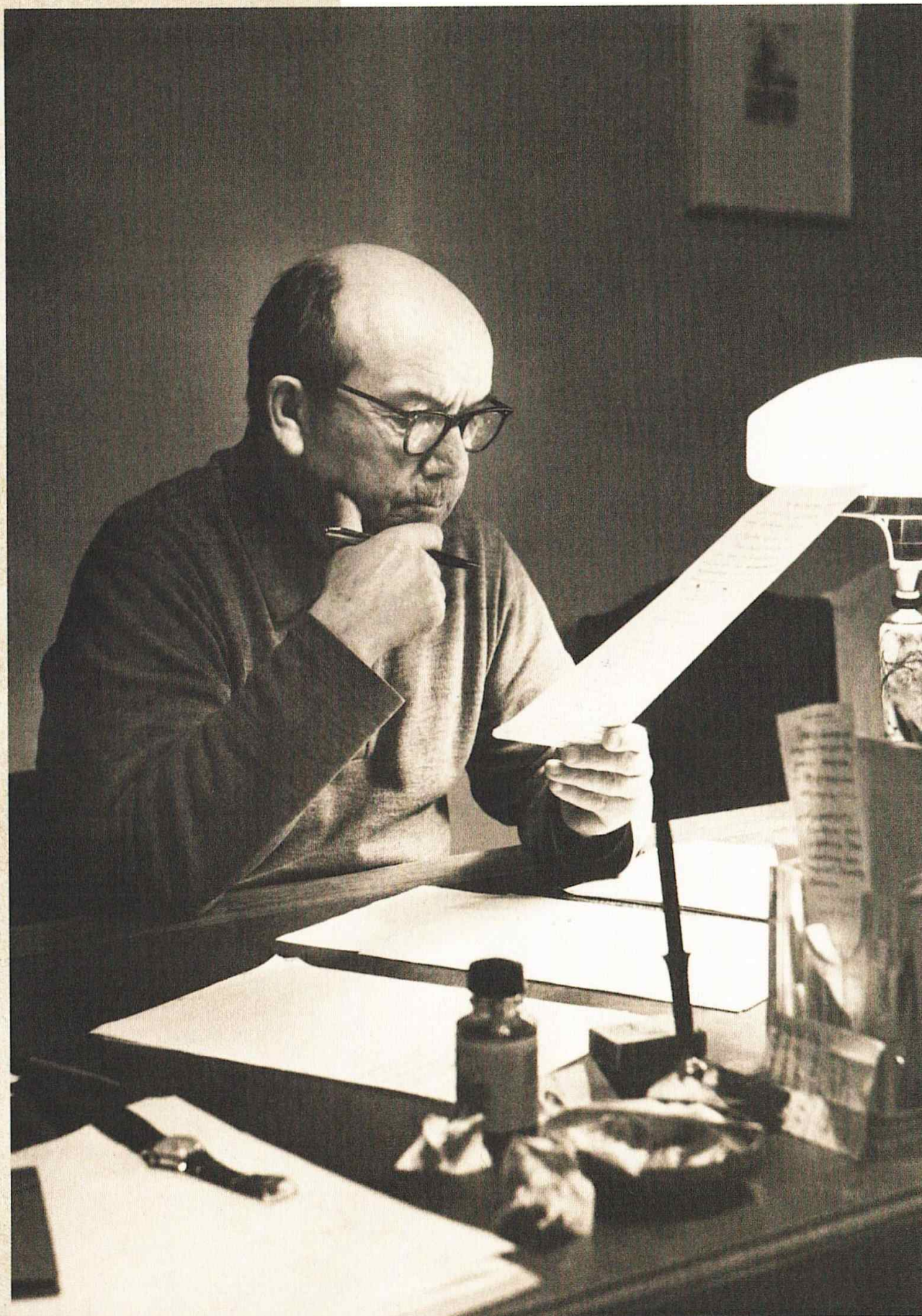
ДЕЛЕГАТЫ ВТОРОЙ ВСЕСОЮЗНОЙ КОНФЕРЕНЦИИ СТОРОННИКОВ МИРА

Ш. БАЖАН	В. КАТАЕВ	А. ОШАНИН
А. БААДИС	Я. КОЛАС	П. ПАВЛЕНКО
П. БРОДЖА	Г. ЛЕБЕРХТ	М. РЫАЬСКИЙ
А. ВЕНЦАОВА	Г. ЛЕОНИДЗЕ	В. САЯНОВ
С. ВУРГУН	А. АУПАН	А. СУРКОВ
Н. ГРИБАЧЕВ	А. МААШКО	А. ТВАРДОВСКИЙ
А. ГОНЧАР	С. МИХААКОВ	Ш. ТУРСУН-ЗАДЕ
Н. ЗАРЬЯН	С. МУКАНОВ	П. ТЫЧИН
В. ШИБЕР	Г. НИКОЛАЕВ	

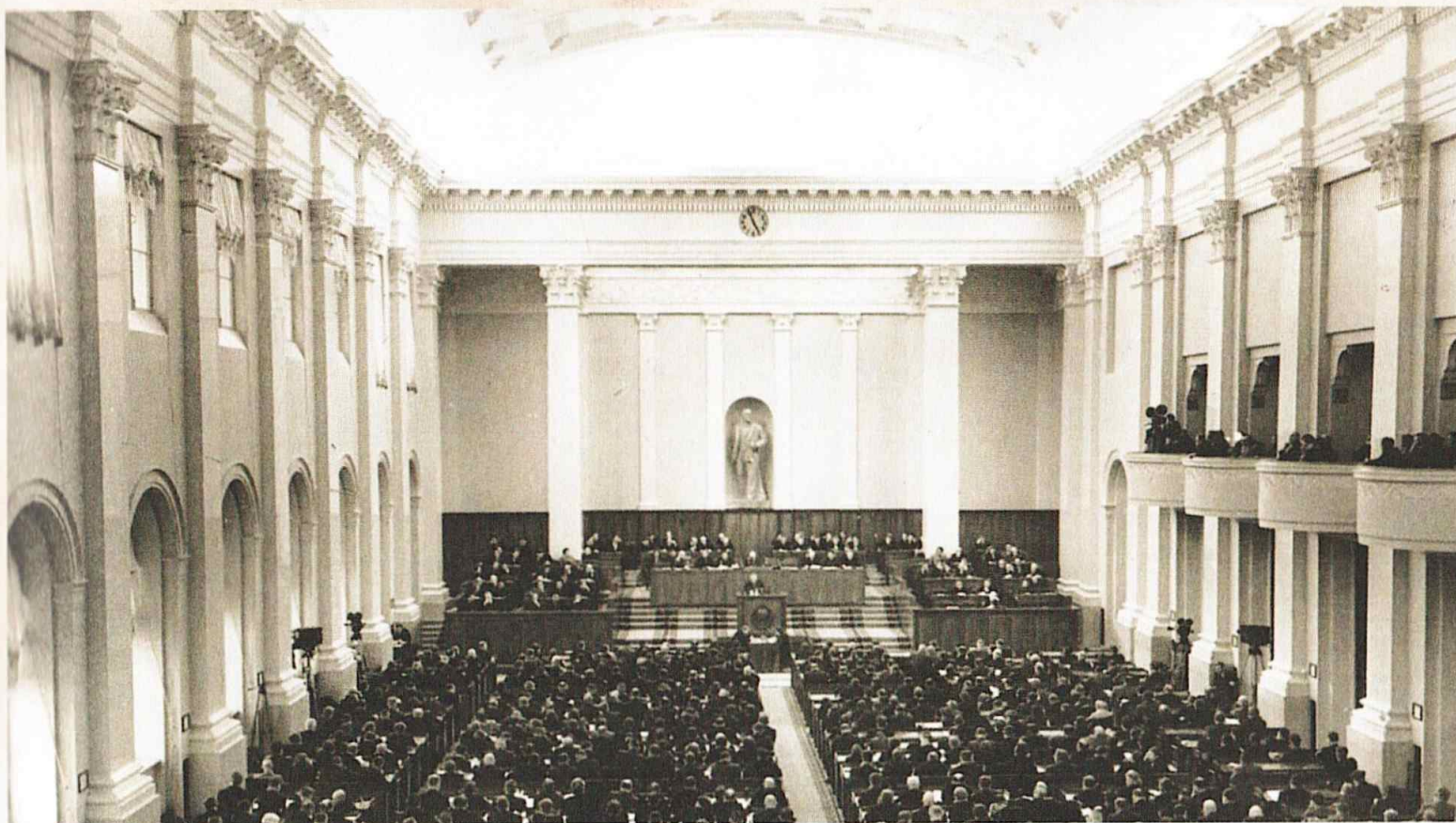
ВХОД ПО ПРОПУСКАМ ВХОДА

Мәскәүдә узачак Тынычлык
яклаучыларның Бөтенсоюз
конференциясенә баручы
делегатлар. Уңнан сулга:
Кави Нәжми, химик
Александр Арбузов, табиб
Әбүбәкер Терезулов. Казан
вокзалы, 1951 нче ел.

1951 нче елда Гомәр Бәшировның
«Намус», Кави Нәжминең «Язгы
жыллар» романнары Дәүләт
(ул вакыттагы Сталин)
премиясенә лаек була.

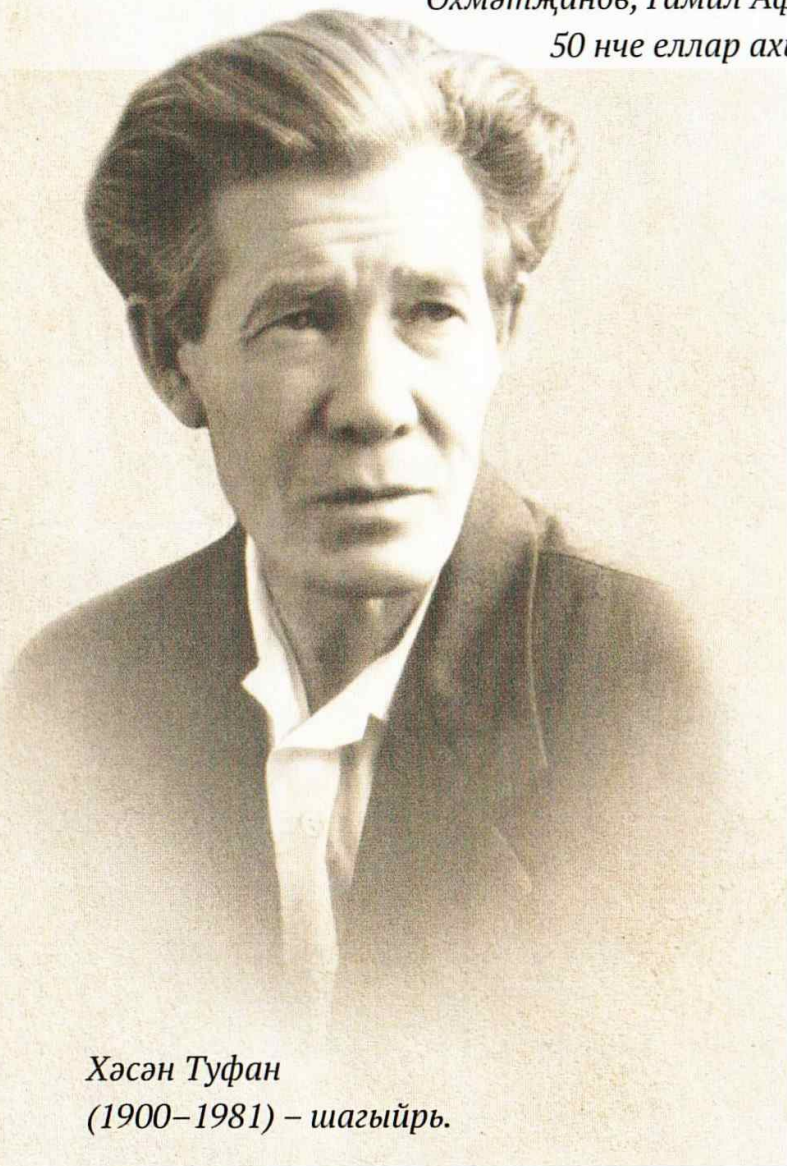
*XX съездга
багышланган
марка үрнәге.*

*Советлар Союзы
Коммунистлар партиясенең
халык теленә «XX съезд» дип
кереп калган, шәхес культын
фашизмга белән билгеле
жыены. 1956 нчы ел.*

*Шәхес культы
елларында төрмә-
сөргеннәрне кичкән
татар әдипләре. Сулдан
уңга: Сөббүх Рәфыйков,
Хәсән Туфан, Ибраһим
Салахов. Озак еллар
үткәч, Тукай клубында
яңадан очрашу.
1956 нчы ел, октябрь.*

Остазлар һәм шәкертләр.
Беренче рәттә (сулдан уңга):
композитор Хөснүл Вәлиуллин,
шагыйрьләр Хәсән Туфан, Сибгат
Хәким; икенче рәттә: Роберт
Әхмәтҗанов, Гамил Афзал.
50 нче еллар ахыры.

Хәсән Туфан
(1900–1981) – шагыйрь.

Язучыларның иҗат һәм ял
йортлары урнашкан Аккош
күлендә 60 нчы елларда яшәгән
язучылардан бер төркем.
Сулдан уңга: Фатих Хөснү, Риза
Ишморат, Хәсән Туфан, Гомәр
Бәширов, Нәби Дәүли һәм
Зәки Нури (улы белән).

Г. Тукай һәйкәле янында
шигъри митинг.
1960 нчы еллар.

Хәсән Туфан

ЧӘЧӘКЛӘР КИТЕРЕГЕЗ ТУКАЙГА

Әйләнәңдә — гөлләр...

Сүзен гүя

Шулар аша әйтә күңелләр:

— Туган көнең белән! — дигән сыман
Елмаялар кебек бу гөлләр.

Килә, килә... Язлар саен сиңа

Илең килә туган көнеңдә,

Бетми торган гомерен кушкан сыман

Синең бөек, кыска гомергә.

Ераклардан, йөзләп сукмаклардан

Килеп меңнәр һәйкәл каршына,

Еллар саен арта бара торган

Сәламнәрен сиңа тапшыра.

Әбиләр дә килә синең янга,

Ил улының хәлен белергә:

«Еллар үткән... ләкин син һаман яшъ,
Син һаман сау безнең күңелдә...»

Туган илнең тирән ихтирамын

Әверелдереп гөлгә, чәчәккә,

Туган көнең белән котлап килү

Керсен иде гомум гадәткә.

Без чәчәкләр аша тапшырырга

Тиеш тә бит сиңа сәламне...

Ел буена тик бер генә тапкыр

Күрәсең син, Тукай, аларны.

Ник кырларда чәчкә өзгән чакта,

«Тукай өчен бусы» димәскә?

Ник кырлардан кайтып килгән чакта,

Синең янга керә китмәскә?

Ял көнендә кырлар-болыннардан,

Урманнарда кайткан уңайда,

Ел эчендә тик бер генә тапкыр

Килеп китсә һәркем Тукайга, —

Синең янда — яздан кышка кадәр —

Гөлләр балкыр иде көн саен...

Әйтер иде илләр: — Күрче, ничек

Сөя халык үзенең Тукаен...

Килер илең

Меңләп сукмаклардан,

Килер иртән, килер кичләрдә,

Сәламнәрен чәчкәләре аша,

Гөлләр аша тәкъдим итәргә.

Уфада очрашу. Хәсән Туфан, Тимер Арслан, Сәгыйть Агиш.
1960 нчы еллар.

Бер төркем татар язучылары Мәскәүдә үтәчәк Татар әдәбияты
һәм сәнгате декадасына юлга чыгар алдыннан Казан тимер юл
вокзалында. Сулдан уңга: Габдрахман Әпсәләмов, Афзал Шамов,
Гали Халит, Нур Гыйззәтуллин. 1957 нче ел.

Төрөкмәнстанның
халык язучысы
Берды Кербабаев
Татарстан җирендә.
Сулдан уңга:
Хатип Госман,
Мирсәй Әмир,
Әмирхан Еники,
Берды Кербабаев,
Гомәр Бәширов.
1950 нче еллар ахыры.

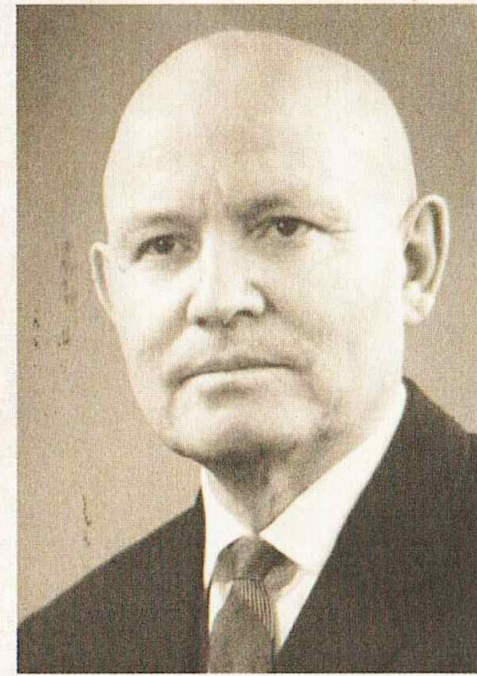
Назым Хикмәт
(1902–1963) – төрек шагыйре.

Шамил Мәхмүтов-Анак
(1928–2005) – шагыйрь.

Мостафа Ногман
(1912–1976) – шагыйрь.

Мөхәммәт Гайнуллин
(1903–1985) – галим.

Жәват Тәрҗеманов
(1920–1995) – шагыйрь, галим.

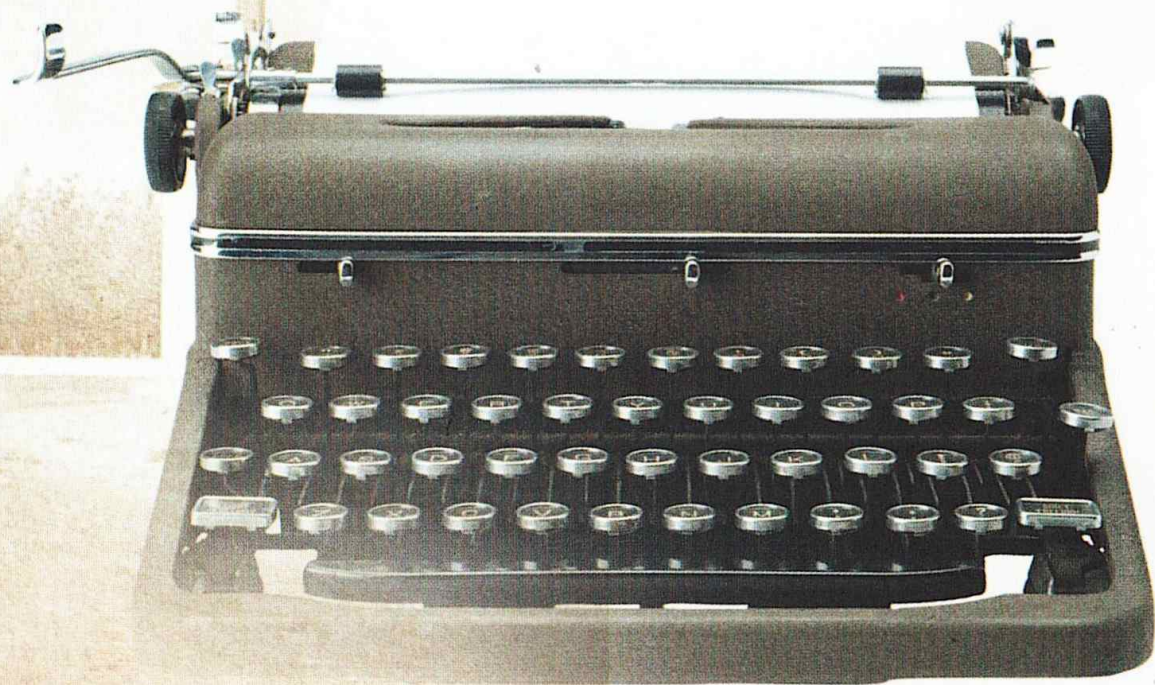

Россия язучыларының I съездында.
Сулдан уңга: Гомәр Бәширов,
Зәки Нури, Афзал Шамов, Камил
Фасеев, Шәрәф Мөдәррис, Ләбибә
Ихсанова, ..., Нәкый Исәнбәт,
Гази Кашишаф, Габдрахман
Әпсәләмов.
1958 нче ел.

«Совет әдәбияты»
журналы хезмәткәрләре
һәм авторлары. Сулдан
уңга: Малик Хәмитов,
Нил Юзиев, Фатих
Хөснә, Яхъя Халитов,
Вил Ганиев, Абдулла
Гомәр (баш редактор),
Габдрахман Әпсәләмов.
1950 нче еллар ахыры.

5 нче бүлек

1956-1965

Абдулла Гомар
(1906–1974) –
тәржемәче,
журналист.
1954–1963 елларда
«Совет адабияты»
журналының баш
редакторы.

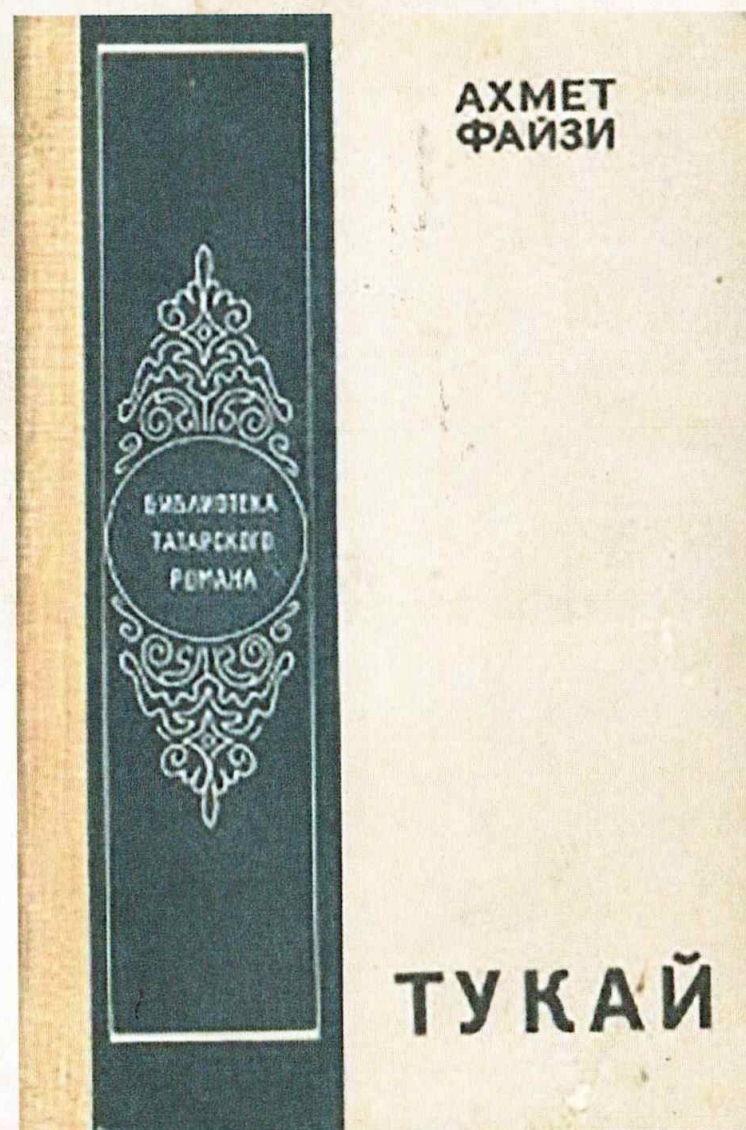
Газиз Мөхәммәтшин
(1932–1972) –
язучы, драматург.
1963–1965 елларда
«Совет адабияты»ның
баш редакторы.

Әхмәт Фәйзи
(1903–1958) –
шагыйрь, язучы,
драматург.

Татарстан Республикасының
Габдулла Тукай исемендәге
Дәүләт премиясе КПСС Татар
өлкә комитеты һәм ТАССР
Министрлар Советының
1958 елның 8 апрель карары
нигезендә булдырыла.
Әхмәт Фәйзи – язучылардан
беренче Тукай премиясе иясе.
1958 елдан алып 2022 елга кадәр
әлеге дәрәжәле премиягә 60 тан
артык язучыбыз ия булды.

Әхмәт Фәйзи 1947 елда «Тукай» романын яза башлый.
1950 елда беренче китапны язып төгәлли, шул ук елны роман
«Совет әдәбияты»нда басылып чыга. 1956 елда икенче китап
языла һәм ул тиз арада рус теленә, аннан соң казакъ, үзбәк
телләренә тәржемә ителә.

Гариф Ахунов
(1925–2000) –
Татарстанның халык язучысы,
жәмәгәт эшлеклесе.

1963 елның 23 мартында
Татарстан Язучылар союзының
Әлмәт Язучылар оешмасы
барлыкка килә. Аның җитәкчесе
итеп Гариф Ахунов билгеләнә.
Фотода республиканың көньяк-
көнбатыш төбәгендә яшәп иҗат
итүче язучылардан бер төркем.
Алар журналыбызның актив
авторлары. 1963 нче ел.

Татарстан Язучылар берлегенең Әлмәт бүлеге урнашкан бина.
Хәзер бу бина Әлмәт татар дәүләт театры карамагында.

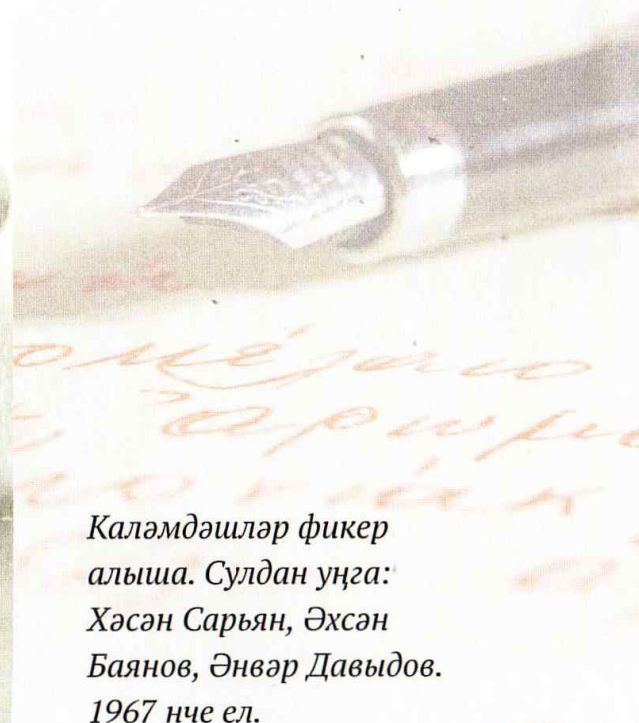
*Рәшит Гәрәй
(1931–1999) –
шагыйрь.*

*Вил Ганиев
(1934–2005) – шагыйрь,
әдәбият белгече, тәржемәче.*

*Кави Латып
(1927–2008) –
язучы.*

*Каләмдәшләр фикер
алыша. Сулдан уңга:
Хәсән Сарьян, Әхсән
Баянов, Әнвәр Давыдов.
1967 нче ел.*

Гамил Афзал
(1921–2003) –
Татарстанның халык шагыйре.

Хисам Камалов
(1926–2016) –
Татарстанның халык язучысы.

*Мирсәй Әмир
(1907–1980) – язучы.*

*Мирсәй Әмир (уртада)
«Социалистик
Татарстан» газетасы
редакциясендә кунакта.
Сулдан уңга: Гомәр
Бәширов, Әхәт
Гаффар, Әмин Раков,
Рәшит Гарипов, Рафак
Тимергалин.
1967 нче ел.*

*Ләбибә Ихсанова
(1923–2010) –
язучы, тәрҗемәче,
журналист.*

*Киңәшмәгә җыелгач.
Алгы рәттә (сулдан
уңга): Роза Хафизова,
Венера Ихсанова;
арткы рәттә
(сулдан уңга): Нури
Арсланов, Ләбибә
Ихсанова, Роберт
Бикмөхәммәтов.
1986 нчы ел.*

Хәй Вахит
(1918–1978)
– драматург,
Г.Тукай
исемендәге
Дәүләт
премиясе
лауреаты.

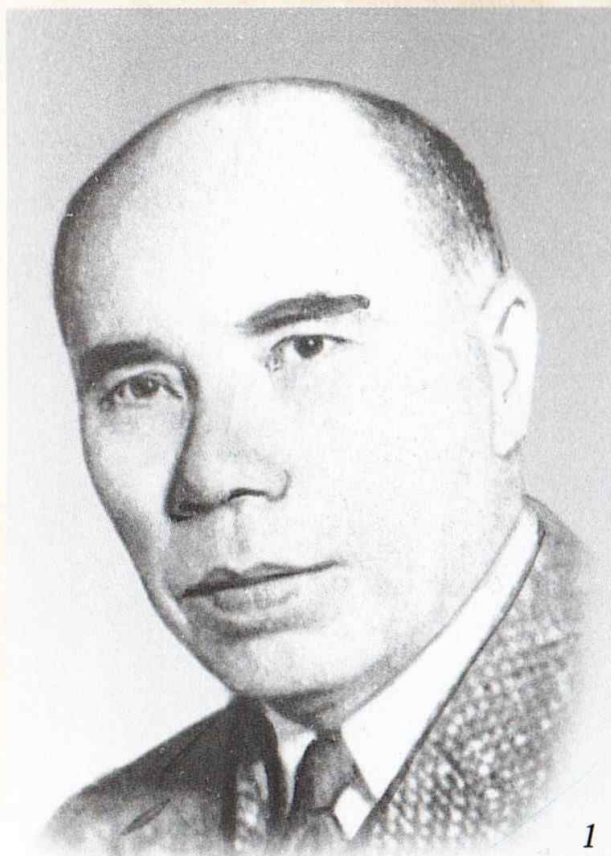
Гариф Гобәй
(1907–1983) –
язучы,
тәрҗемәче.

Шәриф
Хөсәеновның
«Әни килде»
драмасы
буенча куелган
спектакльдән
күренеш.
Төп рольдә –
Татарстанның
халык, Россиянең
атказанган
артисткасы
Наилә Гәрәева.

Шәриф Хөсәенов
(1929–1999) –
язучы.

1. Әхмәт Ерикәй
(1902–1967) – шагыйрь.
2. Зыя Мансуров
(1916–1965) – шагыйрь.
3. Ибраһим Гази
(1907–1971) – язучы,
Татарстанның Г. Тукай
исемендәге Дәүләт премиясе
лауреаты.
4. Кояш Тимбикова
(1937–2004) – язучы.
5. Әминә Бикчәнтәева
(1913–1986) – шагыйрә.

Шәүкәт Галиев
(1928–2011) –
шагыйрь, Г. Тукай
исемендәге Дәүләт
премиясе лауреаты.

Шәүкәт Галиевның «Шәвәли» китабының
1965 нче елгы басмасының тышлыгы.

Салих Баттал
(1905–1995) – шагыйрь.

Салих Баттал СӨЮ ҮРНӘГЕ

*Күгәрчен дими, нәрсә ул –
Пар күгәрчен үрнәге.
Без татыганны, күргәнне
Бөркетләр дә күрмәде.*

*Югарыдан чүплеген дә
Күрдек без, этлеген дә.
Һәм төшмәдек, һаман очтык
Сөю биеклегендә.*

*Тик адам башы күтәрмәс
Авырлыкларга төшеп,
Үттек без бер-беребезнең
Күңелен күтәрешеп.*

*Үлем якасына кадәр
Життек кай араларны;
Тик беребездән беребез
Яшердек яраларны.*

*Үрнәгебез халык булды –
Шуңар яшәдек гөрләп.
Безнең һәр үткән көнебез
Иртәге өчен үрнәк.*

1964

Габдрахман Әпсәләмов
(1911–1979) – язучы,
Татарстанның Г. Тукай
исемендәге Дәүләт
премиясе лауреаты.

Габдрахман Әпсәләмов укучылары белән очрашуда. 1970 нче еллар.

Татар язучылары Габдрахман Әпсәләмов, Гариф Гобәй, ..., Мирсәй Әмир,
Галимҗан Латыйп, Гомәр Бәширов Бразилия язучысы Жоржи Амаду (уртада)
белән. 1955 нче ел.

Татарстан яшь язучыларының 1964 нче елгы семинары.

Беренче рәттә утыралар (сулдан уңга): Атилла Расих, Фатих Хәсни, Сибгат Хәким, Хәсән Туфан, Заһирә Гомәрова, Нәкый Исәнбәт, ..., Идрис Туктар, Габдрахман Әпсәләмов. Икенче рәттә (сулдан уңга): Шәүкәт Галиев, Камил Дәүләтшин, Гали Хужа, ..., Нәҗип Мадьяров, Илдар Юзеев, Фәнзаман Баттал, Әнвәр Давыдов, Рәстәм Мингалимов, Жәват Тәрҗеманов, Гәрәй Рәхим, Габдрахман Минский, ..., Хәсән Сарьян, Абдулла Гомәров, Рафаэль Мостафин. Өченче рәт (сулдан уңга): Булат Сөләйманов, ..., Альберт Хәсәнов, ..., Мәхмүт Газизов, ..., Мөхәммәт Садыйков һ.б.

Первый бук

1965-1987

1965 елның июнь аеннан
«Совет әдәбияты»
«Казан утлары» булып
чыга башлый.

Рафаэль Мостафин
(1931–2011) –
язучы, әдәбият
белгече,
тәнкыйтьче,
публицист.
1965–1969 елларда

Зәки Нури
(1921–1984) –
шагыйрь, публицист.
1969–1971, 1974–1982
елларда «Казан
утлары»ның
баш редакторы.

Гариф Ахунов
(1925–2000) –
Татарстанның
халык язучысы.
1971–1974 елларда
«Казан утлары»ның
баш редакторы.

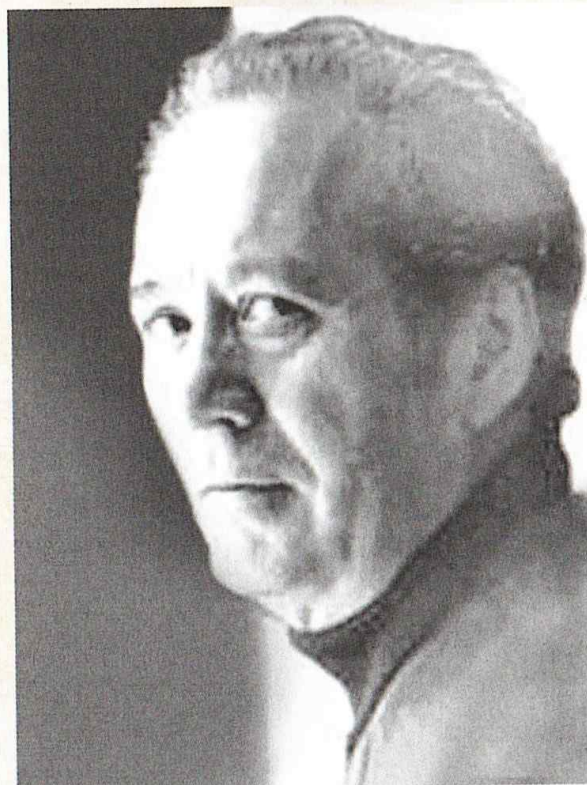

Ренат Харис
(1941) –
Татарстанның
халык шагыйре.
1982–1989 елларда
«Казан утлары»ның
баш редакторы.

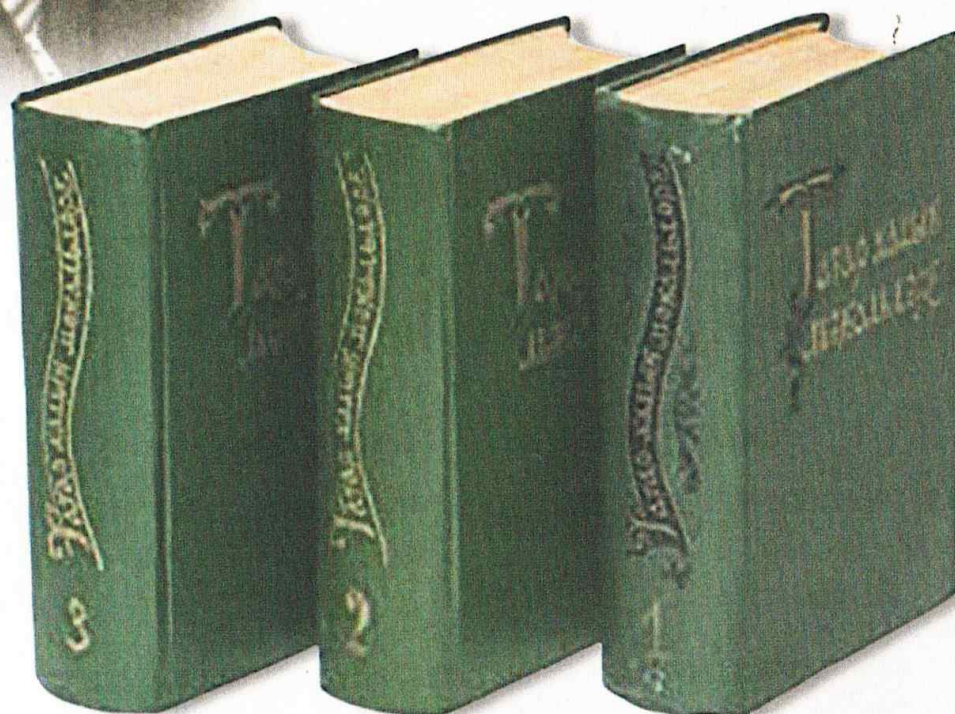
Нәкый Исәнбәт
(1899–1992) –
Татарстанның халык
язучысы, энциклопедист
галим, фольклорчы.

Празат Исәнбәт
(1927–2001) –
режиссёр.

Йолдыз Исәнбәт
(1936–2021) –
музыка белгече.

Нәкый Исәнбәт
төзегән
«Татар халык
мәкальләре»нең
өч томлыгы.
1959 нчы ел.

Фронтовик язучылардан бер төркем.

Утырганнар (сулдан уңга): М. Садри, Г. Бакиров, Г. Минский, А. Шамов, Г. Галиев, Ә. Ерикәй;
басып торалар: С. Хәким, М. Рафыйков, Г. Иделле, Н.Дәүли, З. Нури, Г. Хужа.

1970 нче еллар.

Нури Арслан АТЛАНТИДА

Атлантида булды микән чынлап?
Тынгы бирми сорау һич кенә:
Әллә кайдан, ерак-ераклардан
һәлакәтле бер моң ишетелә.
Кинәт юкка чыккан бөтен кыйтга,
Тау-дулкыннар күккә ашканнар:
Бер мизгелдә илләр, шәһәрләрне,
Һәйкәлләрне сулар басканнар.
Океан упкан кебек Атлант җирен,
Дәүләтләрне монда җир упкан:
Дәшти-Кыпчак, Болгар, Алтын урда.
Бер-берсенәң тамырын корыткан.
Ничә тапкыр килгән монда яулар,
Кичергәннәр илне кылычтан...
Калдыгын да көлгә дүндерергә
Миссионерлар күпме тырышкан.
Сәхифәләр тузган, юкка чыккан...
Ә без – менә, без – бар, булганбыз!

Нури Арслан
(1912–1991) – шагыйрь,
Г. Тукай исемендәге
Дәүләт премиясе
лауреаты.

«Казан утлары»
хезмәткәрләре
(сулдан уңга):
Нури Арслан,
Яхья Халитов,
Малик Хәмитов.
1964 нче ел.

Фал ачабыз ләкин, баш ватабыз:
Әллә кыпчак, әллә болгар без?
Кем булгандыр бабам, кыпчакмы ул,
Болгармы ул? Нинди аерма?!
Татар дигән исем йөртәбез без –
Татар каны ага тамырда!
Атлантида! Атлантида баткан.
Эз калмаган бөек халыктан...
Ә без – менә, без – бар, эз бар җирдә, –
Без батырган саен калыккан.
Атлантида язмышы юк безгә,
Оныкларның анык бабасы:
– Нәселең кем? – дип сорасалар әгәр,
Әйтерләр: – Без – татар баласы!
Татарстан дигән ватаным бар,
Татар дигән халкым бар минем.
Узганнардан түгел, мин халкыма
Киләчәктән урын барлыймын.

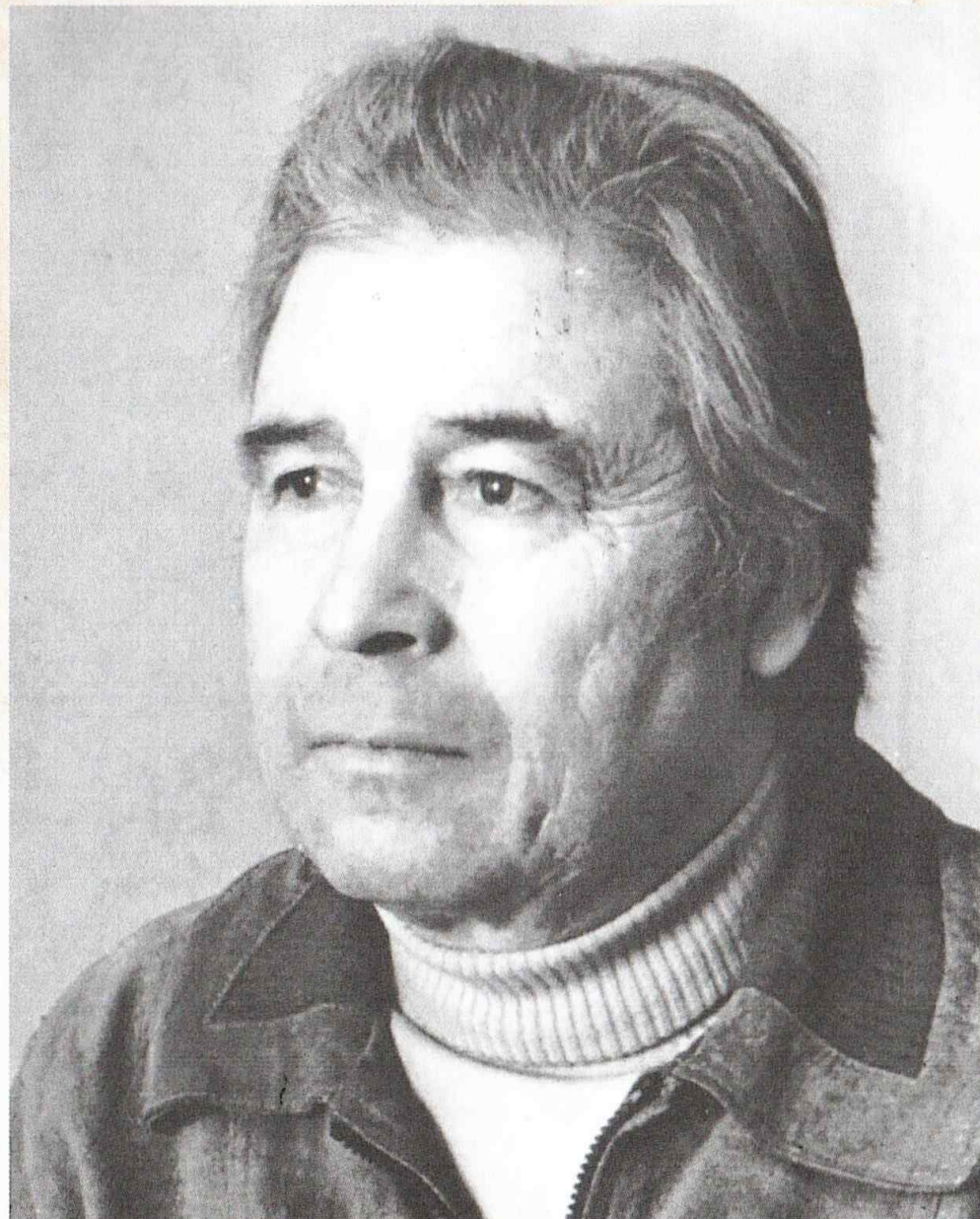

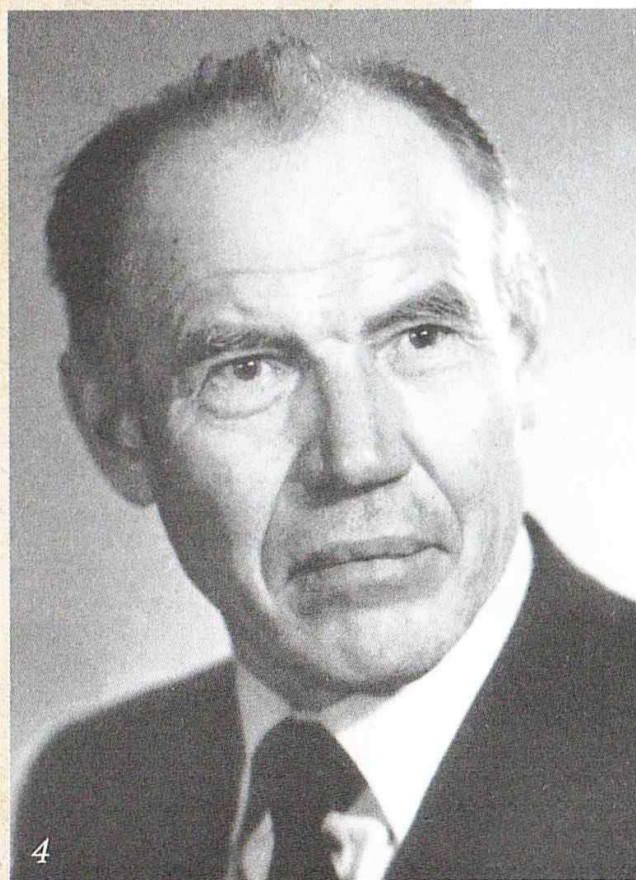
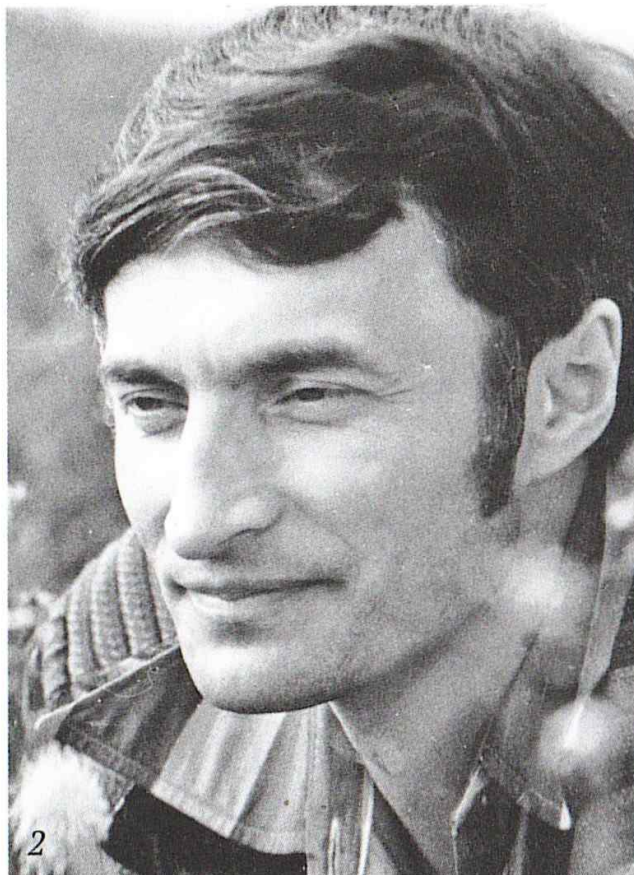
Баш редактор Рафаэль Мостафин редакция хезмәткәрләре һәм журналның даими авторлары белән. Сулдан уңга: Мәдинә Маликова, Кояш Тимбикова, Рәшит Гәрәй, Фәрваз Миңнуллин, Рафаэль Мостафин, Илдар Юзеев, Барлас Камалов, Абдулла Сәләхетдинов, Әхәт Гаффар. 1976 нчы ел.

Илдар Юзеев
(1933–2004) –
Татарстанның халык шагыйре.

Әхсән Баян
(1927–2013) –
Татарстанның халык шагыйре.

1. Гөлшат Зәйнашева
(1928–2005) – шагыйрә, драматург,
Г. Тукай исемендәге Дәүләт премиясе
лауреаты.
2. Фаил Шәфигуллин
(1939–1982) – шагыйрь, язучы.
3. Салисә Гәрәева
(1938) – шагыйрә.
4. Радик Фәизов
(1931–2011) – язучы.
5. Зөфәр Фәтхетдинов
(1940–2019) – хокук белгече, язучы.

Әмирхан Еники
(1909–2000) –
Татарстанның
халык язучысы.

Әмирхан Еники
Чувашияда үткәрелгән
татар әдәбияты
көннәрендә.
1984 нче ел.

*Гариф Ахунов Татарстан Язучылар союзы рәисе итеп сайлангач.
Утырганнар (сулдан уңга): Шәйхи Маннур, Мирсәй Әмир, Гариф Ахунов, Ләбибә Ихсанова,
Әмирхан Еники; басып торалар: Рафыйк Нәфыйгов, Атилла Расих, Шәүкәт Галиев,
Рафаэль Мостафин, Гали Халит. 1968 нче ел.*

Роберт Әхмәтҗанов
(1935–2008) – шагыйрь,
Г. Тукай исемендәге
Дәүләт премиясе
лауреаты.

Роберт Әхмәтҗанов КАМА БУЕ — ТУГАН ЯК

Акчарлаклар оча уйнап
Агым су өсләрендә.
Син жылы бирдең, туган як,
Иң якты хисләремә.

Кама бие — туган як,
Гөлләр үсә торган як;
Гүзәллеге күңелләрдән
Жырга күчә торган як.

Шаулый зәңгәр урманнарың,
Көч алам суларыңнан.
Күпме барсам да армам күк
Бормалы юлларыңнан.

Кама бие — туган як,
Гөлләр үсә торган як;
Гүзәллеге күңелләрдән
Жырга күчә торган як.

Якташлар
(сулдан уңга):

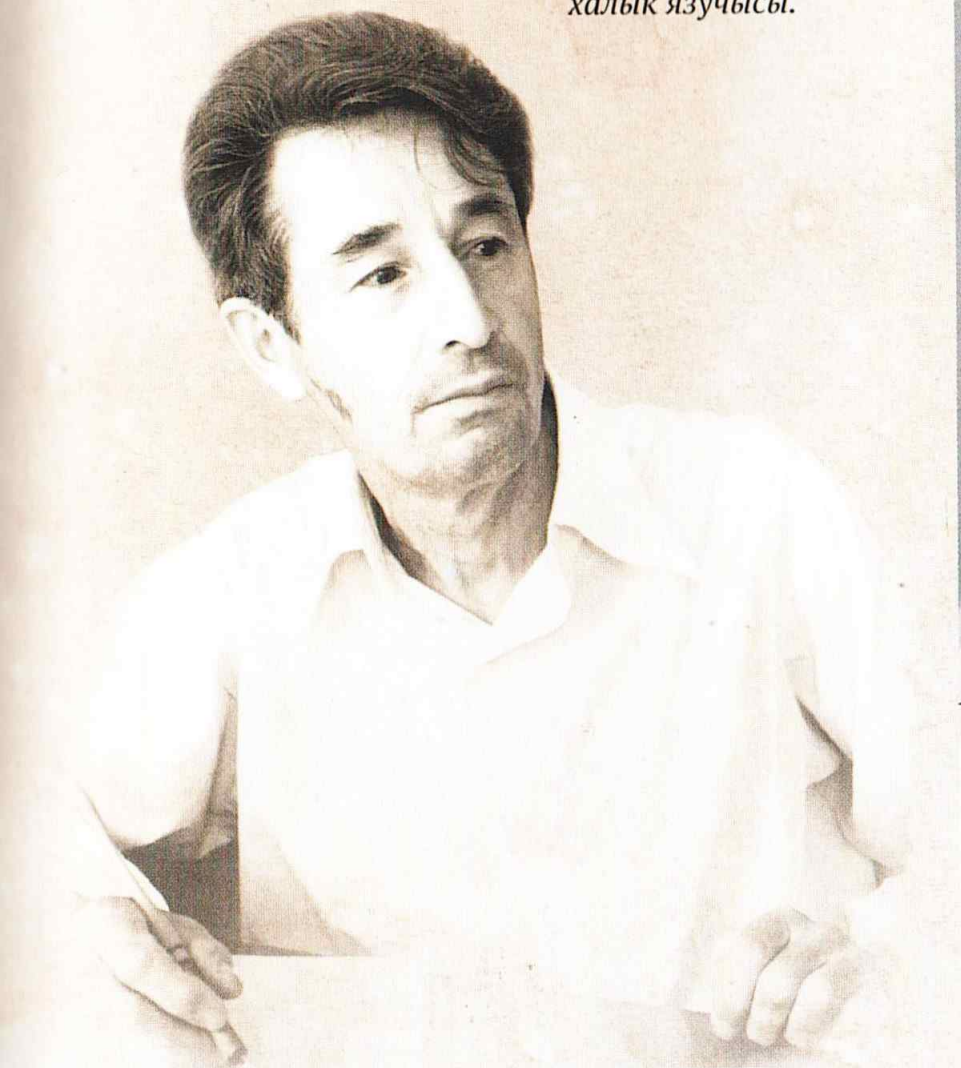
Равил Фәйзуллин,
Роберт Әхмәтҗанов,
Равил Шәрәфиев.
2007 нче ел.

Әдип Сәйфи Кудаш Казанга килгәч.
Тукай клубы (Бауман урамы, 19).
1978 нче ел.

Нурихан Фәттаһ
(1928–2004) –
Татарстанның
халык язучысы.

Нурихан Фәттаһ хатыны Руфинә ханым белән.

Индус Таһиров һәм Нурихан Фәттаһ. 1995 нче ел.

Аяз Гыйләҗев
(1928–2002) –
Татарстанның
халык язучысы.

Аяз Гыйләҗев хатыны Нәкыя ханым белән. 1988 нче ел.

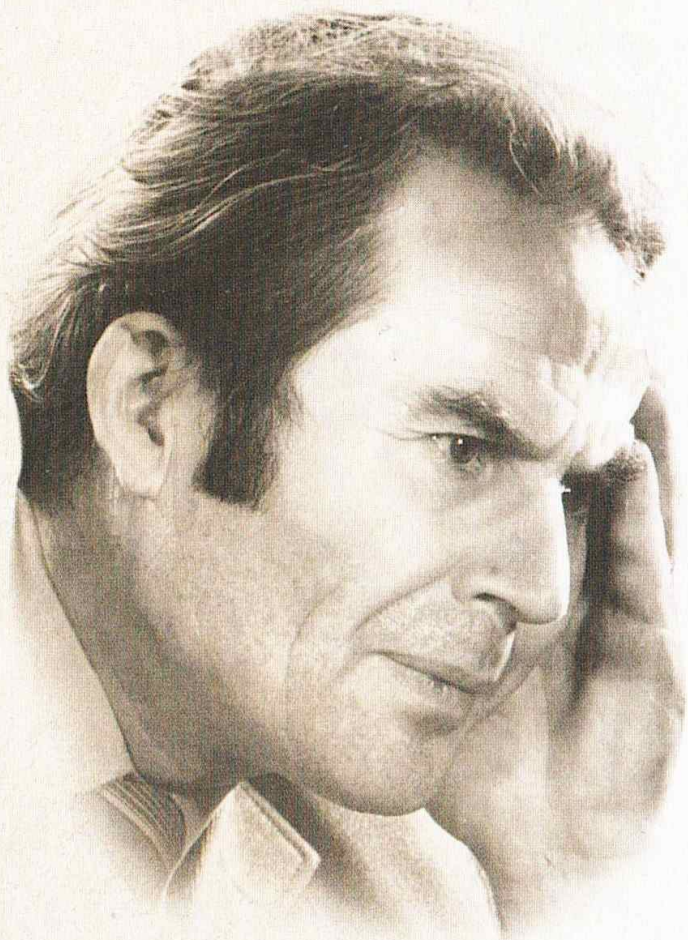
Искәндәр Гыйләҗев (1958) –
тарихчы галим.

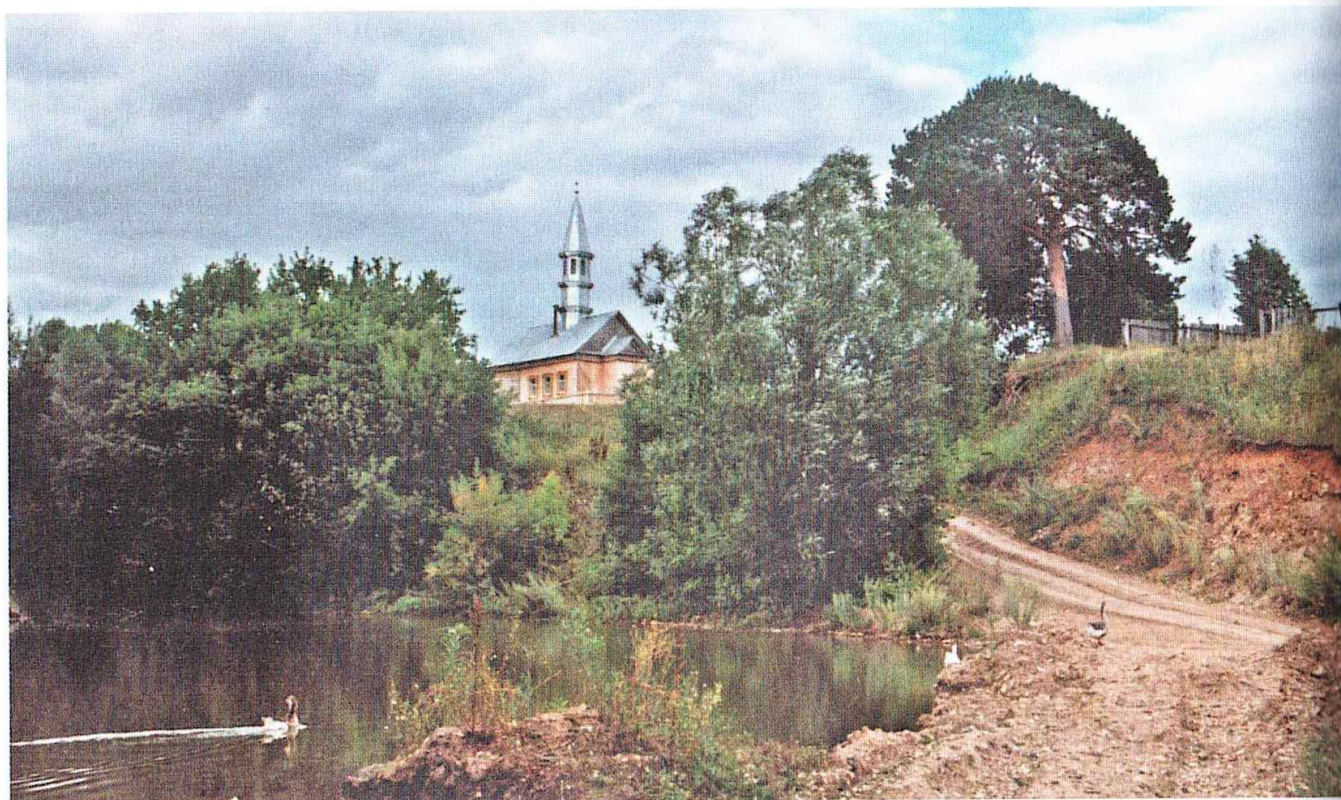
Мансур Гыйләҗев (1961) –
драматург.

Татар әдәбияты һәм сәнгате вәкилләре Донбасста шахтёрлар белән бергә.
Алгы рәттә уртада: Мәрзия Фәйзуллина, Габдрахман Минский;
икенче рәттә алар артында Гариф Ахунов, Айрат Арсланов.
Ворошиловград (Луганск), 1972 нче ел.

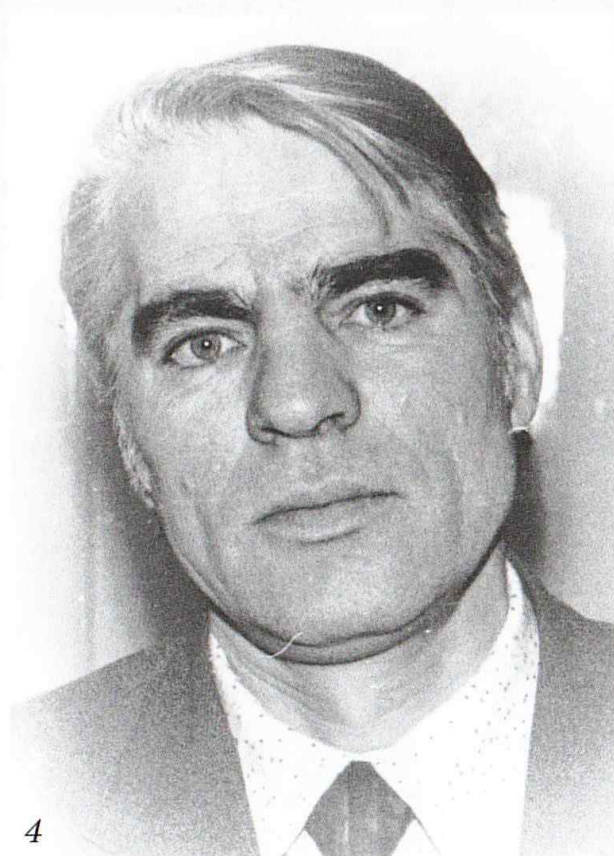
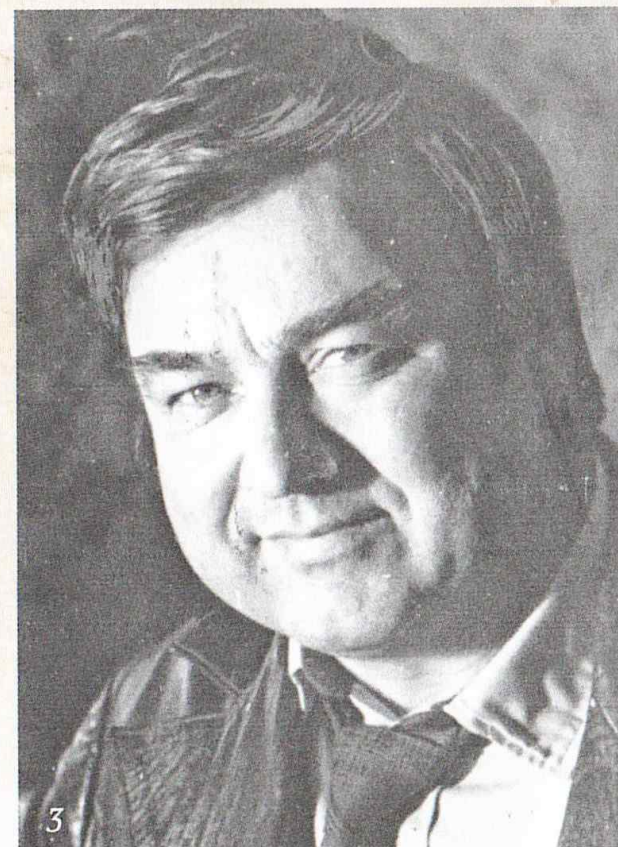
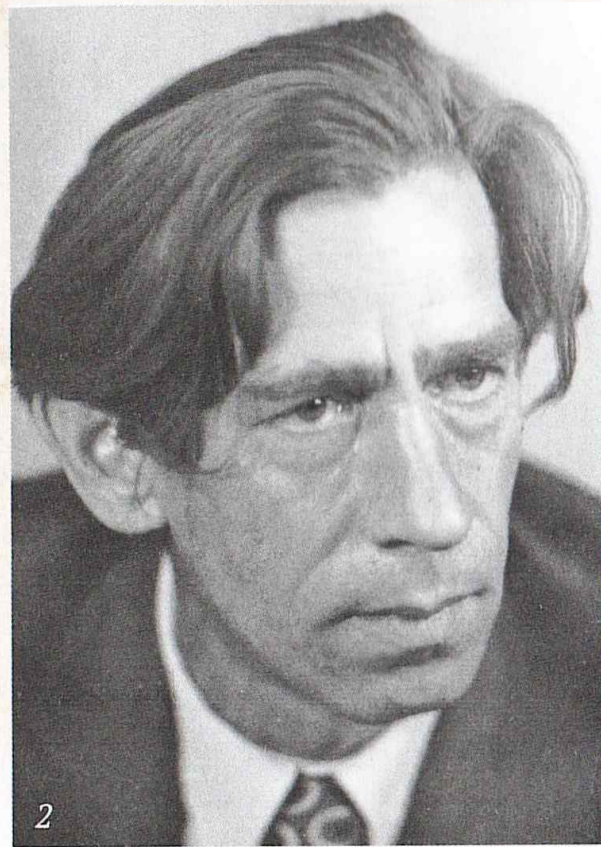
*Мөхәммәт Мәһдиев
(1930–1995) –
халык язучысы,
әдәбият галиме.*

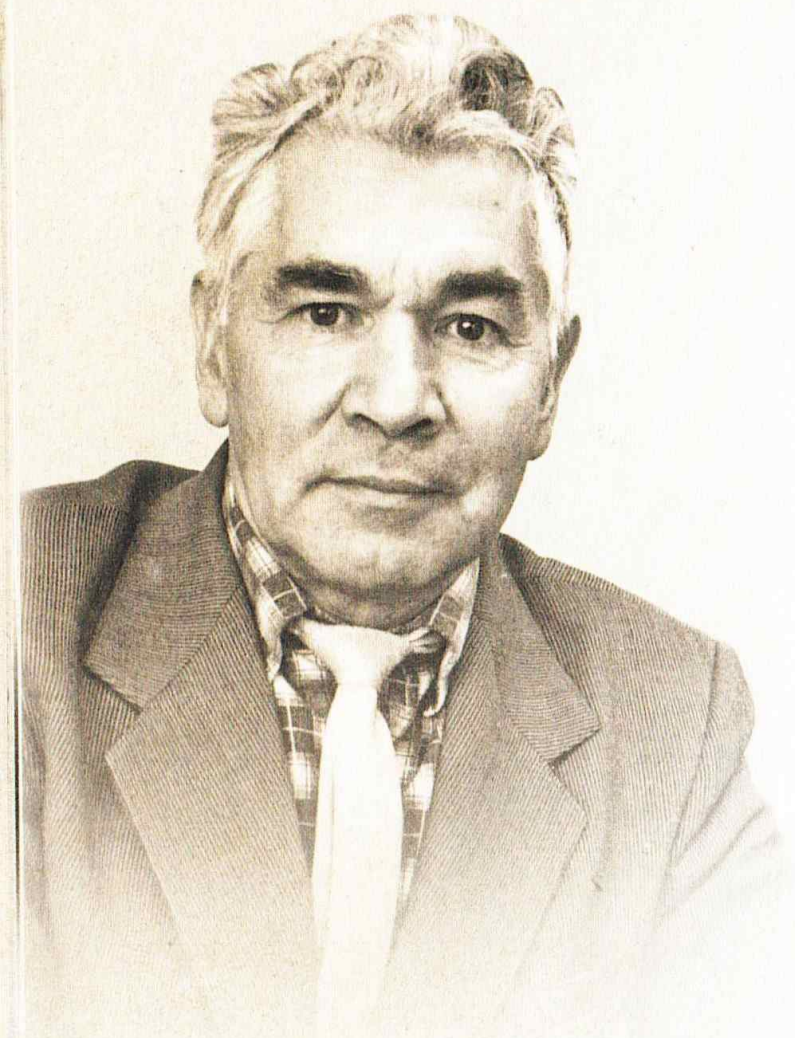
М. Мәһдиевнең туган авылы Гәберчәк күренеше.

*Казан Университетында мөгаллимлек иткән чор. Мөхәммәт Мәһдиев хезмәттәшләре
Азат Әхмәдуллин (сулда) һәм Вахит Хаков (уңда) белән. 1990 нчы еллар.*

1. Раис Даутов
(1928–2007) – тәржемәче, мөхәррир.
2. Шамил Бикчурин
(1928–2012) – язучы.
3. Әхмәт Гадел
(1942–2012) – шагыйрь.
4. Зиннур Насыбуллин
(1937–1986) – шагыйрь.
5. Мәхмүт Хәсанов
(1927–1990) – язучы, Татастанның
Г.Тукай исемендәге Дәүләт премиясе
лауреаты.

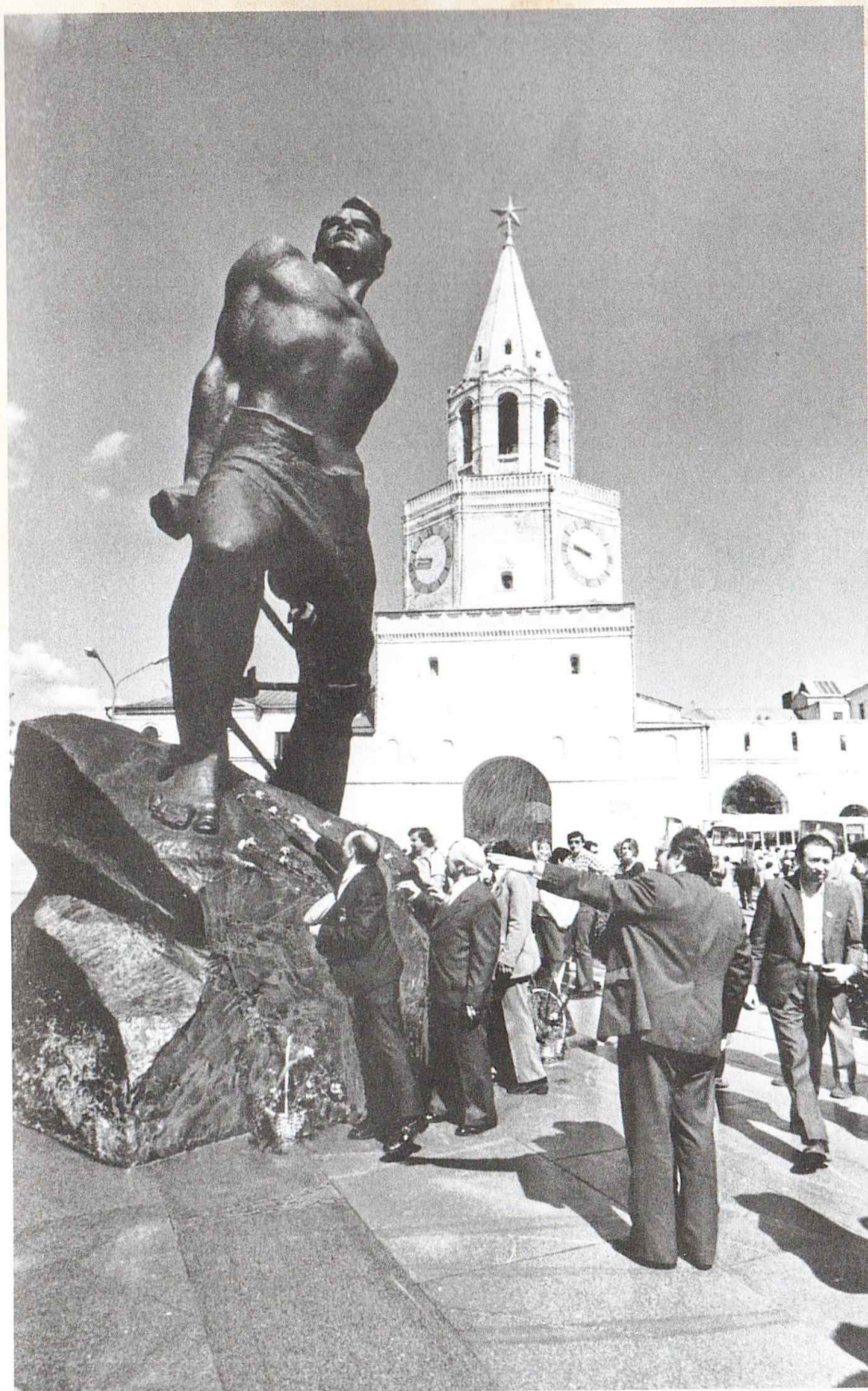
Рафаэль Мостафин
(1931–2011) –
язучы, публицист,
Г. Тукай исемендәге Дәүләт
премиясе лауреаты.

«Социалистик Татарстан» газетасы редакциясендә очрашу. Утырганнар (сулда): Сибгат Хәким, Риза Ишморат, Әминә Жәлилова, Ринат Мөхәммәдиев, Шәмси Хамматов; арткы рәттә: Нил Юзиев, Рафаэль Мостафин. 1980 нче еллар.

СССРның язучыларының съездында. 1980 нче еллар. Мәскәү, Георгий залы. Сулдан уңга: Рафаэль Мостафин, Леон Небенсаль (Германия), Флүн Мусин, Әхсән Баян, Нил Юзиев, Шәүкәт Галиев.

Татарстан комсомолының М. Жәлил исемендәге Республика премиясе лауреатлары. Утырганнар: Илдар Юзеев, Рафаэль Мостафин; басканнар: Равил Фәйзуллин, Юрий Федотов, Туфан Миңнуллин. 1978 нче ел.

1966 нчы елда Казанның Беренче Май мәйданында каһарман-шагыйрь Муса Жәлилнең тууына 60 ел тулуга һәйкәл куела. Һәйкәлнең скульпторы — В.Е.Цигаль, архитекторы — Л.Г.Голубовский.

1968 нче елда Муса Жәлил исемендәге премия нигезләнә. 1997 елда Татарстан Президенты Указы белән яңадан булдырыла.

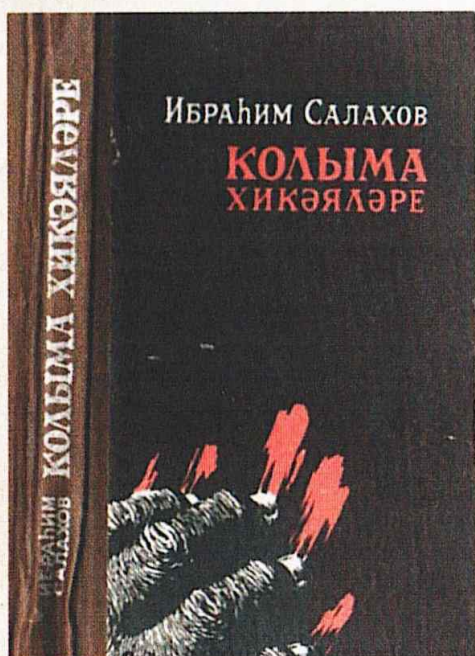
Премиянең беренче лауреаты – шагыйрь Илдар Юзеев «Милләүшә» китабы өчен бүләкләнә.

Ибраһим Салахов
(1911–1998) –
Татарстанның
Г.Тукай исемендәге
Дәүләт премиясе
лауреаты.

Ибраһим Салаховның юбилей кичәсе. Юбиллярны котларга Аяз Гыйләҗев белән
Мөхәммәт Мәһдиев килгән. Казакъстан, Кызылъяр. 1991 нче ел.

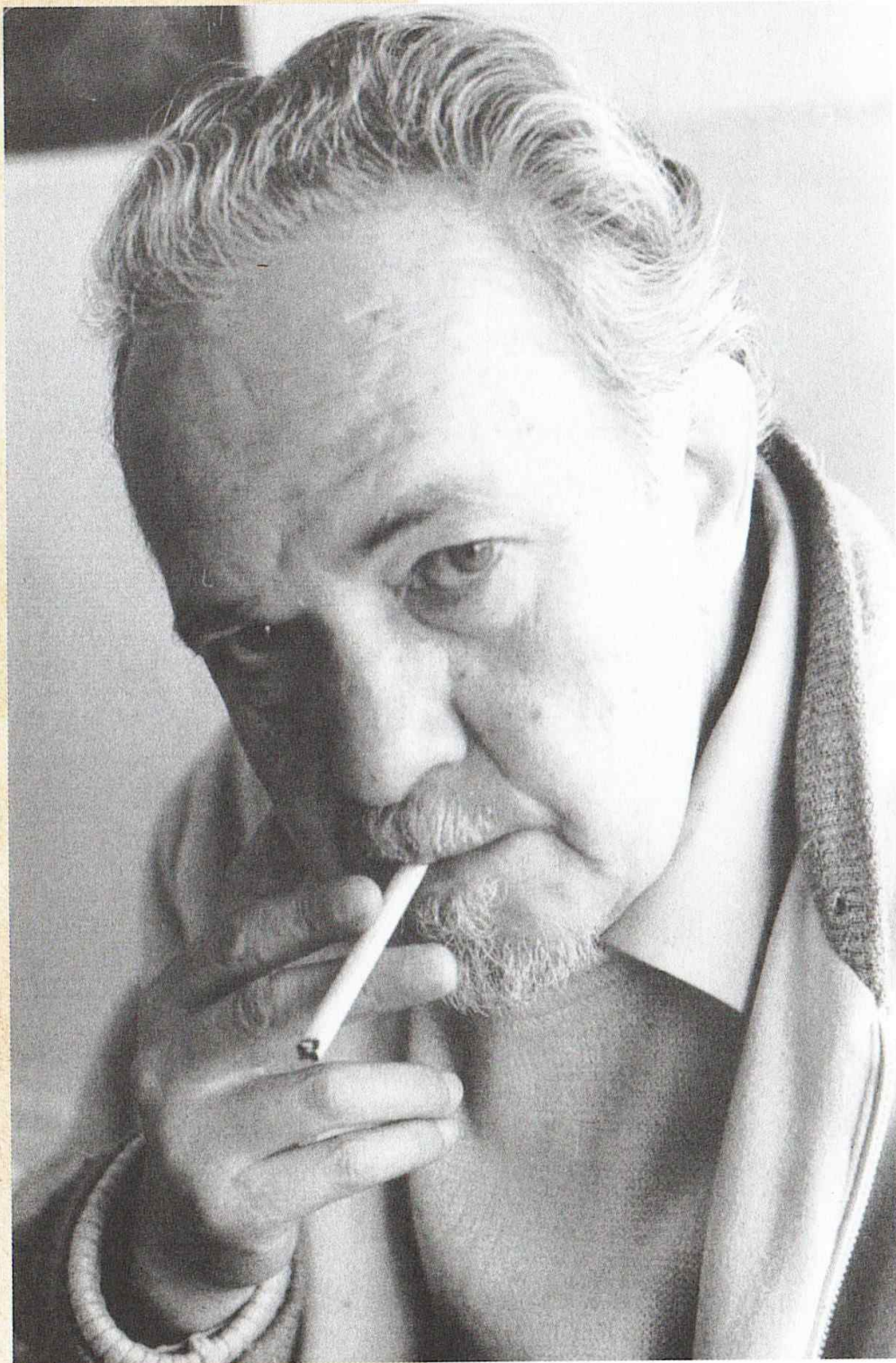
1956 нчы елның көзендә акланганнан соң, И.Салахов үзенең күргәннәре турында «тәрәзә капкачларын ябып, пәрдәне төширеп, ишекне бикләп» язарга мәҗбүр була. «Үзем язам, үзем берәрсе сагалап йөрмиме дип, колак салам», – дип искә ала ул бу хакта. Әсәре төгәлләнгәч, язучыга гарәп телендә язылган әсәрне кириллицага күчерергә кирәк була. Ул вакыт өчен бик куркыныч эштә И.Салаховка Пермь өлкәсе Барда районында яшәүче сабакташы Гайшә Гыйззәтуллина ярдәм итә. Әсәрнең моннан соңгы язмышы турында автор түбәндәгечә искә ала: «Мин аларны төпләтеп, берсен Казанга, икенчесен Уфага, өченчесен Жир астына күмеп куйдым. Бәлки бу тоелган гынадыр: төбенә кулъязмамны күмгәч, алмагач ачы алмалар бирә башлады кебек. Язларын бакча шау чәчәккә төренгәндә, алмагачым миңа хәсрәттән чәче агарган кеше булып күренде», – дип искә ала язучы.

1988 нче елда әсәр «Тайгак кичү» исеме белән «Казан утлары» журналында басылып чыга. Әсәр 1989 нчы елда Татарстан китап нәшриятында Аяз Гыйләҗевның кереш сүзе белән китап буларак дөнья күрә.

Татарстан радиосы тарихында язучыларыбызның да хезмәте зур.
Бер төркем өлкән әдипләр радио ветераннары белән. 1977 нче ел.

Татарстан радиосы тарихында
язучыларыбызның да хезмәте зур.
Бер төркем өлкән әдипләр радио ветераннары белән. 1977 нче ел.

*Рөстәм Кутуй
(1936–2010) – шагыйрь,
тәржемәче.*

*Рөстәм Вәлиев
(1936) – язучы.
Чиләбе шәһәре.*

Шагыйрь Әдип Маликов
(1921–2009)
һәм шагыйрә, язучы
Сажидә Сөләйманова
(1926–1980).

Фронтовик
язучылардан бер
төркем. Сулдан
уңга: Хатыйп
Госман, Әдип
Маликов, Әмирхан
Еники, Нәби Дәүли,
Әхмәт Исхак,
Гомәр Бәширов.
1985 нче ел.

Сажидә Сөләйманова иҗатташ дуслары белән.

1977 елның 17
гыйнварында «Казан
утлары» журналы
«Почёт билгесе»
ордены белән
бүләкләна.

Журналга орден
тапшырылган көн истәлегә.
1977 нче ел.

Решение журнала «Казан утлары»
("Kazan Utlary")

ВНЕШНИЙ ОТДЕЛ
МИНИСТЕРСТВА
КУЛЬТУРЫ
И СПОРТА
СССР
УКАЗ
ПРЕЗИДИУМА
ВЕРХОВНОГО СОВЕТА СССР

УКАЗ
ПРЕЗИДИУМА
ВЕРХОВНОГО СОВЕТА СССР

О награждении журнала «Казан утлары»
("Kazan Utlary") орденом «Знак Почета»

За заслуги в области советской литературы и активного
участия в коммунистическом воспитании трудящихся награждать
журнал Союза писателей Татарской АССР «КАЗАН УТЛАРЫ» ("KAZAN
UTLARY") орденом «ЗНАК ПОЧЕТА».

Председатель Президиума
Верховного Совета СССР
Секретарь Президиума
Верховного Совета СССР

Н. ПОДГОРНЫЙ.
М. ГЕОРГАДЗЕ.

Москва, Кремль.
17 января 1977 г.
№ 5097-IX.

СССР ВЕРХОВНЫЙ СОВЕТЫ ПРЕЗИДИУМЫ
УКАЗЫ

«Казан утлары» журналы «Почет билгесе» ордены белән бүләкләү
турында
Совет әдәбияты өлкәсендәге хеҙмәтләре һәм хеҙмәт нияләрен комму-
нистик тәрбияләүдә актив катнашучы өчен Татарстан АССР Язуучылар
союзының «Казан утлары» журналы «Почет билгесе» ордены белән
бүләкләргә.

СССР Верховный Советы Президиумы Председателе
Н. ПОДГОРНЫЙ.

СССР Верховный Советы Президиумы Секретаре
М. ГЕОРГАДЗЕ.

Москва, Кремль.
1977 ел, 17 январь.

Фәнис Яруллин
(1938–2011) – халык шагыйре.

«Казан утлары» хезмәткәрләре Фәнис Яруллин гаиләсендә кунакта.

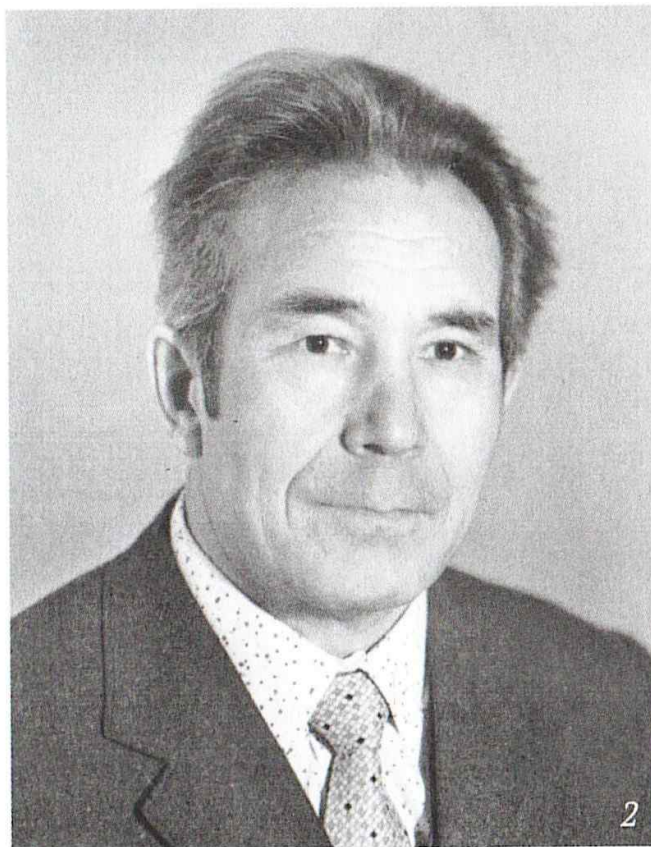
Фәнис Яруллин һәм аның хатыны Нурсәя
хөрмәтенә куелган һәйкәл. Баулы. 2015 нче ел.

Татарстанның халык шагыйре Фәнис Яруллинның 70 яшьлек юбилей кичәсеннән соң
Татарстан Республикасы Президенты Минтимер Шәймиев белән әңгәмә. 2008 нче ел.

1

2

3

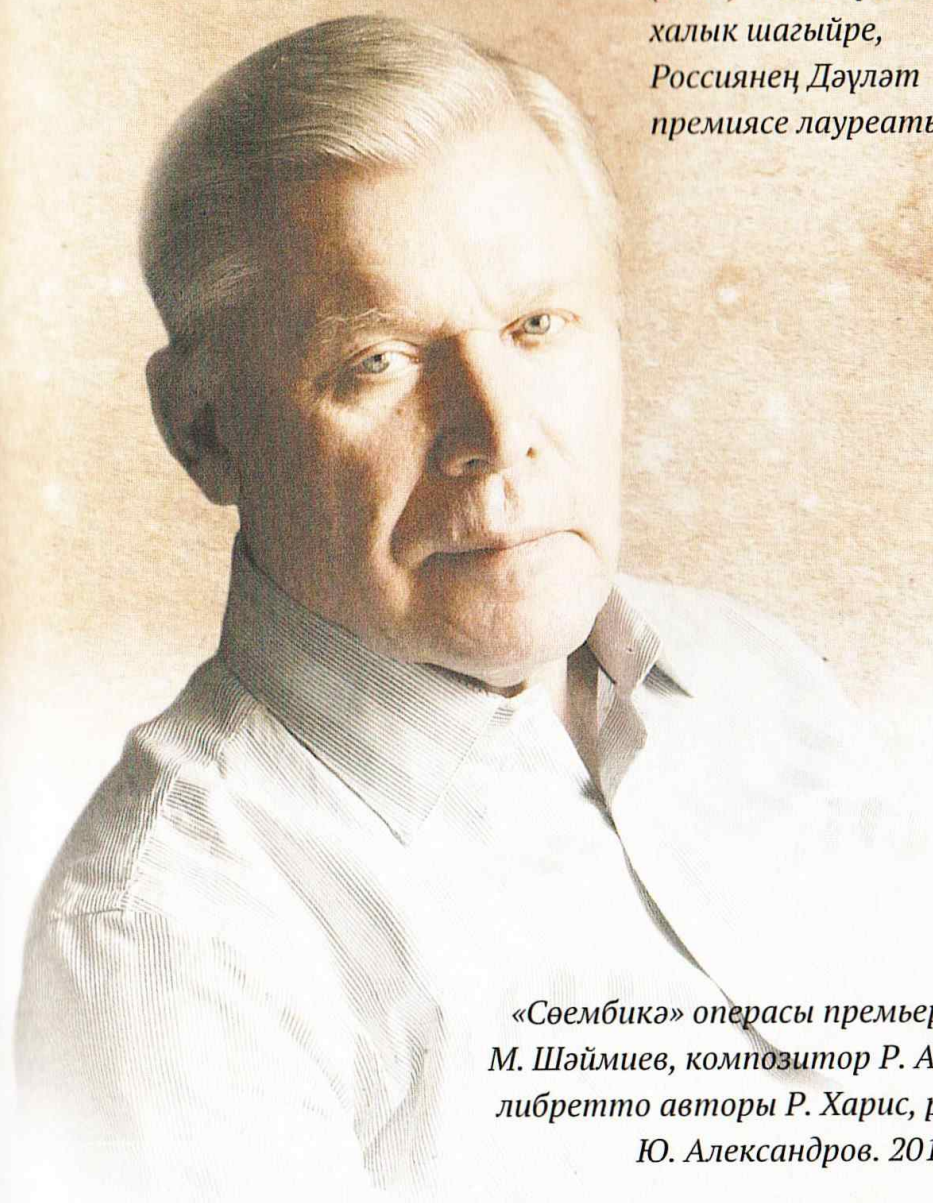
4

5

1. Хатыйп Госман
(1908–1992) – әдәбият галиме.
2. Фәрит Хатыйпов
(1930–2020) – әдәбият галиме.
3. Нил Юзиев
(1931–1996) – әдәбият галиме.
4. Азат Әхмәдуллин
(1932–2021) – әдәбият галиме.
5. Хәмит Ярми
(1904–1981) – фольклорчы галим.

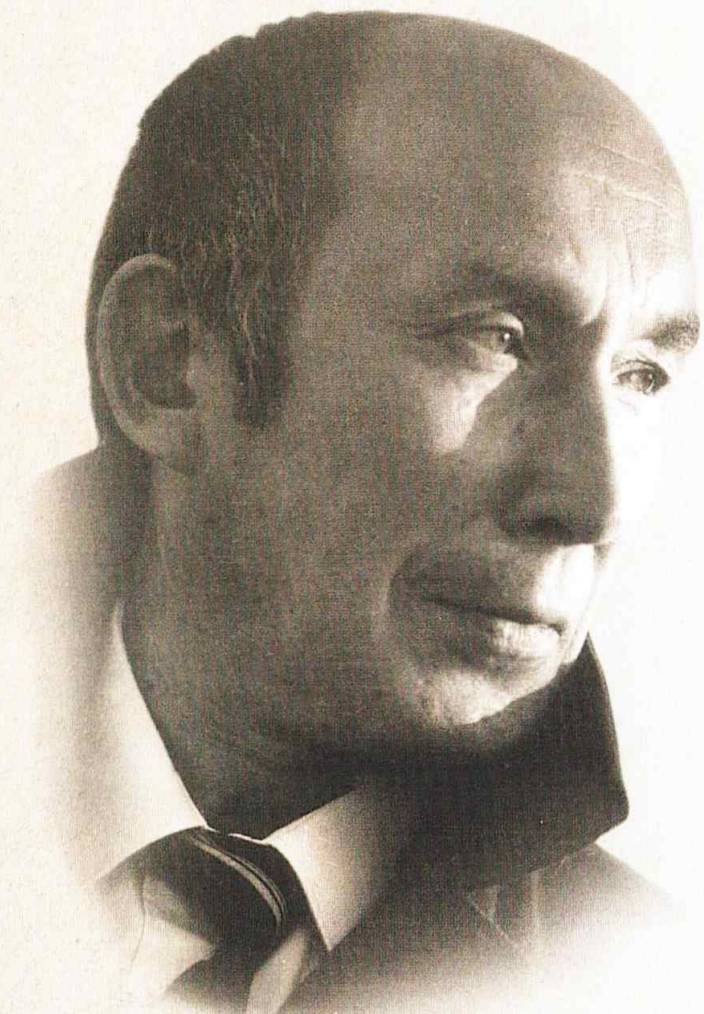
Ренат Харис
(1941) – Татарстанның
халык шагыйре,
Россиянең Дәүләт
премиясе лауреаты.

«Сөембикә» операсы премьерасында:
М. Шәймиев, композитор Р. Ахиярова,
либретто авторы Р. Харис, режиссёр
Ю. Александров. 2018 нче ел.

Ренат Харис М. Жәлилнең кызы Чулпан (сулда),
Ф. Кәримнең кызы Ләйлә (уңда) белән.
2016 нчы ел.

Равил Фәйзуллин
(1943) – халык шагыйре.

2006 ел – Әдәбият елы уңаеннан Кремльдә очрашу. Равил Фәйзуллин
Татарстан Республикасы Президенты Минтимер Шәймиев хозурында.

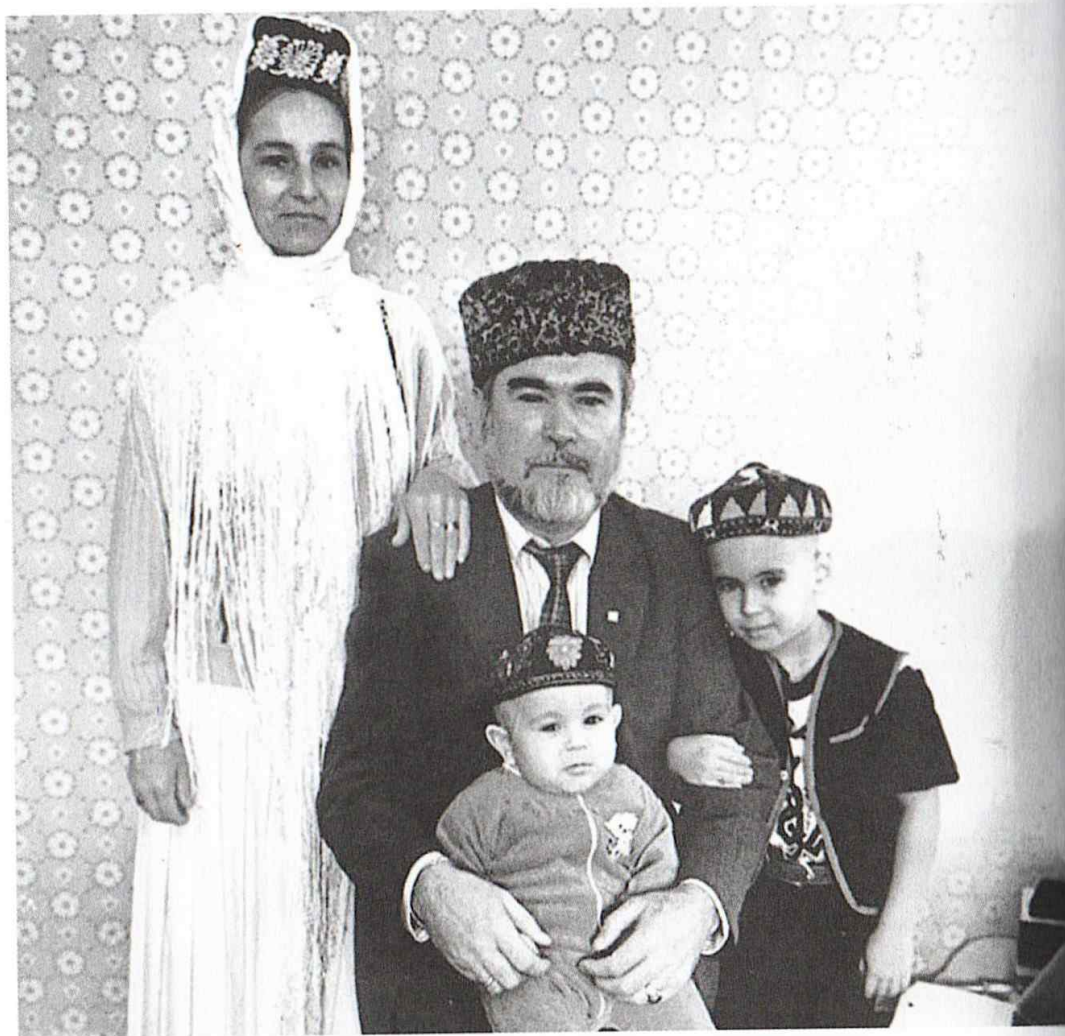

«Фәйзуллин йөзүләре» дип аталган әдәби-спорт ярышында
катнашучылардан бер төркем. 2016 нчы ел.

Классик әдип Фатих Әмирханның 90 еллык юбилее Казан университетының актлар залында зурлап уздырыла. 1976 нчы ел.

Рабит Батулла
гаиләсе белән.
1990 нчы еллар.

Рабит Батулла
(1938) – Татарстанның
халык язучысы.

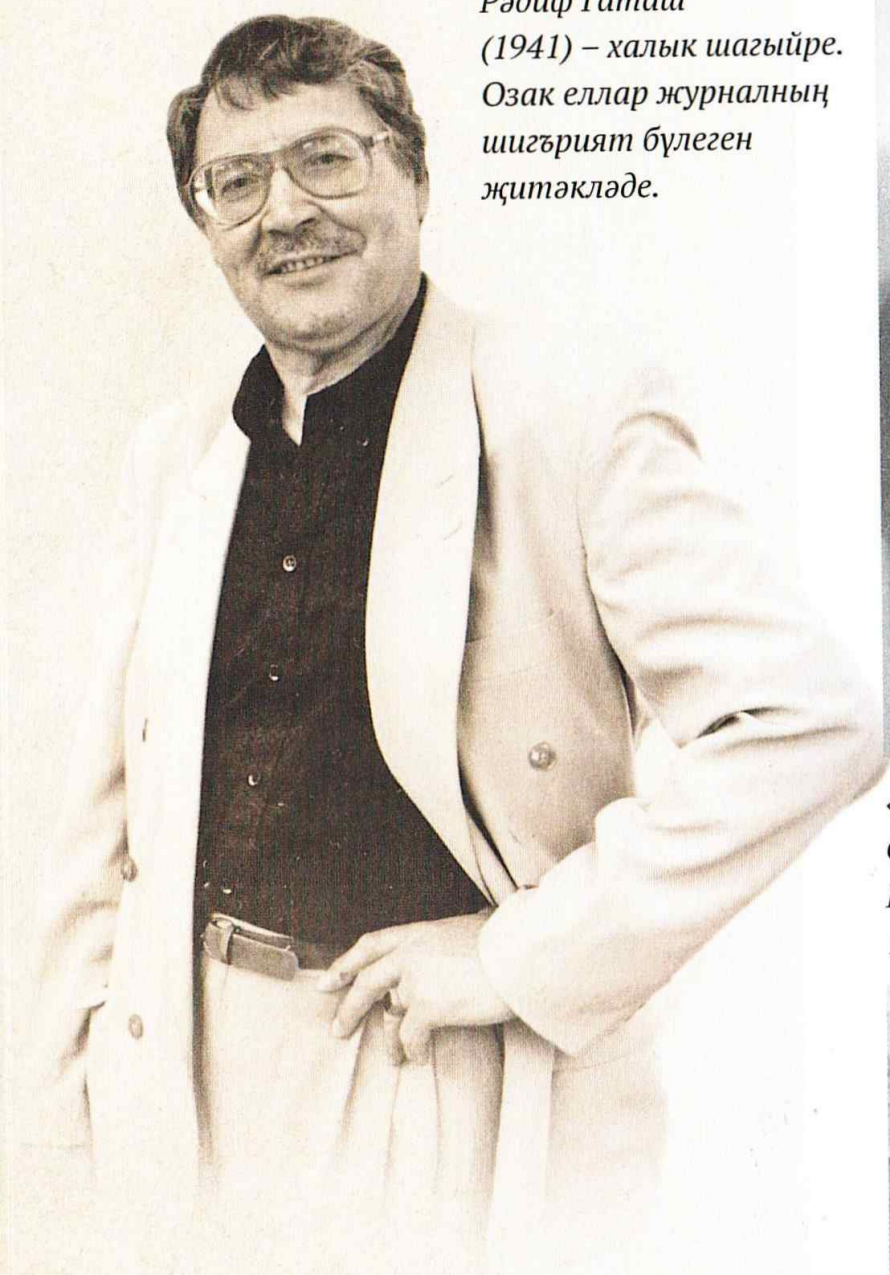

Рабит Батулла
Америка
татарлары
белән.

Белорус язучысы Янка Купалага музей ачылу тантанасында катнашучылар. Алар арасында Гариф Ахунов, Әхсән Баянов, Мөсәгыйт Хәбибуллин, Ренат Харис, Вакыйф Нуруллин, Зөлфәт, Жәүдәт Дәрзаманов, Фаил Шәфигуллин, Шаһидә Максудова, Эльс Гаделев һ.б. Печици, 1975 нче ел.

Рәдиф Гаташ
(1941) – халык шагыйре.
Озак еллар журналның
шигърият бүлеген
житәкләде.

«Казан утлары» редакциясе коллективы. Сулдан уңга: Флүс Латыйфи, Гөлшат Салихҗанова, Кояш Тимбикова, Тәслимә Сибгатуллина, Мансур Вәлиев, Тәүфыйк Әйди, Рәдиф Гаташ, Жәүдәт Миңнуллин, Нурфия Закирова, Нияз Акмал, Рәзифә Вафина. 1988 нче ел.

Редакциягә Гомәр Бәширов
килгәч. Сулдан уңга: Ринат
Мөхәммәдиев, Марсель
Галиев, Солтан Шәмси,
Гомәр Бәширов, Рәдиф
Гаташ, Роберт Миңнуллин,
Зәки Нури. 1980 нче ел.

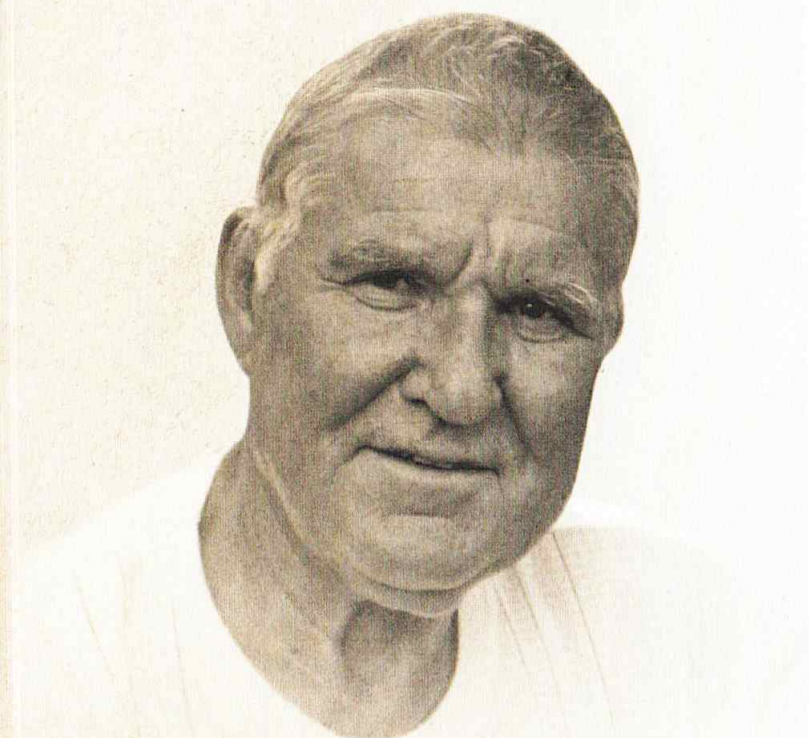
Сибгат Хәким журналның 60 еллык юбилей кичәсендә.
1982 нче ел.

Аяз Гыйләжев (сулдан уңга), Рәйсә Ишморатова, Мостафа Ногман,
Гамил Афзал, Касыйм Фәсахов язучылар китапханәсендә. 1972 нче ел.

Буыннар чылбыры өзелмәс. Сулдан уңга: Мөдәррис Вәлиев, Хәйдәр
Гайнетдинов, Риза Ишморат, Мөдәррис Әгъләм, Рашат Низами. 1982 нче ел.

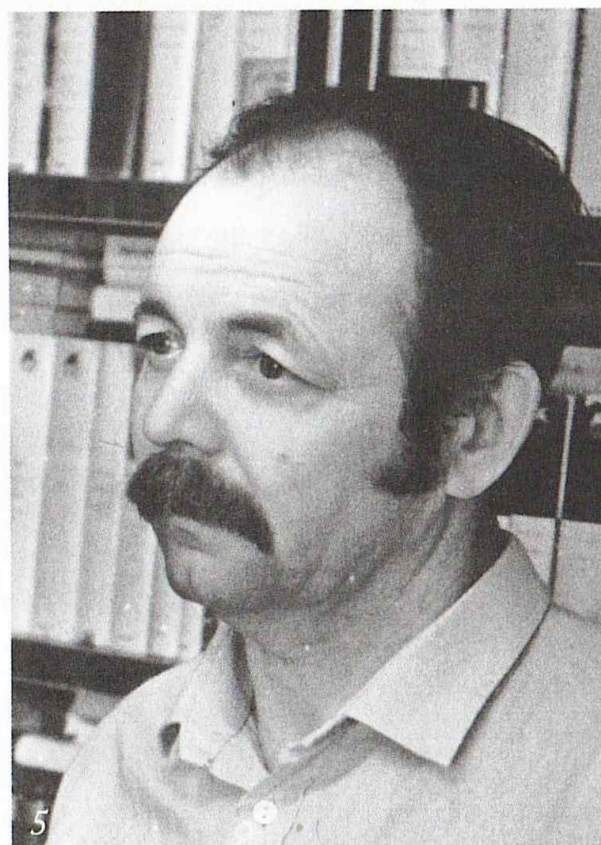
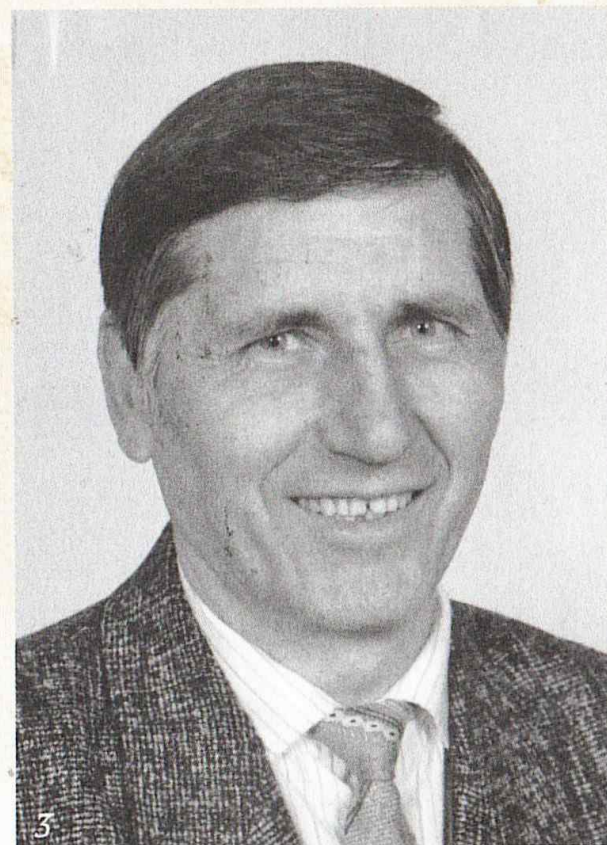
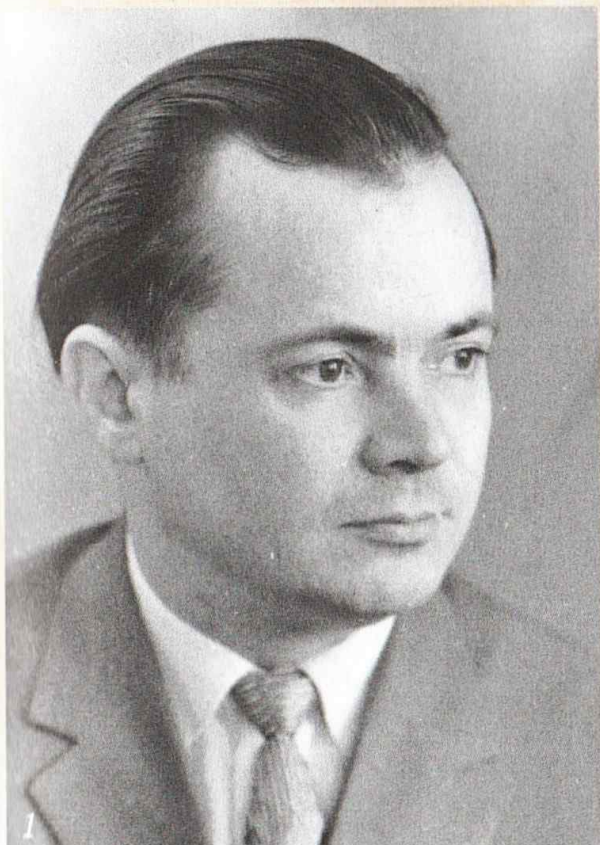
Гәрәй Рәхим
(1941–2021) –
Татарстанның
халык шагыйре.

Булачак халык шагыйрьләре.
Сулдан уңга: Гәрәй Рәхим, Илдар Юзеев, Рөстәм Мингалимов. 1985 нче ел.

Чордашлар. Сулдан уңга: Николай Беляев, Ренат Харис, Гәрәй Рәхим. 1971 нче ел.

1. Эдуард Касыймов
(1930–1986) – язучы.

2. Барлас Камалов
(1930–2004) – язучы.

3. Рәфкатъ Кәрами
(1942) – язучы.

4. Юныс Әминов
(1921–1982) – драматург.

5. Газиз Кашапов
(1942–1991) – язучы.

Адлер Тимергалин
(1931–2013) –
фантаст язучы,
тәржемәче.

Рәссам Алсу Тимергалинаның «Иске Казан. Печән Базар» картинасының
репродукциясе. Киндер, майлы буяу. 2002 нче ел.
Рәссамның Иске Казан күренешләрен сурәтләгән эшләре 2000 нче елларда
«Казан утлары»нда еш басыла.

2017-2018 елларда
Татарстан китап
нәшриятында Адлер
Тимергалин төзегән
3 томлык «Миллият
сүзлеге» басылып чыкты.

Якуб Зәнкиев
(1917–2017) – язучы, Татарстанның
Г.Тукай исемендәге Дәүләт премиясе
лауреаты. Иркутск шәһәре.

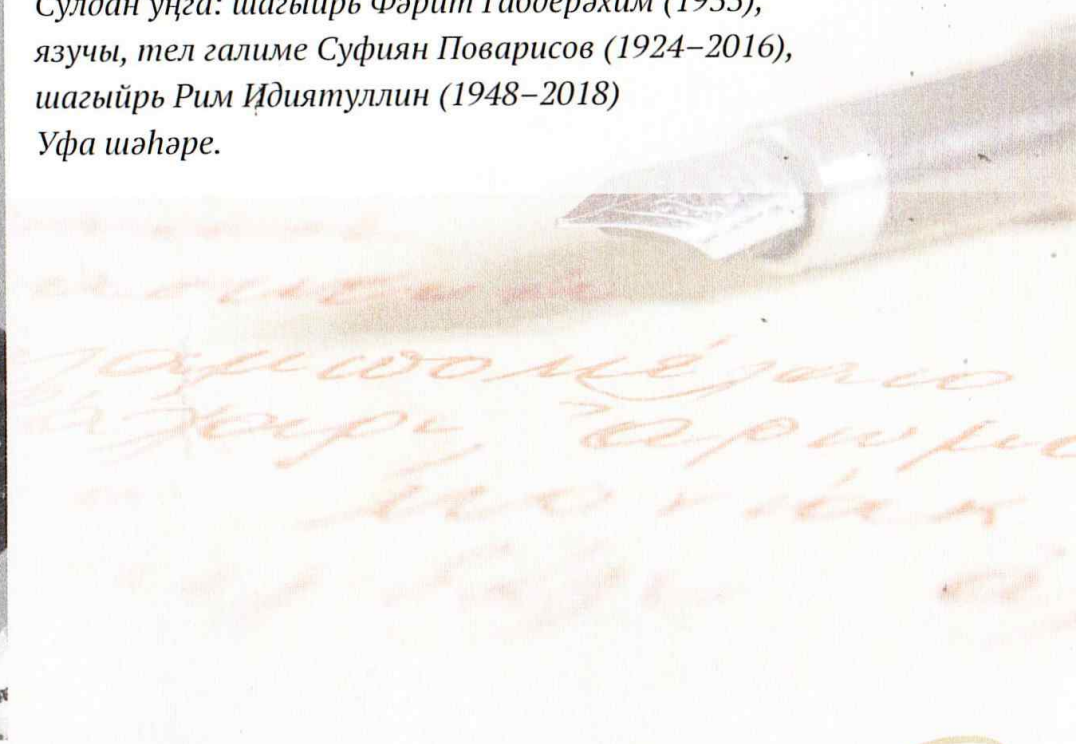
Иделбикә (Лена Садыйкова-Сабитова)
(1930–2020) – шагыйрә.
Ульяновск шәһәре.

Фатих Хөсни
(1908–1996) – язучы.

Сулдан уңга: шагыйрь Фәрит Габдерәхим (1933),
язучы, тел галиме Суфиян Поварисов (1924–2016),
шагыйрь Рим Идиятуллин (1948–2018)
Уфа шәһәре.

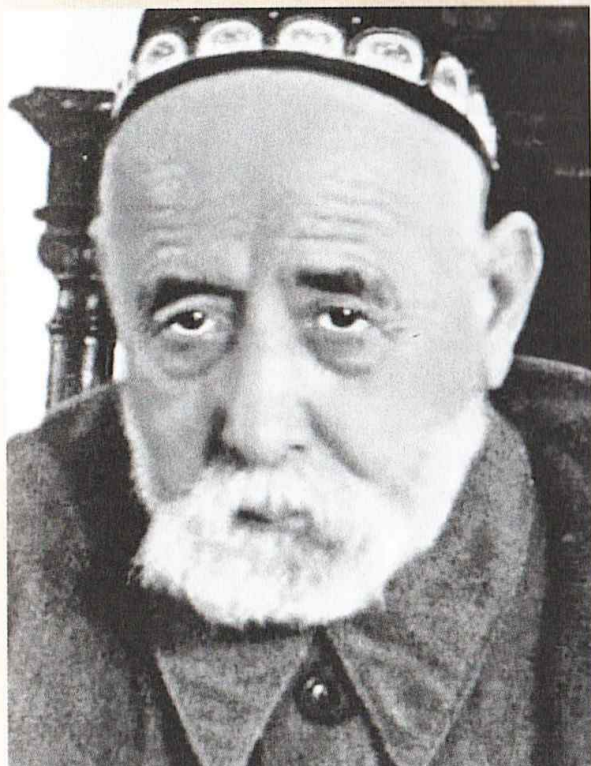
*Айдар Хәлим
(1942) – язучы, публицист,
жәмәгать эшлеклесе.
ТРның атказанган сәнгать
эшлеклесе*

*Айдар Хәлим дөньякүләм мәшһүр биюче, СССРның халык артисты
Мәхмүд Эсамбаев белән. Уфа, 1975 нче ел.*

*Айдар Хәлим Татарстанның халык шагыйре Сибгат Хәким
(сулдан) белән. Мәскәү, 1985 нче ел.*

Садретдин Аини
(1878–1954) – тажик ҳам ӯзбек язучиси.

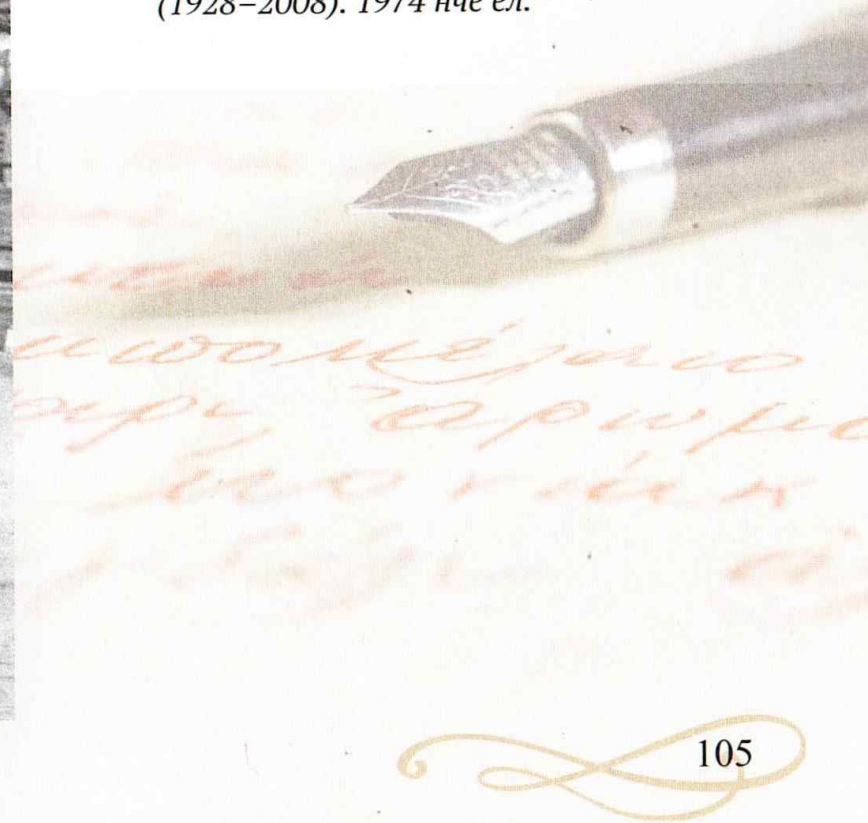
Гафур Голәм
(1903–1966) – ӯзбек халык шағыйре.

Берды Кербабаев
(1894–1974) – төрекмән халык язучиси.

Татарстанда кыргыз әдәбияты
көннәре. Уртада – Чыңгыз Айтматов
(1928–2008). 1974 нче ел.

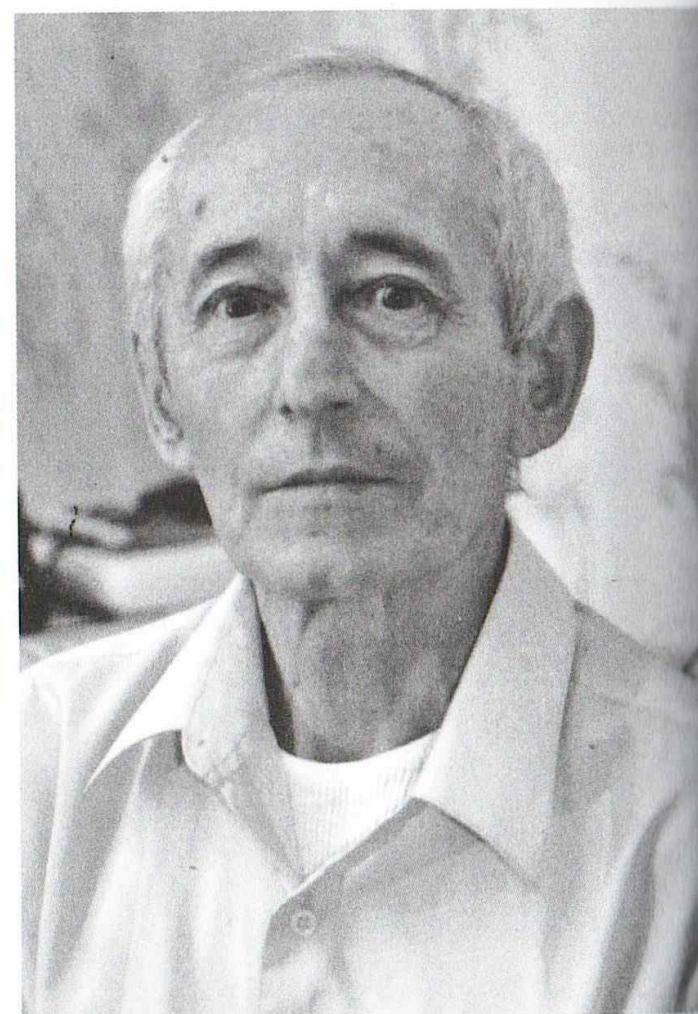

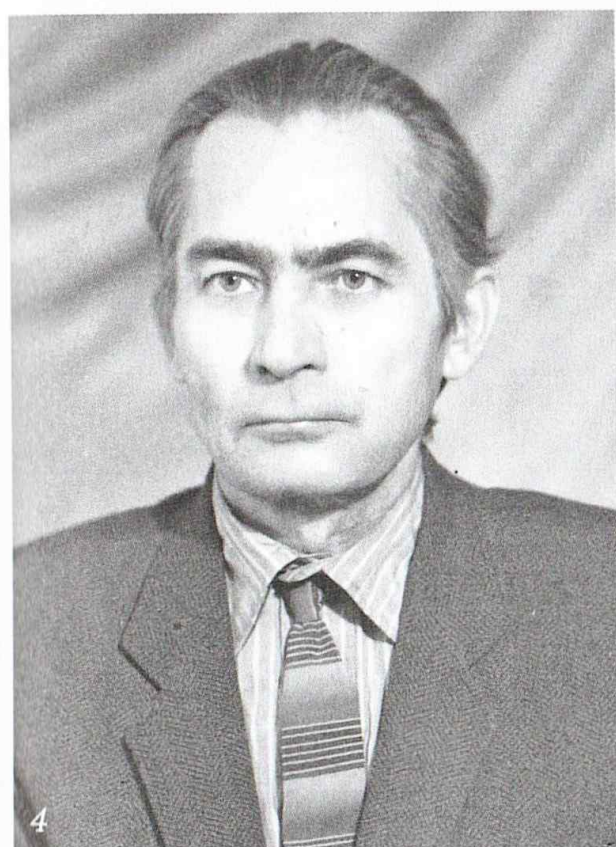
*Әнгам Атнабаев
(1928–1999) – шагыйрь,
драматург.*

*Марат Кәримов
(1930) – Башкортстанның
халык шагыйре.*

*Рим Идиятуллин
(1940–2018) –
шагыйрь.*

1. Диләрә Тумашева
(1926–2006) – тел белгече, галим.

2. Альберт Яхин
(1931–2010) – әдәбият галиме.

3. Фатих Урманчиев
(1936–2021) – фольклорчы галим.

4. Альберт Фәтхи
(1937–1992) – галим, борынгы
татар әдәбияты белгече.

5. Ильтани Илялова
(1932) – театр сәнгате белгече,
тәнкыйтьче.

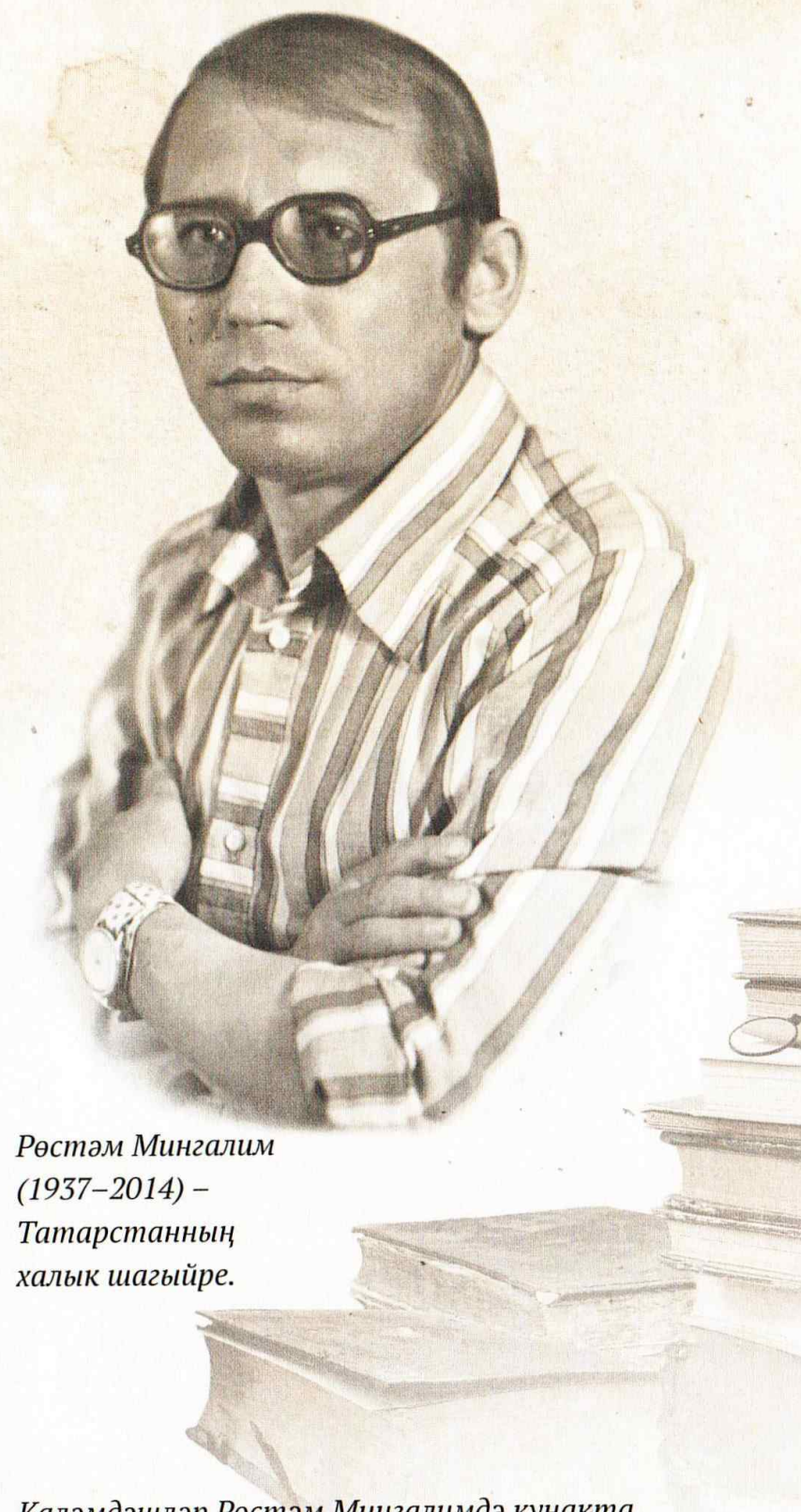
Татарстан Президенты Рөстәм Миңнеханов
Клара Булатовага (1936) Татарстанның Г. Тукай
исемендәге Дәүләт премиясен тапшыра.
2019 елда Клара Булатовага Татарстанның
халык язучысы дигән исем бирелде.

Татар язучылары Мәскәүдә.
1986 нчы ел.

60 нчы еллар буыны вәкилләре өлкән шагыйрь Сибгат Хәким белән. 1971 нче ел.

Рөстәм Мингалим
(1937–2014) –
Татарстанның
халык шагыйре.

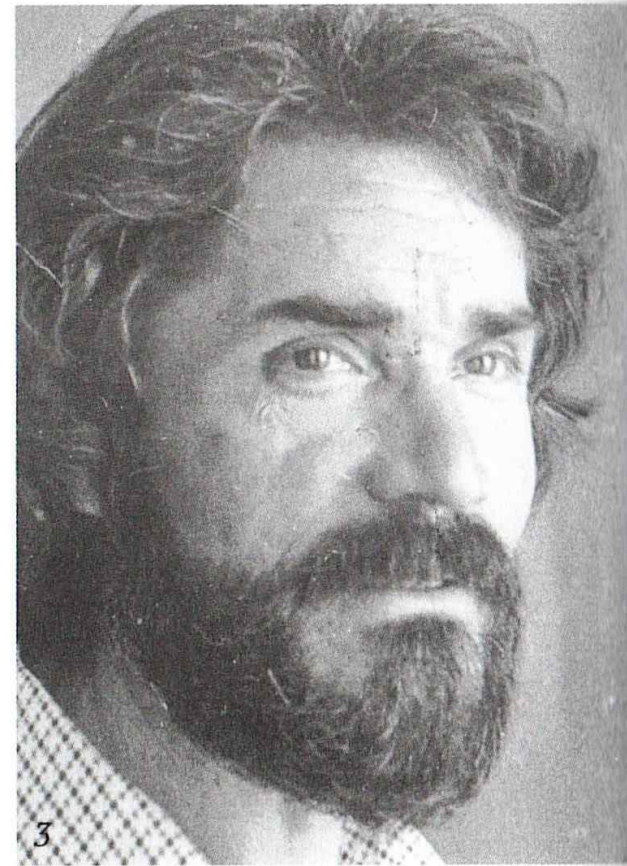
Каләмдәшләр Рөстәм Мингалимдә кунакта.
Сулдан уңга: Илфак Ибраһимов, Ләбиб Лерон,
Рөстәм Мингалим, Рабит Батулла, Ркаи
Зәйдулла. 2013 нче ел.

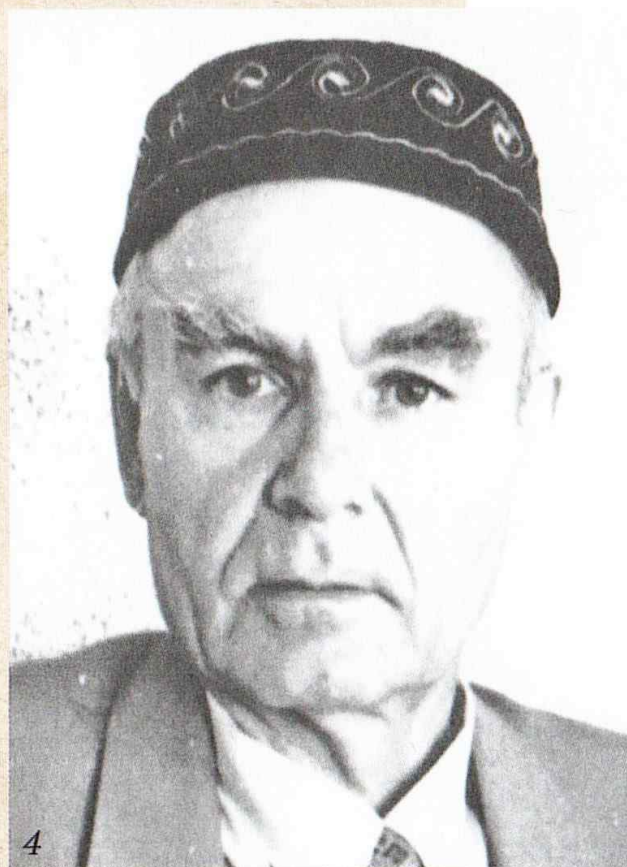
1

2

3

4

5

1. Диләра Зәбәерова
(1930–2000) – язучы, журналист.

2. Роза Хафизова
(1929–2005) – язучы.

3. Әдхәт Синугыл
(1935–2004) – шагыйрь.

4. Мәгъсүм Насыйбуллин
(1925–2009) – язучы.

5. Альберт Хәсанов
(1937–2020) – язучы.

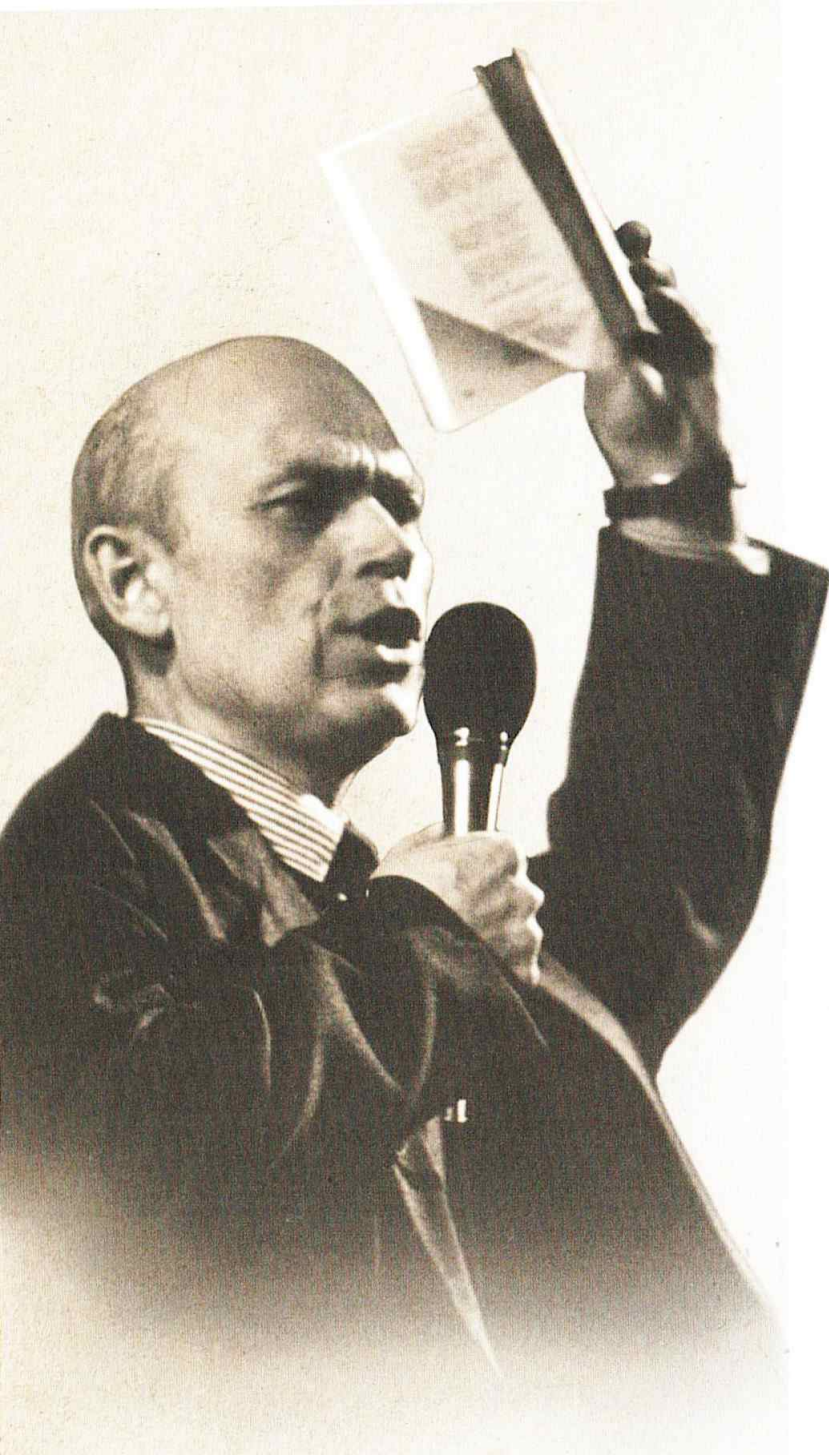
*Зәки Нури
(1921–1984) – шагыйрь, мөхәррир.*

*Вакыйф Нуруллин
(1935) – язучы.*

*Кадыр Сибгатуллин
(1942–1994) – шагыйрь.*

Рәшит Әхмәтҗанов
(1941–1995) – шагыйрь,
милли хәрәкәт активисты.

Рәшит Әхмәтҗанов

УЯН, ВӨЖДАН!

*Империя! Илем булалмадың
Син кол итеп тоттың татарны.
Өметләрен өздең! Хәзер алар
Берсен берсе эзләп табармы?*

*Әй, эшләдек! Ашыбызга каршы
Башыбызга һәрчак таш аттың.
Каткан икмәгеңне гомер буге
Күз яшемә манып ашаттың.*

*Шундый итеп таркаталдың: хәзер
Халыклардан калды төркемнәр.
Кеше ни ул?! –
Хәтта Кояшны да
Кол итәргә монда мөмкиннәр.*

*Кояш җиргә гел урысча дәшә,
Ай частушка сибә төн буге.
Чын вә ялган кочаклашып эчә,
Беркем белми – монда кем туге?*

*Вөҗдан йоклый монда ничә гасыр! –
Уятырга иде бер тапкыр.
Хәтта дастаннарда калган батыр
Бу зинданда башын югалтыр.*

*Уян, вөҗдан, уян! Һәм минем дә
Йокылардан уят канымны.
Мин йоклатып аны – үз халкымны
Үтерүче булып калыйммы?!*

*Хәсрәт утларында каным яна –
Кил, җаныңны җылыт, и халкым!
Җиргә туып, сине эзләп таптым,
Үзең дә тап – ниләр югалттың.*

*...Аңсыз калып, кеше аптыраган,
Таңсыз калып, Кояш туктаган.
Саксаулга әверелә бара
Күз алдымда үскән бер чаган.*

*Син дә, халкым, шулай үзгәрәсең –
Кем җазалый сине шулкадәр?!
Ирек даулар көчлеләрең кайда –
Үтерелсәк,
Үлсәк без әгәр?*

*Ә әлегә Кояш – урысныкы,
Ай частушка сибә төн буге.
Разбойниклар кочаклашып эчә,
Беркем белми – илдә кем туге?*

Муса Жәлилнең 80 еллыгында. Мәскәү, Колонналар залы. 1986 нчы ел.

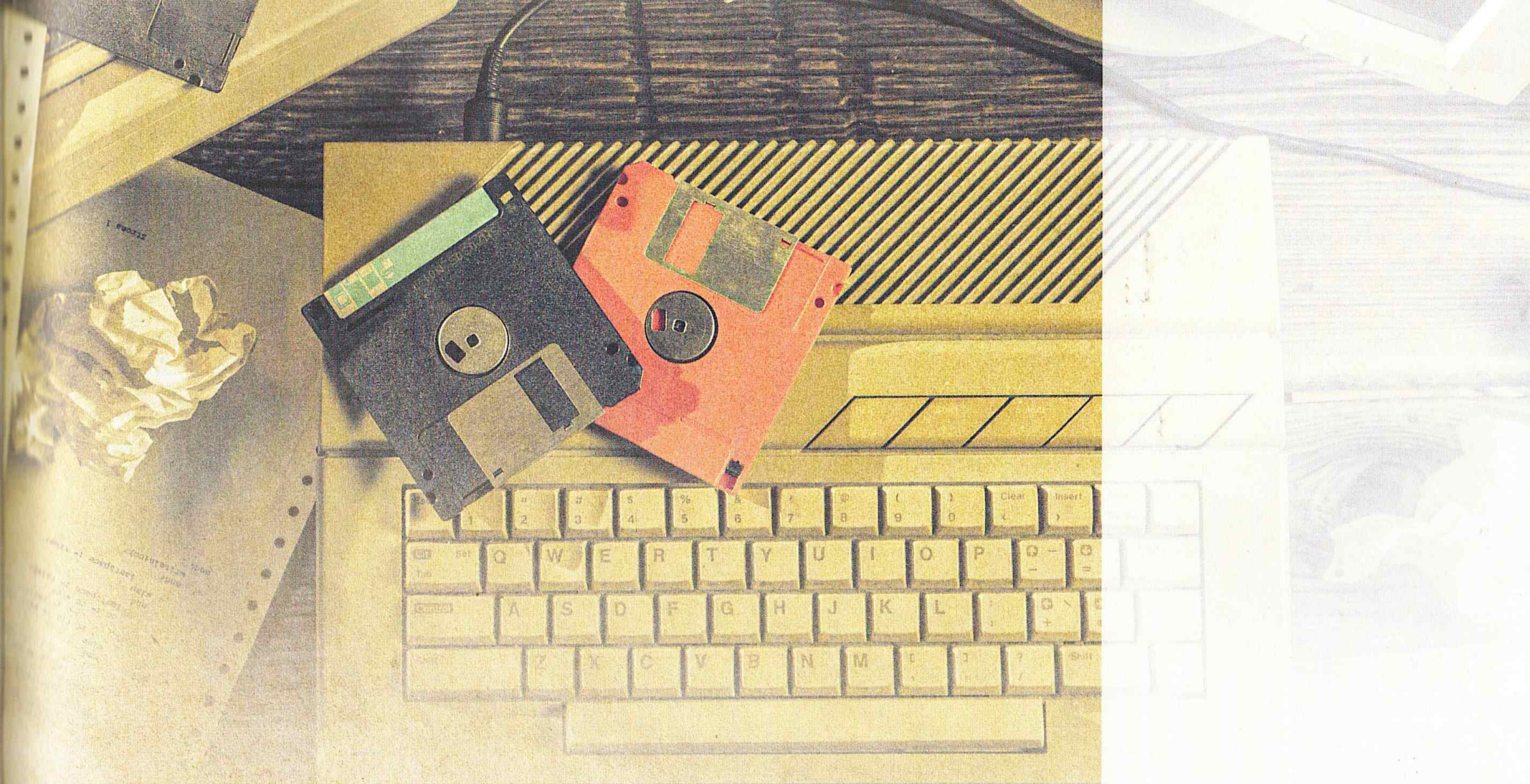
**БӨЕК ШАГЫЙРЬ ГАБДУЛЛА ТУКАЙНЫҢ ТУУЫНА
100 ЕЛ ТУЛУНЫ БИЛГЕЛӘГӘН КӨННӘР**

Татар жәмәгәтьчелеге шагыйрьнең 100 еллык юбилей тантанасын Татарстанның Арча районы Яңа Кырлай авылында Габдулла Тукай дәүләт әдәби-мемориаль музей комплексында зурлап билгеләде.

1986 нчы елның апрелендә Казанда шагыйрьнең 100 еллык юбилее уңаеннан Габдулла Тукай әдәби музейе ачыла. Ул Иске татар бистәсендә ике катлы Шамил йортында урнашкан.

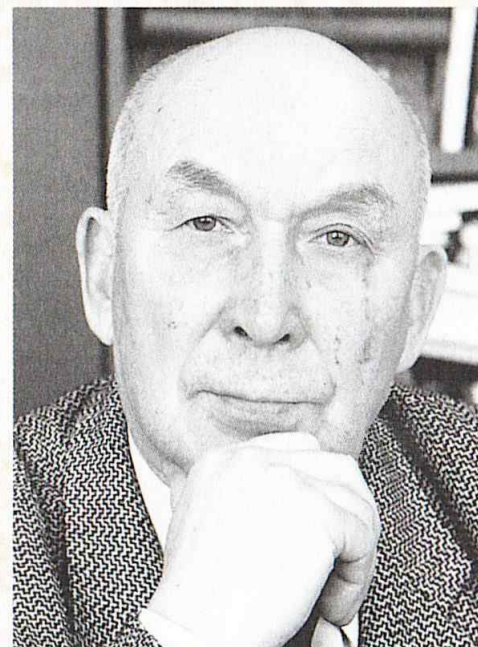

7 нче бүлек

1987-2010

Ренат Харис –
1982–1989 елларда
«Казан утлары»ның
баш мөхәррире.

Равил Фәйзуллин
1989–2013 елларда
«Казан утлары»ның
баш мөхәррире.

**КАЗАН
УТЛАРЫ**

**3
МАРТ
1982**

«Казан утлары»ның 70 еллык юбилее
Г. Камал исемендәге Татар дәүләт
академия драма театрында халык
бәйрәме, зур тантана булып узды.
1992 нче ел.

Башкортстанның халык шагыйре Наҗар Нәҗми
(1918–1999) традицион Шигырь бәйрәмендә.
Үткән гасырның 80 нче еллар ахыры.

Наҗар Нәҗми

ТАТАР ТЕЛЕ

Туган җирең Идел буе,
Һәр телнең бар Туган иле.
Туган җирең кебек назлы,
Җырдай моңлы татар теле.

Ак алъяпкыч бәйләсәләр,
Өзелеп тора кызлар биле.
Кызлар кебек шат чырайлы,
Ачык йөзле татар теле.

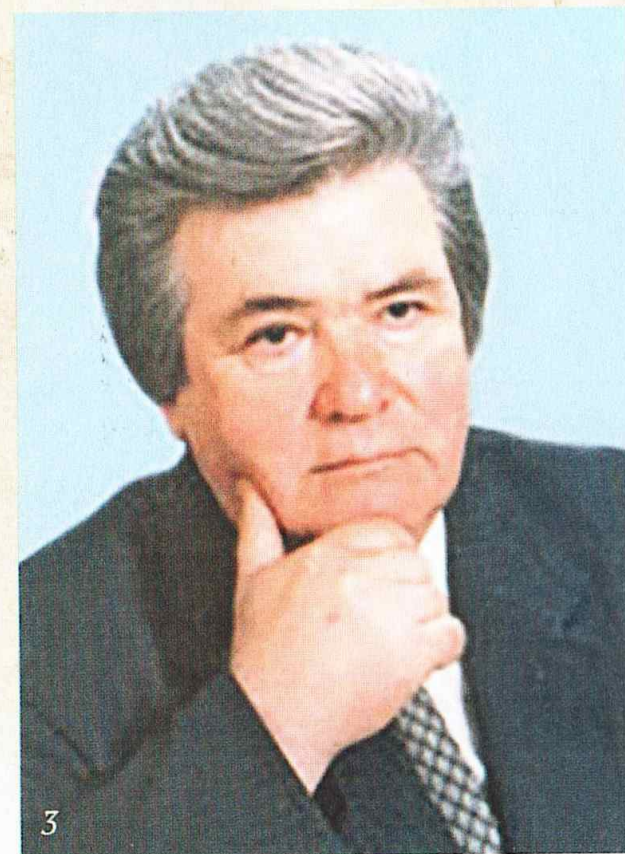
Халкың кебек уңган да син,
Хезмәттә син көне-төне.
Ир-егетләреңдәй дәртле,
Гайрәтле син, татар теле.

Ассалар да, киссәләр дә
Үлмәдең син, калдың тере.
Чукундырган чагында да
Чукунмадың, татар теле.

Яндың да син, туңдың да син,
Нишләтмәде язмыш сине.
Дөньяда күп нәрсә күрдең,
Әй, мөкатдәс Тукай теле.

Төрмәләргә дә яптылар
Җәлил белән бергә сине.
Төрмәләрдә дә килмешәк
Булмадың син, татар теле.

Зинданнарны ярып чыктың,
Ялкынланып чыктың кире,
Хәтта фашист тегермәне
Тарта алмады анда сине,
Әй син, батыр татар теле!

1. Атилла Расих
(1915–1996) – язучы, Татарстанның
Г. Тукай исемендәге Дәүләт премиясе
лауреаты.

2. Хужи Мәхмүтов
(1933–2021) – галим, Татарстанның
Г. Тукай исемендәге Дәүләт премиясе
лауреаты.

3. Марсель Бакиров
(1933) – галим, тюрколог.

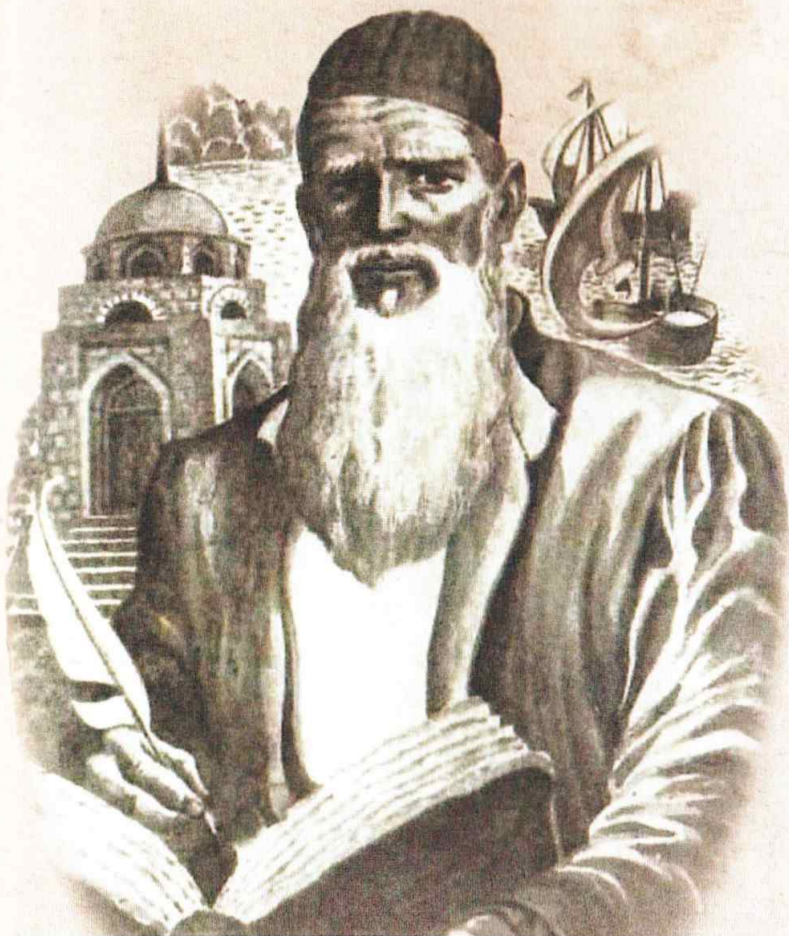
4. Нурислам Хәсәнов
(1941) – язучы.

5. Марат Әмирханов
(1933) – язучы.

*Татарстанның күренекле язучылары Балтач районы җитәкчеләре белән бергә Кара Күл буенда.
Балтач, 1994 нче ел.*

**«КЫЙССАИ ЙОСЫФ»НЫ
КИҢ ЖӘМӘГАТЬЧЕЛЕККӘ
ТАНЫТКАН ГАЛИМНӘР**

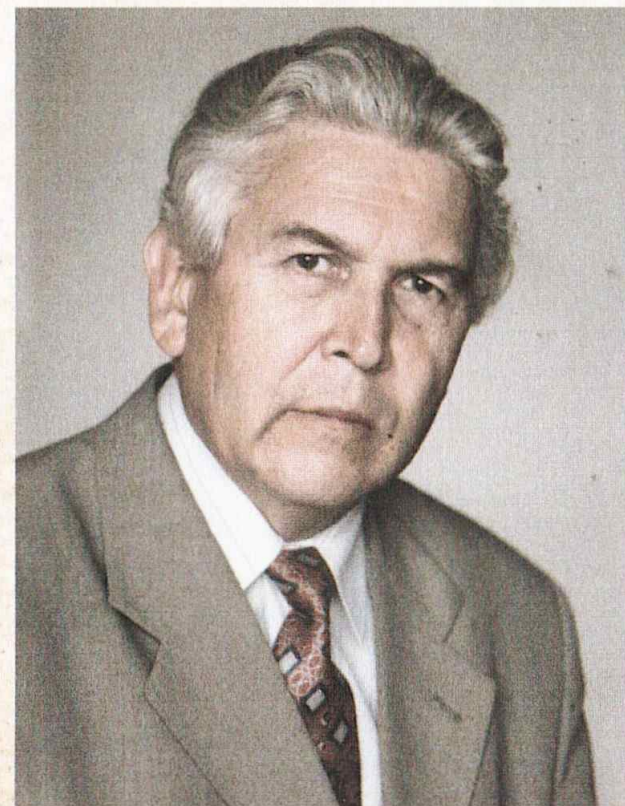

Фазыл Фәсиев (1925–2016)

1988 елда «Казан утлары»ның март санында Кол Галинең «Кыйссаи Йосыф» әсәре тулысы белән басылып чыга. Әсәрнең текстын һәм аңлатмаларны филология фәннәре кандидаты Фазыл Фәсиев әзерли. Кол Галинең сурәтен рәссам Тавил Хажихмәтов иҗат итә.

Жәвад Алмаз (1916–1979)

Нурмөхәммәт Хисамов (1937)

Туфан Миңнуллин
(1935–2012) – Татарстанның халык язучысы.

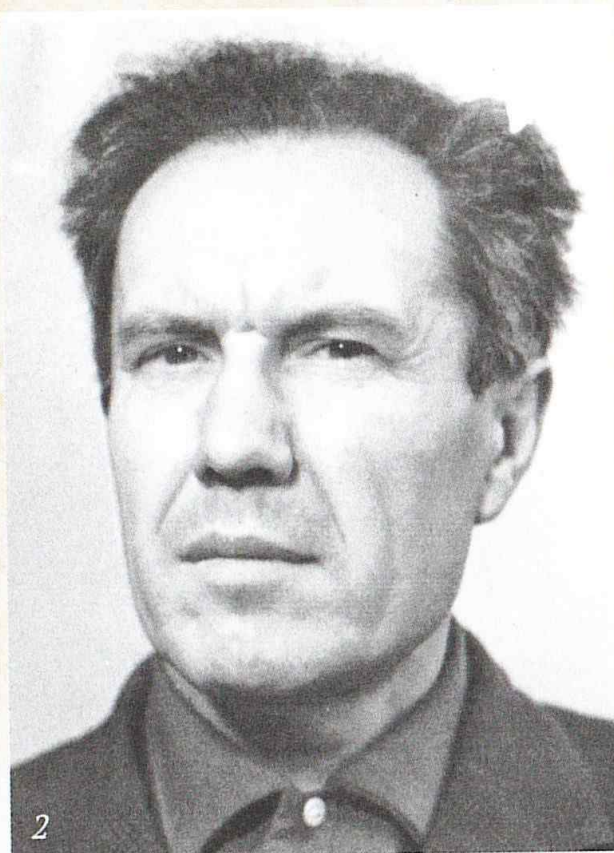
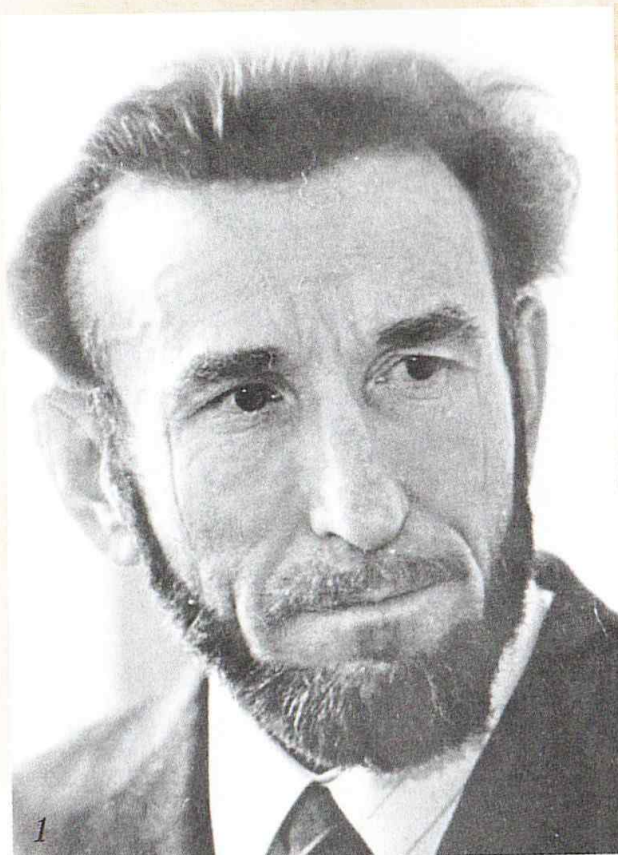
Туфан Миңнуллин режиссёр Марсель Сәлимжанов белән. 2000 нче ел.

Туфан Миңнуллин һәм Мостай Кәрим.
1986 нчы ел.

Туфан Миңнуллин Габдулла Тукайның 100 еллыгы уңаеннан Кырлайда
оештырылган тантанада. 1986 нчы ел.

1. Габделхәй Сабитов
(1931–1995) – язучы.

2. Сафа Сабиров
(1915–2004) – язучы.

3. Шамил Рәкыйпов
(1929–2005) – язучы.

4. Гурий Тавлин
(1925–1998) – язучы.

5. Әхмәт Рәшитов
(1936–2020) – шагыйрь.

*«Казан утлары» хезмәткәрләренең һәм авторларының төрек
язучысы Яхъя Акынгөн белән очрашу истәлеге. 1991 нче ел.*

*Мөдәррис Әгәләмов
(1946–2006) –
Татарстанның
халык шагыйре.*

Мөдәррис Әгәләмов яшь шагыйрьләр белән. Сулдан уңга: Ләбиб Лерон, Газинур Морат, Мөдәррис Әгәләмов, Ркаил Зәйдулла. 1980 нче ел.

*Мөдәррис Әгәләмовның
60 яшьлеге уңаеннан үткәрелгән
тантанада шагыйрь үзе һәм
Разил Вәлиев, Илфак Ибраһимов,
Равил Фәйзуллин. 2006 нчы ел.*

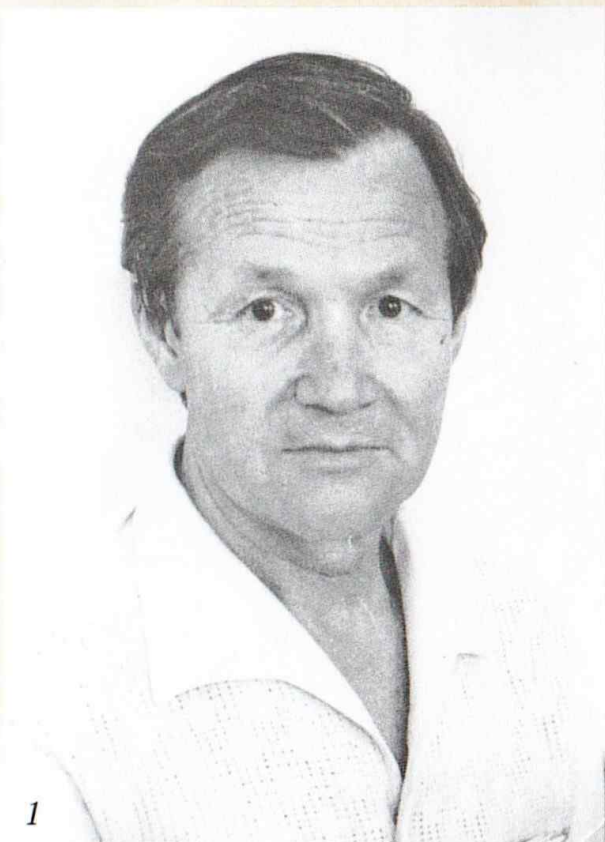
*Зөлфәт
(Дөлфәт Маликов)
(1947–2007) – шагыйрь,
Татарстанның Г. Тукай
исемендәге Дәүләт
премиясе лауреаты.*

*«Казан утлары»
редакциясендә очрашу.
Сулдан уңга: Зөлфәт,
Мөдәррис Әгъләмов, Наис
Гамбәр, Марат Кәбиров,
Рәдиф Гаташ. 2003 нче ел.*

Зөлфәт һәм Мөдәррис Әгъләмов. 1982 нче ел.

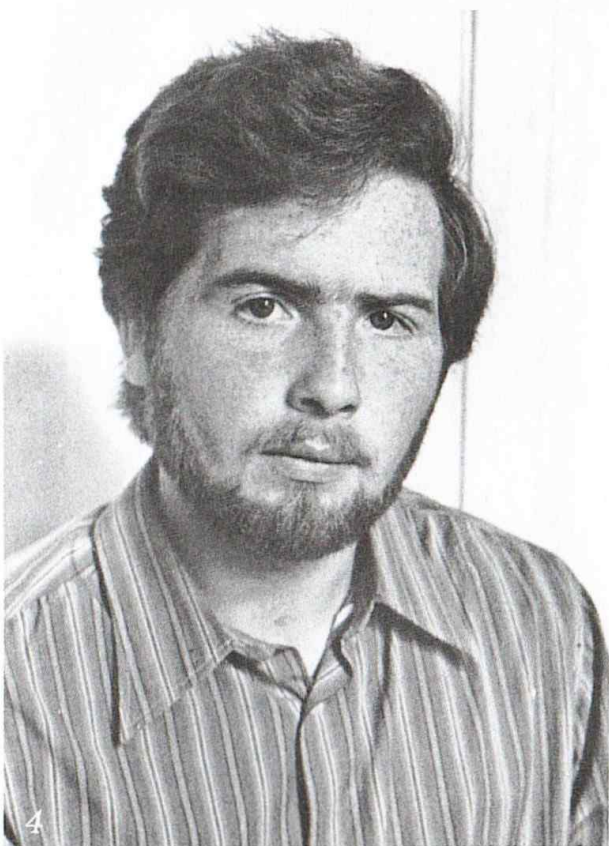
1

2

3

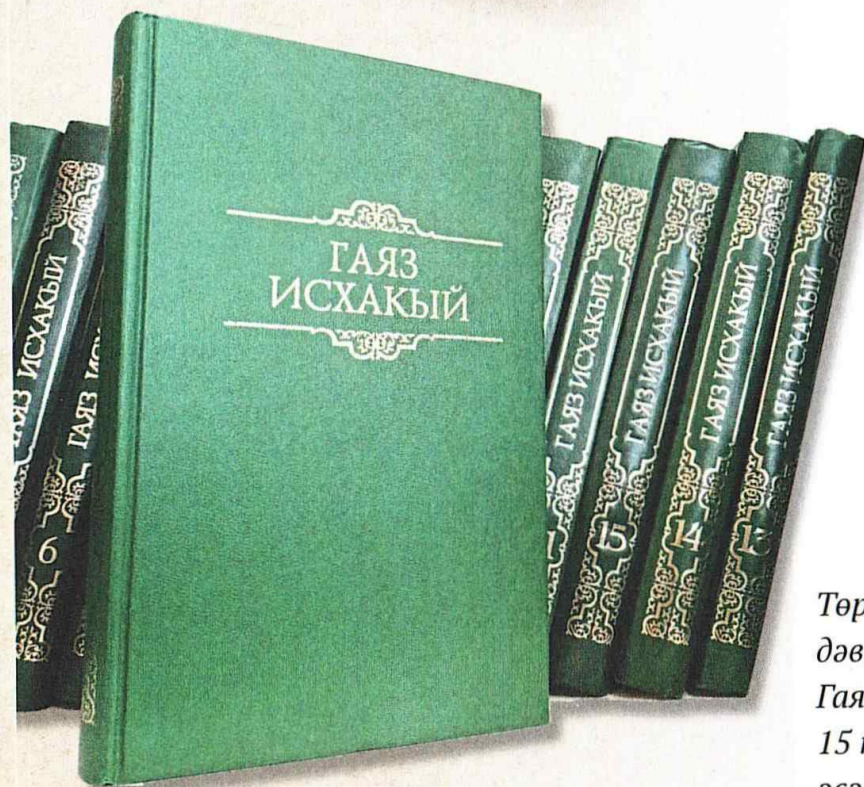
4

5

1. Миргазиян Юныс
(1927–2014) – язучы, Татарстанның
Г. Тукай исемендәге Дәүләт премиясе
лауреаты.
2. Мәдинә Маликова
(1935) – язучы, Татарстанның Г. Тукай
исемендәге Дәүләт премиясе лауреаты.
3. Тәлгат Галиуллин (1938) – язучы,
галим, Татарстанның Г. Тукай
исемендәге Дәүләт премиясе лауреаты.
4. Равил Бохараев
(1951–2012) – шагыйрь, язучы,
тәрҗемәче, Татарстанның Г. Тукай
исемендәге Дәүләт премиясе лауреаты.
5. Розалина Шаһиева (1945) – шагыйрә,
Татарстанның Г. Тукай исемендәге
Дәүләт премиясе лауреаты.

Татар
әдәбияты
классигы
Гаяз Исхакий
(1878–1954)

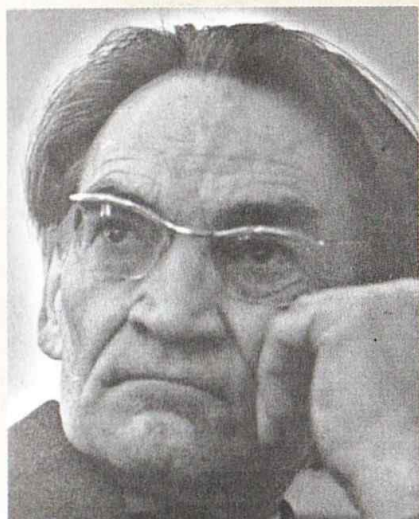

Төрле еллар
дәвамында
Гаяз Исхакийның
15 томлык
әсәрләре
басылып чыкты.

Гаяз Исхакий күренекле
нашир Әхмәтгәрәй
Хәсәни белән.

**ГАЯЗ ИСХАКЫЙ ИЖАТЫН ЯНӘДӘН
ДӨНЬЯГА ЧЫГАРУДА ЗУР ХЕЗМӘТ
КУЙГАН ГАЛИМНӘР**

*Ибраһим Нуруллин
(1923–1995) – язучы,
тәнкыйтьче, галим.*

*Лена Гайнанова
(1937) –
галим.*

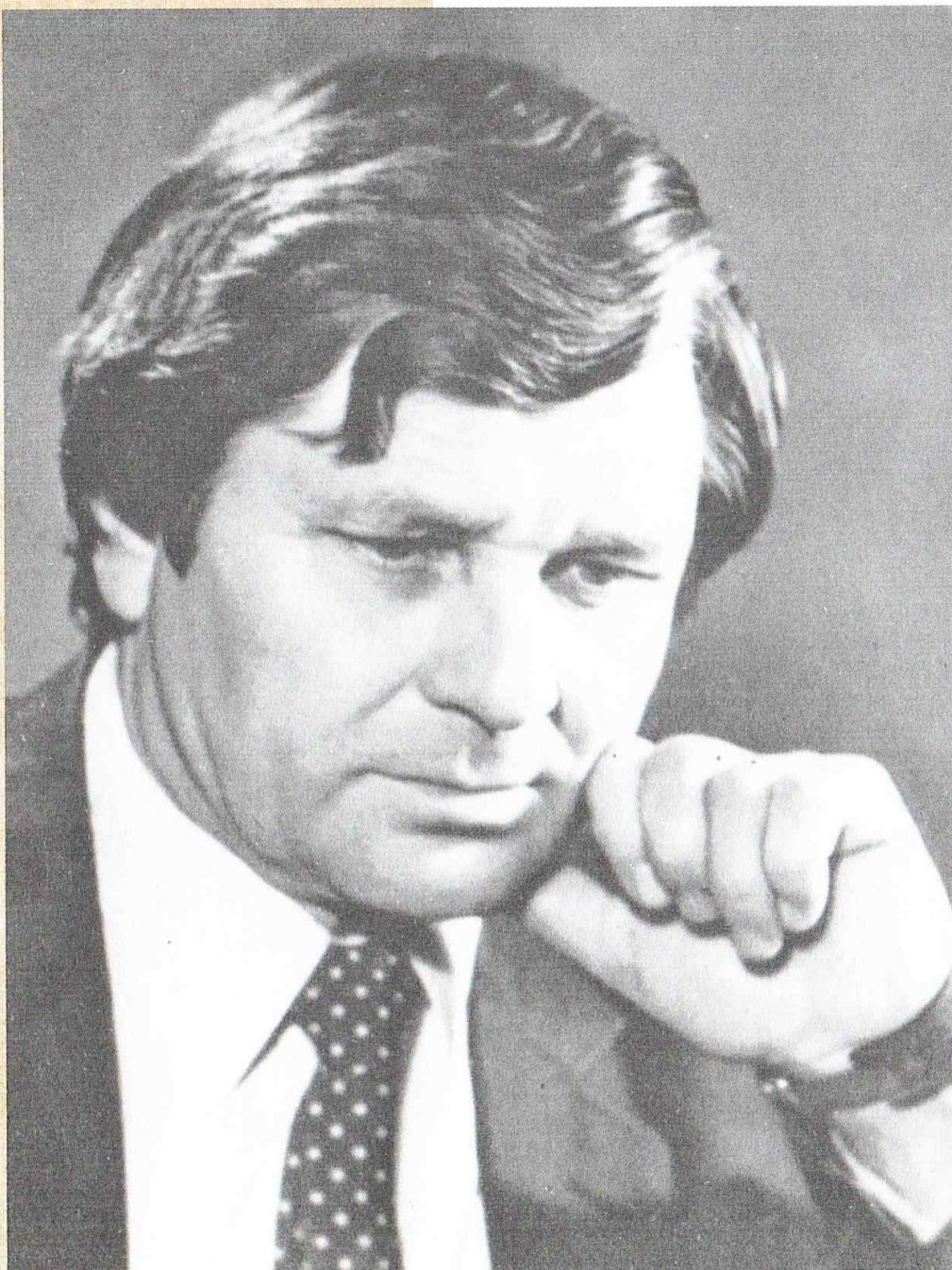
*Рашат Гайнанов
(1925–1990) –
галим.*

*Зөфәр Рәмиев
(1938) – галим,
текстолог.*

*Татарстанның рәсми делегациясе Гаяз Исхакый кабере янында.
Истанбул шәһәре, Әдәрнәкапы зираты. 1994 нче ел, июнь.*

*Мөсәғыйт Хәбибуллин
(1927–2019) –
Татарстанның халык язучысы.*

*Фәат Садриев
(1941) –
Татарстанның халык язучысы.*

1

2

3

4

5

1. Госман Садә
(1949–2014) – шагыйрь.

2. Саимә Ибраһимова
(1928–2021) – язучы,
тәржемәче.

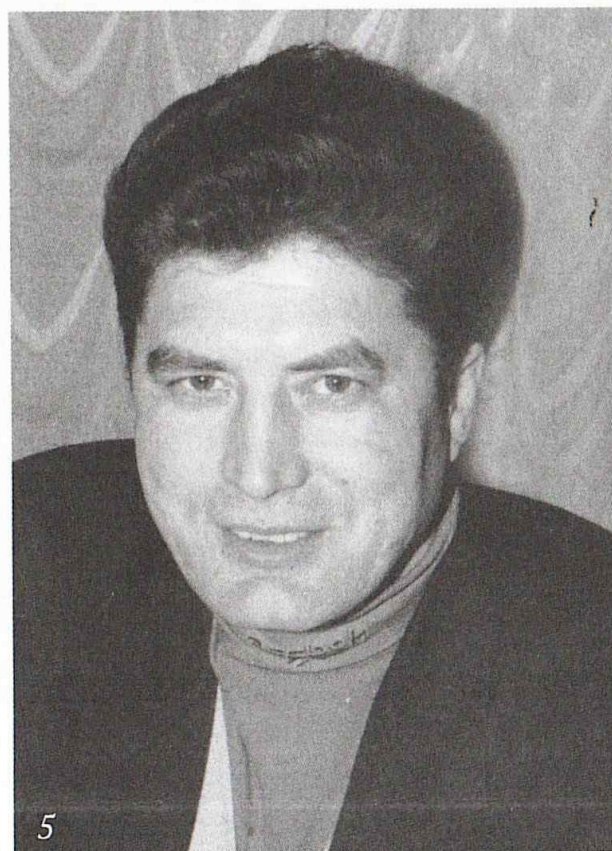
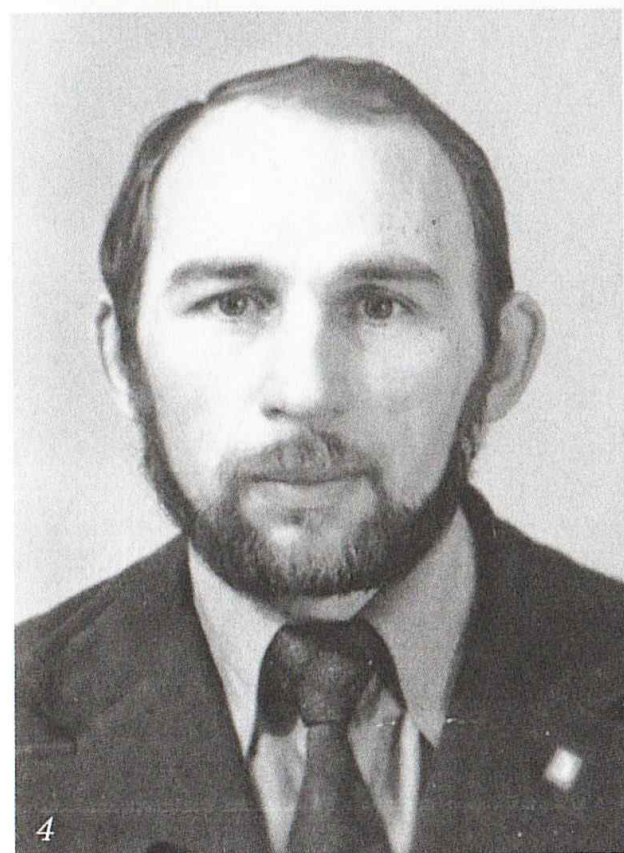
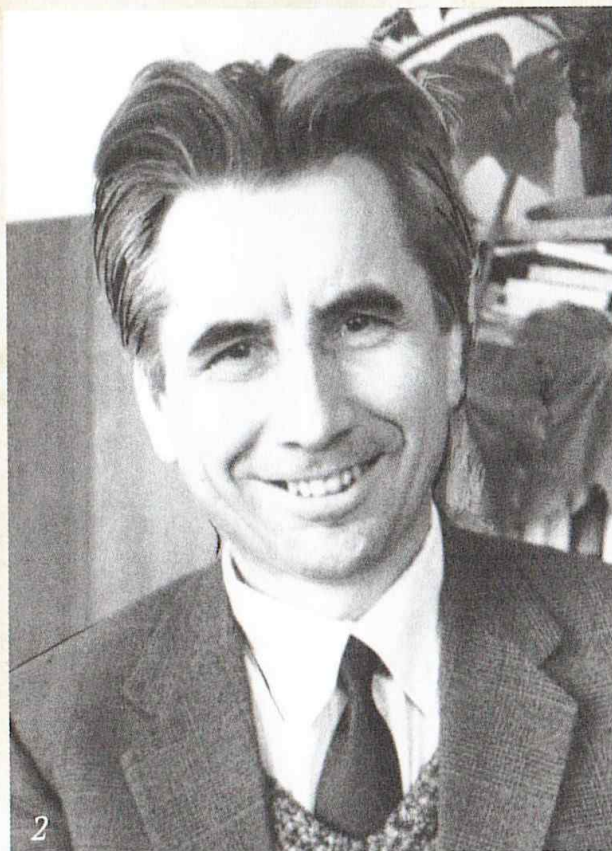
3. Фәннур Сафин
(1948–1992) – шагыйрь.

4. Жәмит Рәхимов
(1935–1996) – язучы.

5. Фәрит Габдерәхим
(1933) – шагыйрь.

«Казан утлары»нда ПЕН-клубның Татарстан бүлекчәсенең чираттагы утырышында. Утырганнар (сулдан уңга): Мөсәгыйт Хәбибуллин, Рафаэль Мостафин, Миркасыйм Госманов, Туфан Миңнуллин, Равил Фәйзуллин. Басканнар (сулдан уңга): Харрас Әюп, Зөлфәт, Ркаил Зәйдулла, Зиннур Мансуров, Нур Әхмәдиев, Флүс Латыйфи, Мөдәррис Вәлиев, Әхәт Мушинский, Тәлгат Бариев, Газинур Морат. 2003 нче ел.

1. Фәрваз Миңнуллин
(1934–1994) – тәнкыйтьче.

2. Жәүдәт Дәрзаманов
(1945–2019) – шагыйрь.

3. Нәҗибә Сафина
(1949) – шагыйрә.

4. Равил Рахмани
(1949) – шагыйрь, галим.

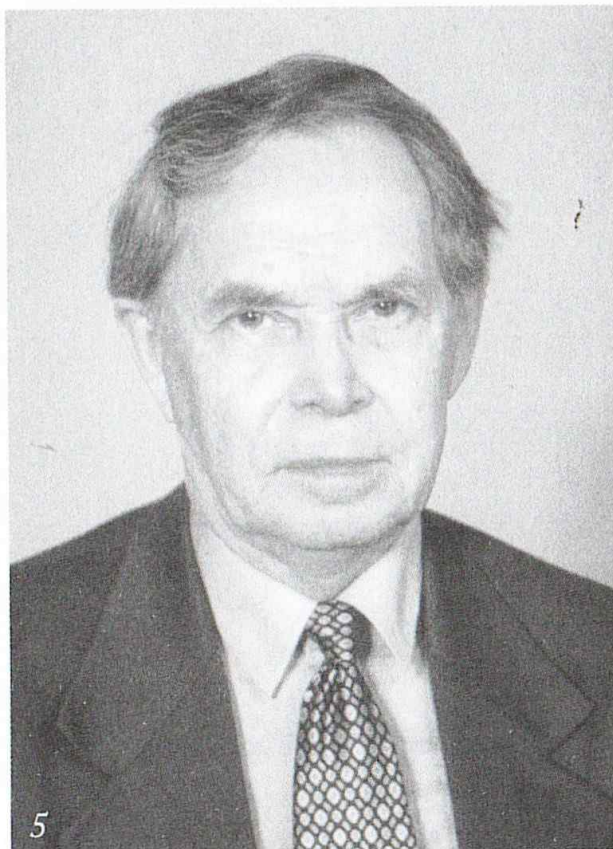
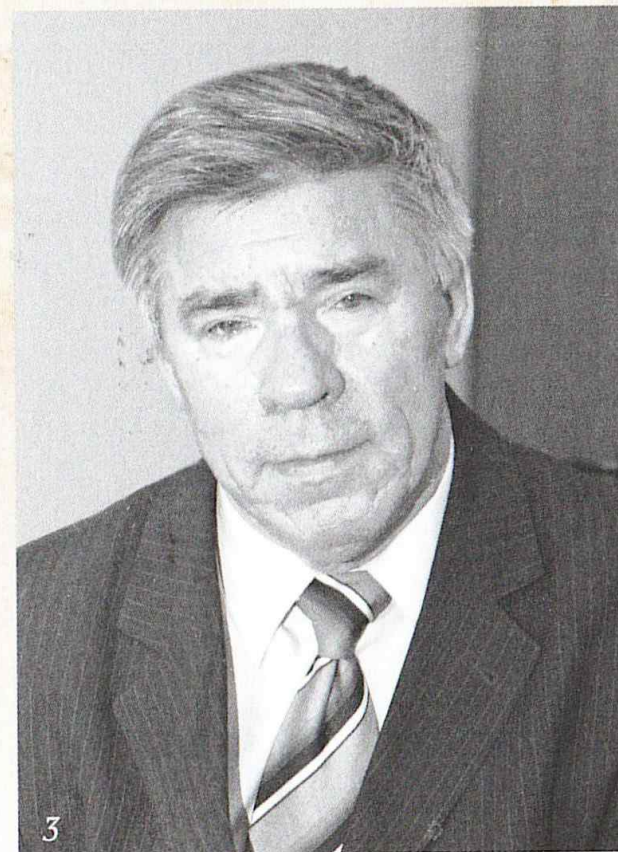
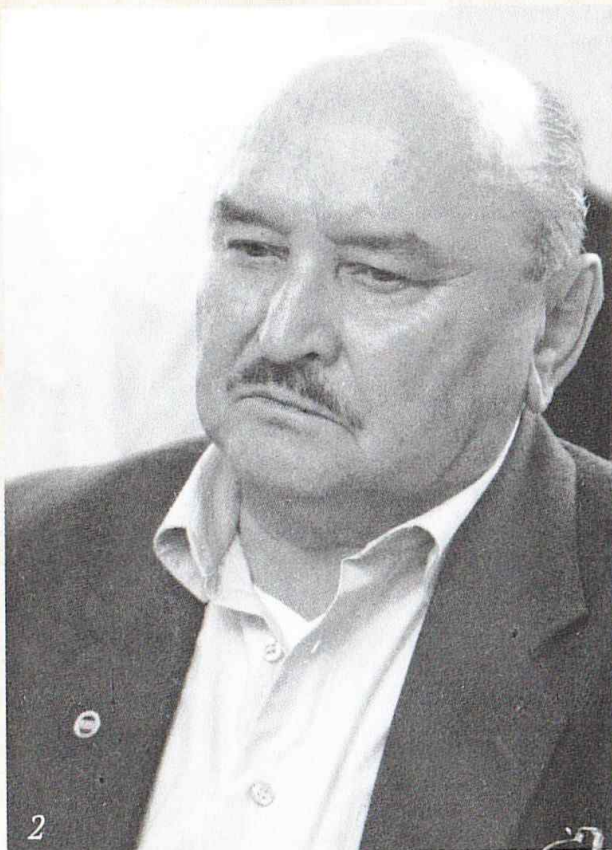
5. Фәрит Яхин
(1961) – язучы.

*Марсель Галиев
(1946) – Татарстанның
халык шагыйре.*

*Разил Вәлиев
(1947) – Татарстанның
халык шагыйре.*

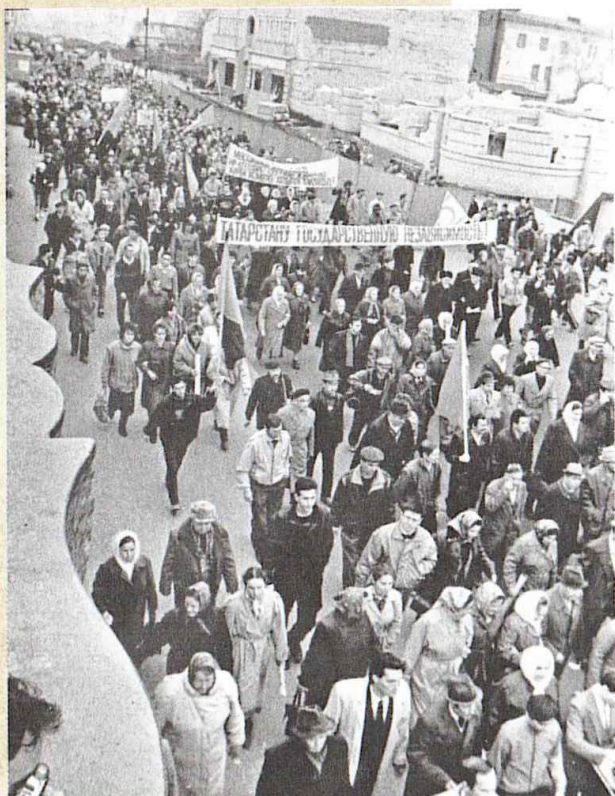
1. Мансур Хәсәнов
(1930–2010) – галим.

2. Миркасыйм Госманов
(1934–2010) – тарихчы галим.

3. Фоат Галимуллин
(1941) – галим.

4. Резеда Ганиева
(1932–2019) – галим.

5. Рифат Сверигин
(1932) – галим.

Хәтер көне уңаеннан Казан урамнарында халык ташкыны. 2000 нче еллар.

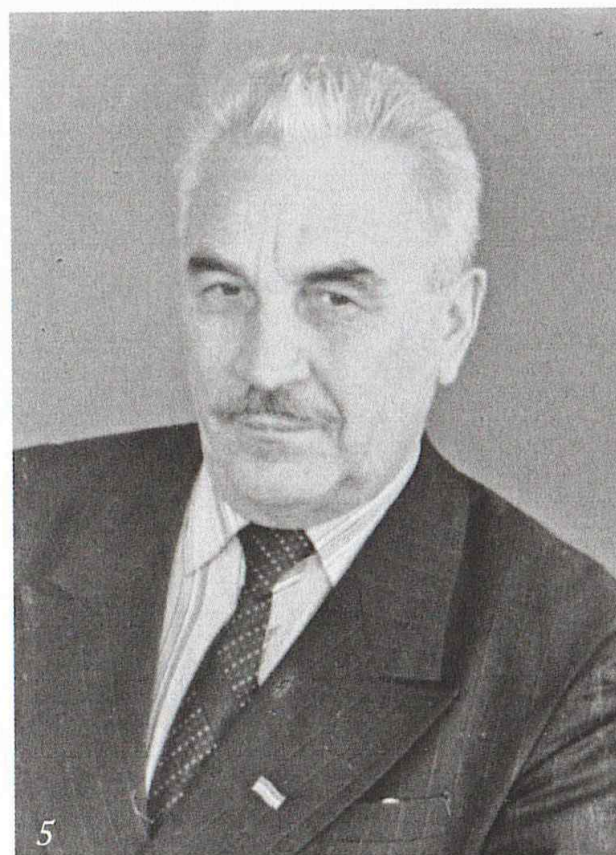
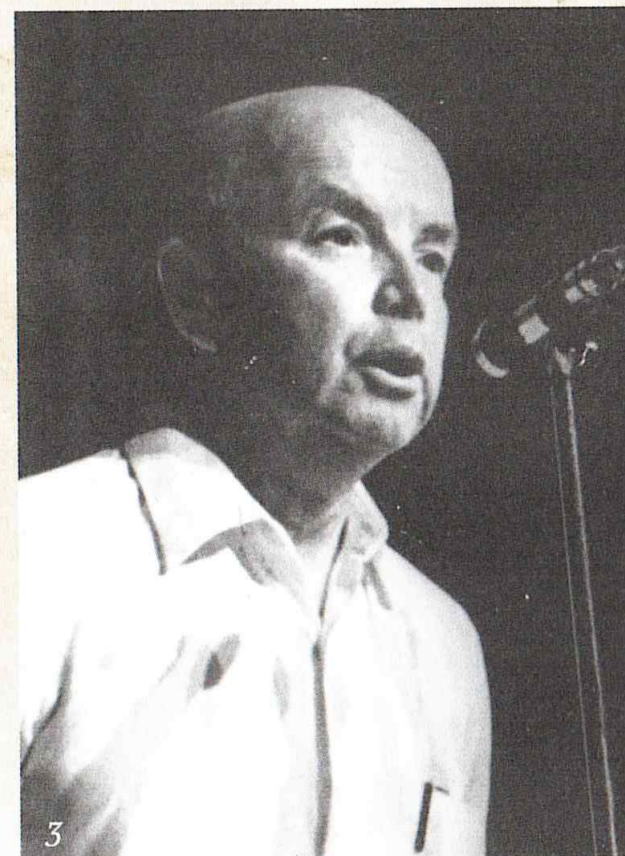
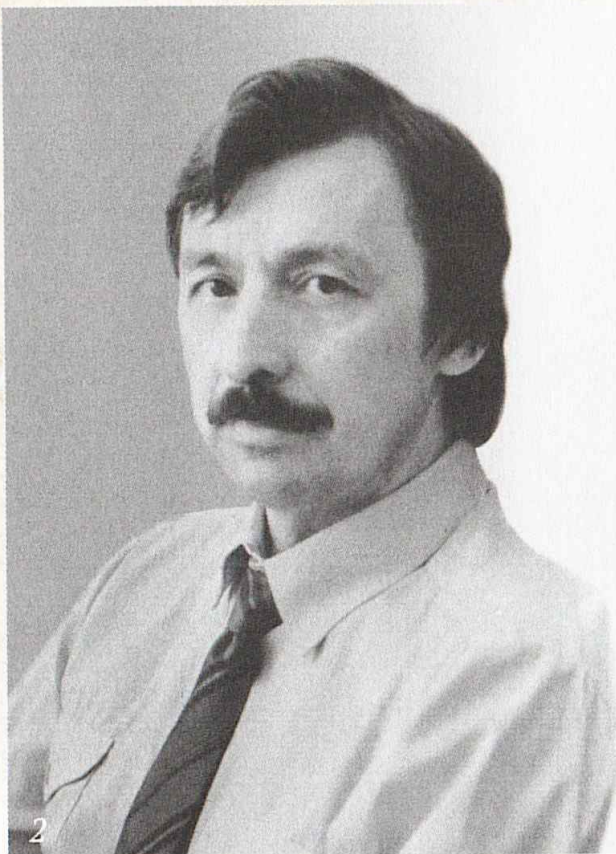
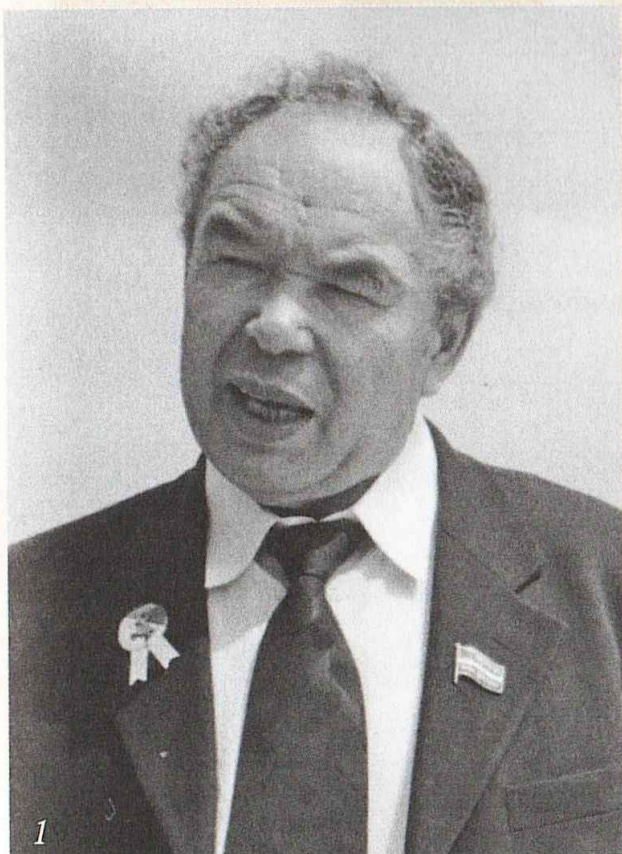
РСФСР Югары Советы Рәисе Борис Ельцинның Татарстан язучылары белән очрашуы. 1990 нчы ел.

Татарстан суверенитеты өчен көрәш мәйданында ачлык игълан итүчеләр төркеме. Алар арасында язучылар – Фәүзия Бәйрәмова, Рәшит Әхмәтҗанов, Зәки Зәйнуллин; Сулда: Г. Камал театры актёры Илдус Әхмәтҗанов, уңда: укытучы Зөфәр Сәлиев. 1991 нче ел.

Ачлык игълан итүчеләрдән янә бер төркем. Алар арасында язучылардан Фәүзия Бәйрәмова. Уңда: Айдар Хәлим. 1991 нче ел.

1. Индус Таһиров
(1936) – тарихчы галим, сәясәтче,
жәмәгәт эшлеклесе.

2. Рафаэль Хәкимов
(1947) – тарихчы-галим, сәясәтче.

3. Фәндәс Сафиуллин
(1936–2021) – сәясәтче.

4. Фәүзия Бәйрәмова
(1950) – язучы, сәясәтче.

5. Зәки Зәйнуллин
(1933–2021) – язучы, галим.

1. Мирза Мәхмүтов
(1926–2008) – галим.

2. Булат Солтанбаков
(1928–2021) – тарихчы.

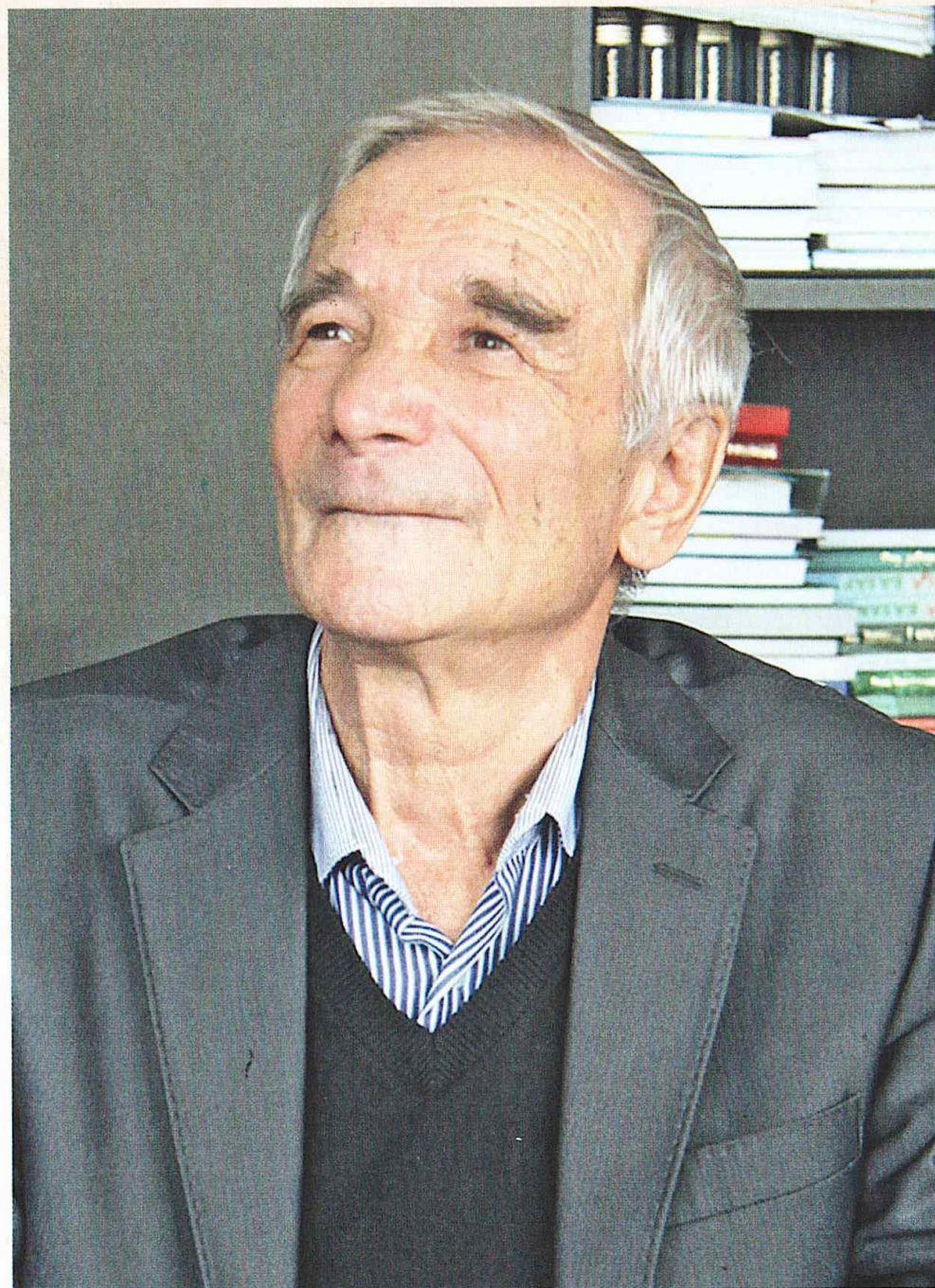
3. Хатыйп Миңнегулов
(1939) – галим.

4. Хәнәфи Бәдигый
(1941–2020) – шагыйрь, галим.

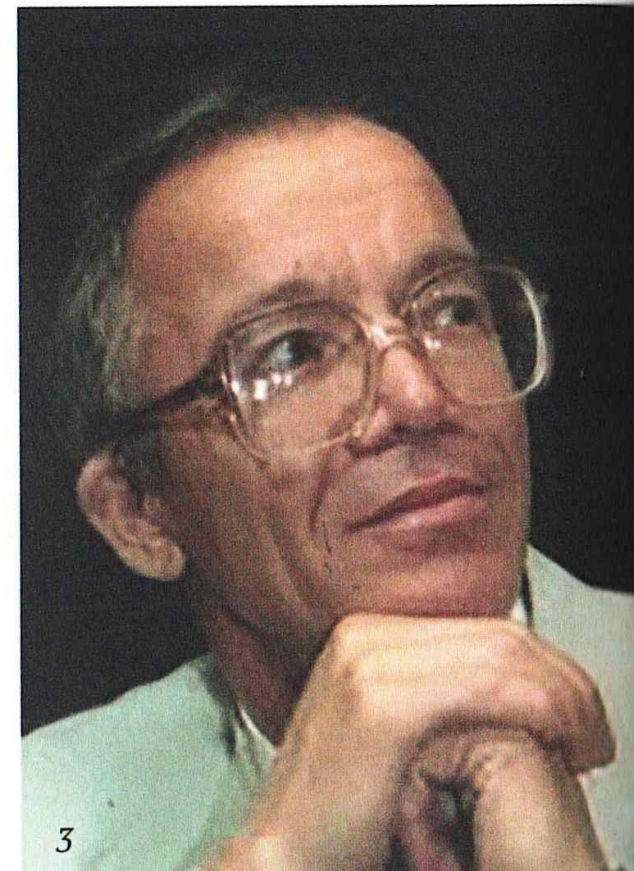
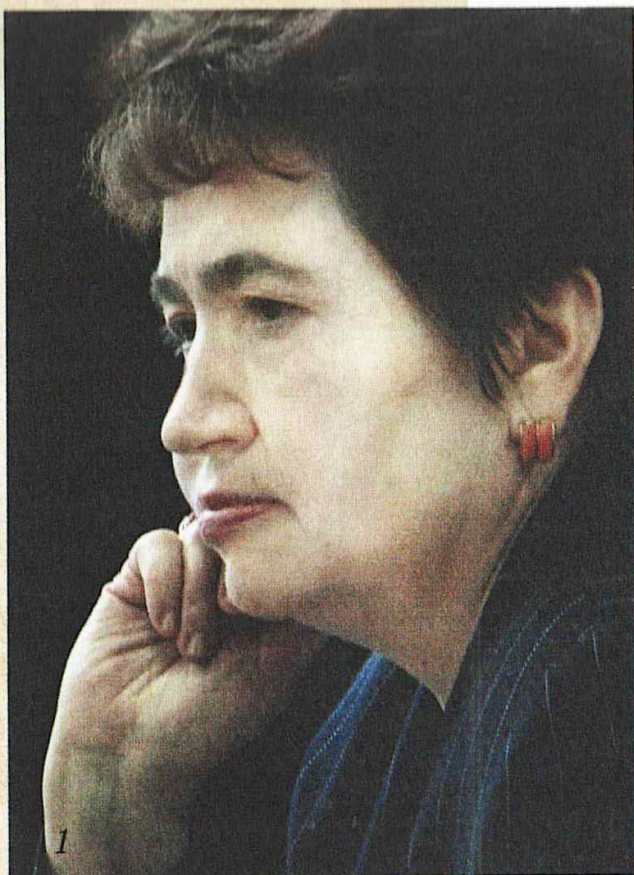
5. Әгъдәс Борһанов
(1920–2018) – галим.

Лена Шагыйрьжан (Шакиржанова)
(1945–2017) – Татарстанның халык шагыйре.

Рәфикъ Юныс
(1943–2021) – шагыйрь, мөхәррир.

1. Роза Туфитуллова
(1945) – язучы, жәмәгать
эшлеклесе.

2. Ирек Сабиров
(1950–2020) – шагыйрь.

3. Әнвәр Шәрипов
(1941) – галим.

4. Флөра Гыйззәтуллина
(1931) – шагыйрә.

5. Нурулла Гариф
(1960) – тарихчы.

Гарәп әлифбасы нигезендә
татарча уку күнекмәләре

Дәрдемәнд

(1859—1921)

көрлөккә солар башнда,
тәгәз, шунда аутар—
йорсе сәгәп тәк—сәхәр
мәк—сәгәшлардан хыял.
ай тоған айләк һәуәси,
рәңжим, зәһәр, күтәр!
рәңжим, зәһәр, күтәр!
ни әзизрәк—бу вәтәни?
аһ, тоған қауым әзиз!
аһ, мөдәс қан белән аһ!
әзизәкә ни әзизрәк!
сүт қалр, вәтән китәр!
сүт қалр, вәтән китәр!
Атам—Анам йорқи аһчон
болса мәкә жанм фидә,
тоған—аһскән әзизрәк аһчон
сәкә тәһи қам фидә.

Гөрләгән сулар башында,
Тыңлағыз, шуңда үтәр—
Йорсе сыктап таң-сәхәрләп
Моң-сагышлардан хыял.
И туган илнең һавасы,
Рәңжемим, зинһар, күтәр!
Рәңжемим, зинһар, күтәр!
Ни газизрәк — бу ватаным?
Аһ, туган кауым газиз!
Ул мәкадәс қан белән ул
Изге сәкә ни житәр!
Сәт қалыр, ватан китәр!
Сәт қалыр, ватан китәр!

Атам-атам йорты өчен
Булса мен жаным фидә,
Туган-үскән жирем өчен
Сәкә тамчы каным фидә.

Журнал өчен текстны
Жәүдәт Миңнуллин
һәм Рәиф Мәрданов әзерләде.

185

Узган гасырның 90 нчы елларында «Казан утлары»нда
гарәп һәм латин имласында да әсәрләр басылды.

Латин графикасы нигезендә
татарча уку күнекмәләре

Бу шигырь үрнәге «Совет әдәбияты» журналының 1939 елгы 3—4 саннарын-
нан алынды.

Редакция.

Q. TUQAJ KITMIBEZ!*

Qara jözlär bezne bulmas eşkä tәklif¹ itteler,
Sezge monda juq irek, softan çirenә kit! diler.
Kitmibez bez, bezge anda mondaqıdan eş qıan,
Mondaqı un urnına, ul çirdә 15 şpion.
Mondaqı tәşlykder anda һәм qazaqlar qәskәre,
Qamebılar şul iske qameb, başqabıq tik fәslәre!
Anda bit bardır xazinәne talavcılar, şöker
Ac muzıktan son kisәkne tartqalavcı, ber şöker!
Bez çylәrme yzebezne utqa iltep nik terik?
Bu qızu çirdәn cıqıp taqıan saqәrgә² nik kerik?
Bez kycәrbәz, in elek kycsen bezem amsarımız,³
Hәм dә qajtsın monda ytkәrgән bezem aqsarımız⁴
Monda tudıq, monda ystek, mondadır beznen aqal⁵
Baqlameş bu çirgә bezne tәnremez (qızze vә çal⁶)
In әşjek maqsat bezem xәr mәmlәkәt — xәr Rusia!
Tiz qenә quzqalımıbız bez, әj geruhe rusia⁷
Ar-şey bu ber cәvaptır, syzda tygel basmada
Eşan luçıne nam, tuda samı nojaluyte, gosпода!
1907.

* SSSR Fәnnar Akademiasе qılmi sotrudnıgı iptaş Rәjemet (Mәskәvdәn)
çıqargән nu şiqer dorestan dә 1907 nce jılda basılqan „Qıandulla
Tuqaj şiqerläre“ (4 nce divan jәki dәftar) klıtaubınan başqa hıceer
mәşnuqәgә kermәgән.

1905 nce jılgı revolyutsiadәn qurqıp qalıqan qajner reaksion un tatar
burzuа matauqatı feodallıq corında jәqәvce soltan Qıaptelxәmti Terki-
sennә kycyne janadan ideallastıra başlı. Tuqajnıy nu aсь satırash qıuş
kycyğә qarş jynәltelgән.

Өндәделәр-кәчәделәр.

Tamıq.

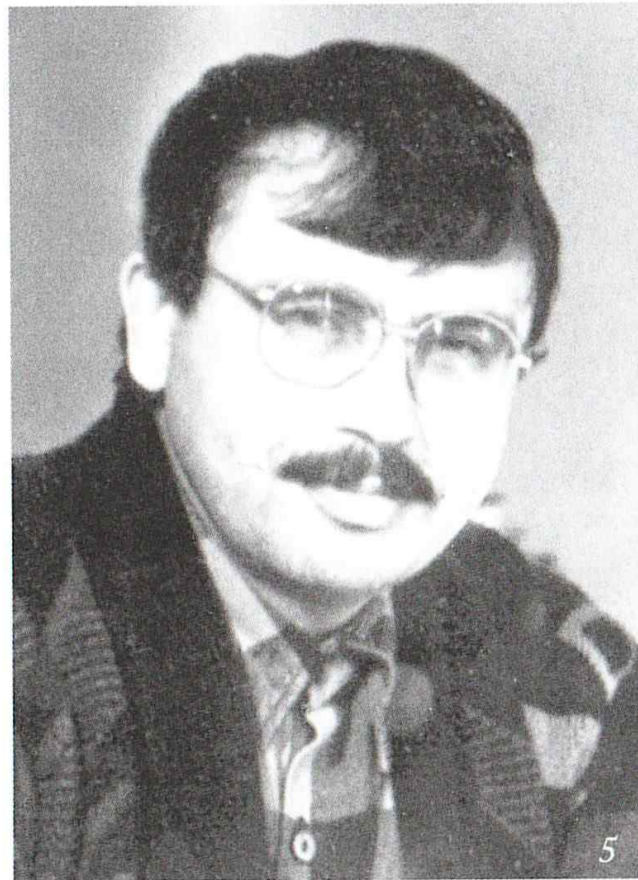
Şaharlәrbәz.

Ytkәrgән tarıq.

Ylem.

Qızatle һәм әşjek.

Qara jözlär, qara geruhlar.

1. Акъегет (Рөстәм Фәйзуллин)
(1951–2020) – шагыйрь.

2. Фәиз Зөлкарнәев
(1951–1997) – шагыйрь,
мөхәррир.

3. Илдус Гыйләҗев
(1946–2018) – шагыйрь.

4. Рауль Мирхәйдәров
(1941) – язучы.

5. Рафис Сәлимҗанов
(1952) – язучы.

Лирон Хәмидуллин (1932) – язучы, тәрҗемәче, Татарстанның Г. Тукай исемендәге Дәүләт премиясе лауреаты.

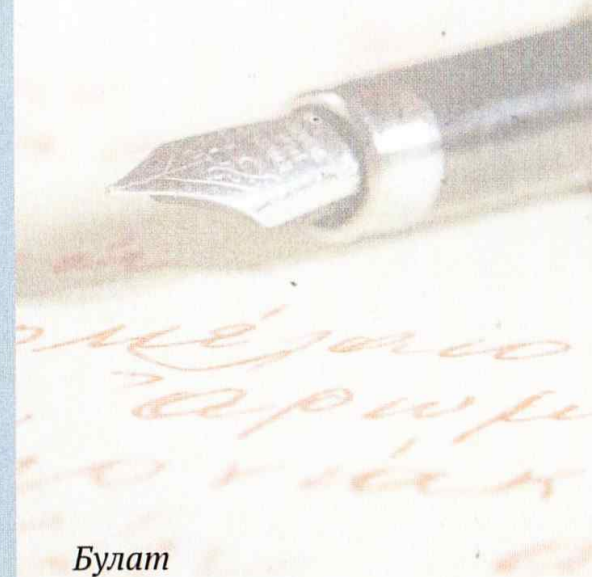
Шигыр бәйрәмендә мәшһүр шагыйрь Михаил Львов (Рифкать Маликов) чыгыш ясый. Аның янәшәсендә Татарстан радиосы редакторы Фарсель Зыятдинов. 1960 нчы еллар ахыры.

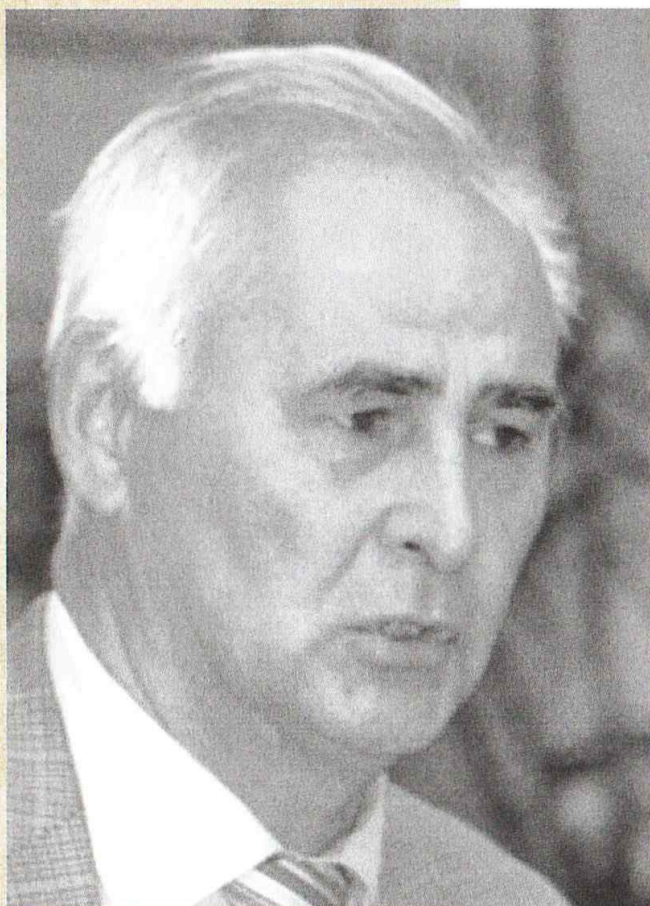

Гарифҗан
Мөхәммәтшин
(1941) –
шагыйрь.

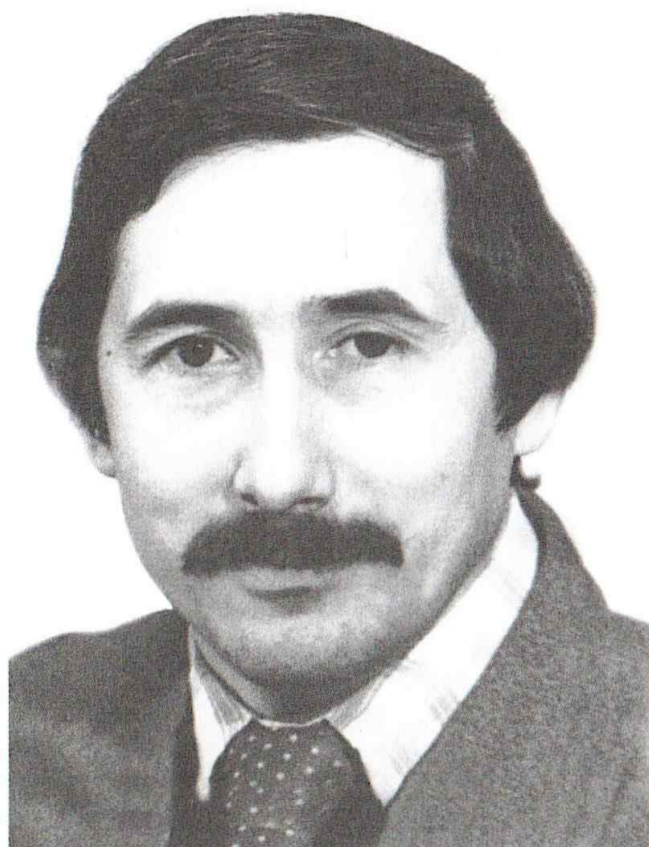

Булат
Сөләйманов
(1938–1991) –
шагыйрь.

*Ринат Мөхәммәдиев
(1948) – язучы,
журналист,
Татарстанның Г. Тукай
исемендәге Дәүләт
премиясе лауреаты.*

*Факил Сафин
(1954) – шагыйрь, язучы,
Татарстанның Г. Тукай
исемендәге Дәүләт премиясе
лауреаты.*

*Харрас Әюпов
(1946–2008) – шагыйрь.*

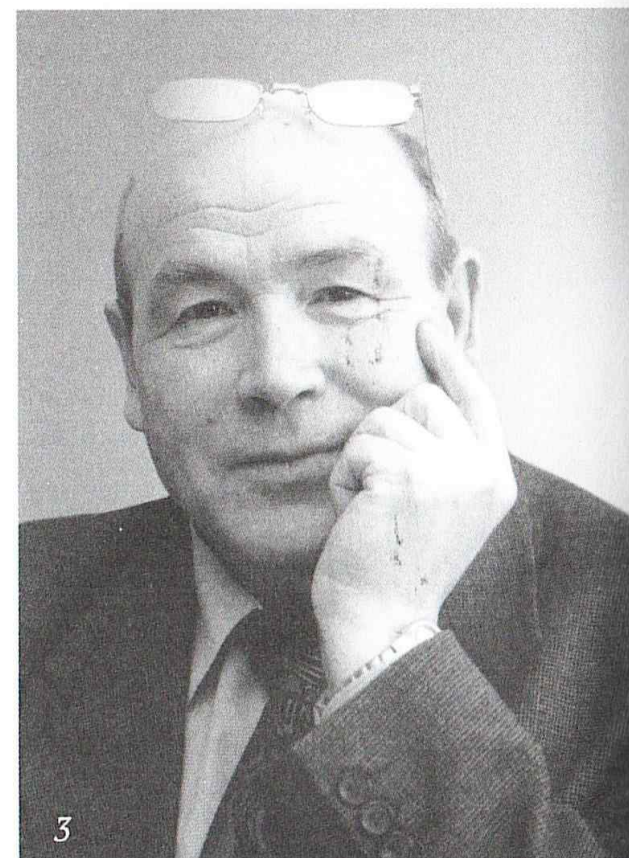
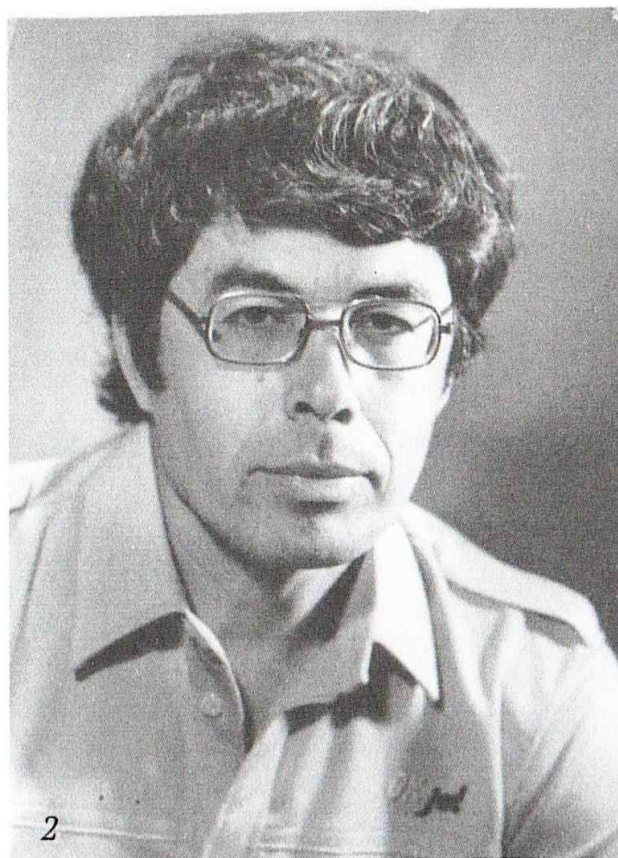
Тукайның 110 еллыгында.
Сулдан уңга: Шаһинур
Мостафин, Рифат Жамал,
Фәридә Кудашева, Зиннур
Мансруов. Яңа Кырлай авылы.
1996 нчы ел.

Зиннур Мансуров
(1949) – Татарстанның халык шагыйре.

Берлин шәһәрендә. Сулдан уңга: Зиннур
Мансуров, Разил Вәлиев, Туфан Миңнуллин,
Әхәт Мушинский, Харрас Әюп. 2006 нчы ел.

АЛАР «КАЗАН УТЛАРЫ»НДА ЭШЛӘДЕЛӘР

*1. Шамил Маннапов
(1938–2012) – шагыйрь.*

*2. Тәүфыйк Әйди
(1941–2001) – язучы.*

*3. Флүс Латыйфи
(1943–2010) – язучы.*

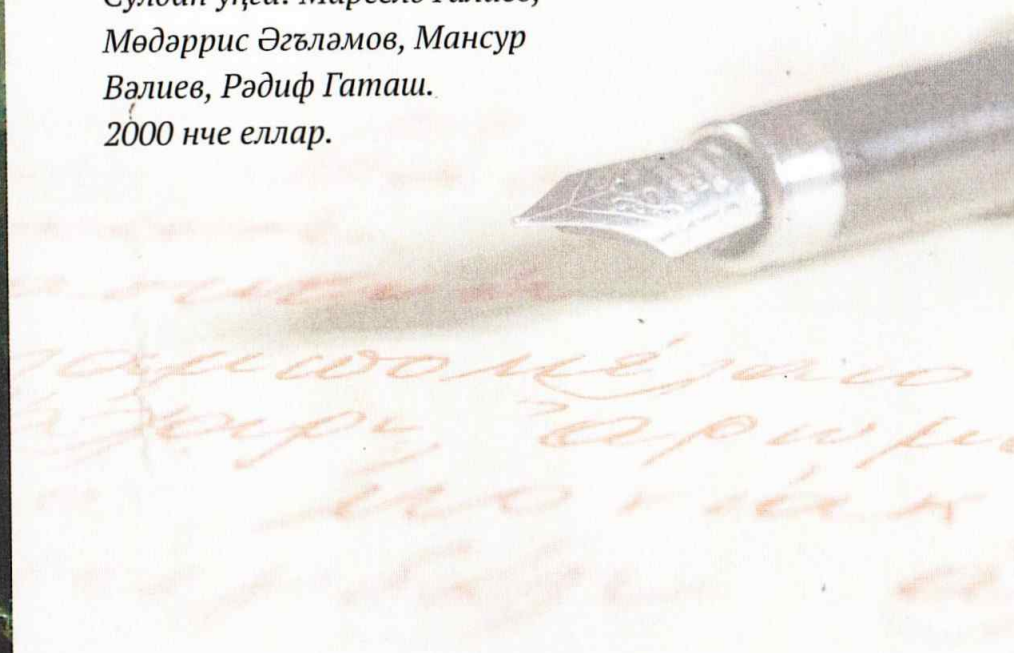
*4. Наис Гамбәр
(1947–2005) – шагыйрь.*

*5. Нияз Акмал
(1954–2007) – шагыйрь.*

Япон язучылары «Казан утлары»нда
кунакта. Алгы рәттә: Мөсәгыйт
Хәбибуллин, Сакагами Сан, Кондо Сан,
тәржемәче Ирина, Сиракава Сан.
Арткы рәттә: Роберт Миңнуллин,
Марсель Галиев, Кояш Тимбикова,
Рәдиф Гаташ, Ринат Мөхәммәдиев.
1981 нче ел.

Бер очрашу – бер гомер.
Сулдан уңга: Марсель Галиев,
Мөдәррис Әгъләмов, Мансур
Вәлиев, Рәдиф Гаташ.
2000 нче еллар.

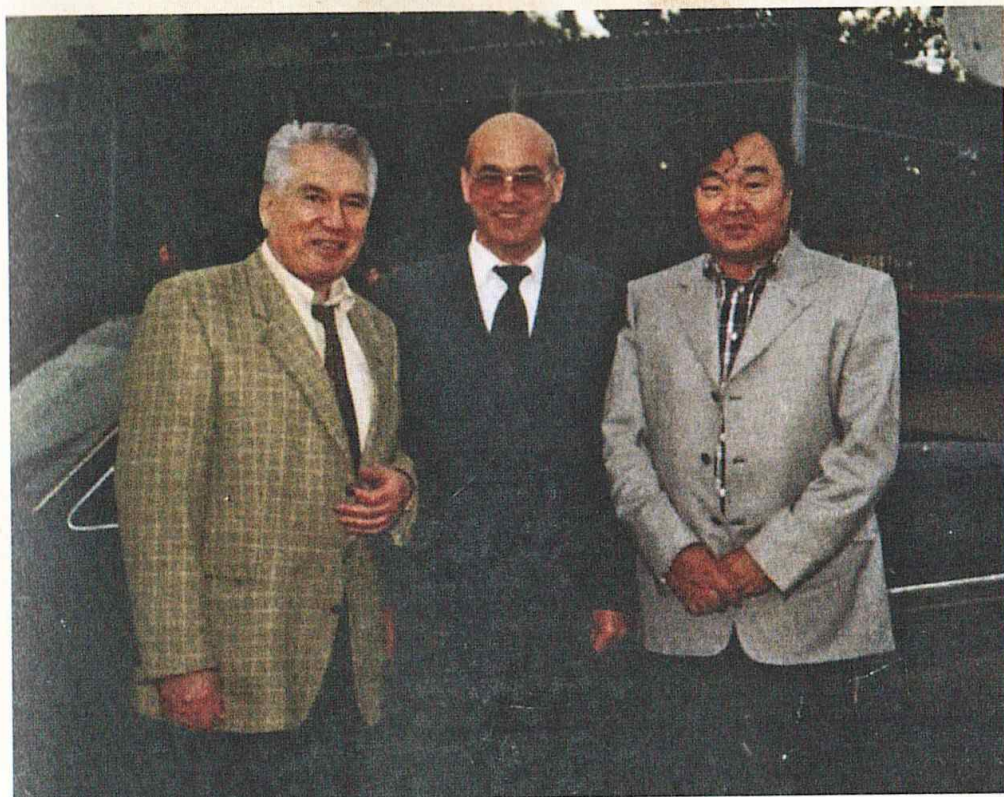
1. Әхәт Гаффар
(1949–2021) – язучы.

2. Мансур Шиһапов
(1940) – шагыйрь.

3. Бикә Рәхимова (Фәйзуллина)
(1939–2011) – шагыйрә.

4. Сәйдә Зыялы (Зиятдинова)
(1941) – язучы.

5. Флөра Тарханова
(1947–2018) – шагыйрә.

Кыргыз язучысы Чыңгыз Айтматов (сулда), казакъ язучысы Олжас Сөләйманов (уңда) Татарстанның Мәскәүдәге вәкиллегендә. Уртада Назиф Мириханов. 2000 нче ел.

Тантаналы утырышта. Сулдан уңга: Рауль Мирхәйдәров, Муталип Беппаев, Равил Бикбаев, Рафис Корбан. 2013 нче ел.

Татарстанның ПЕН-клуб әгъзалары Мексикада. Сулдан уңга: Рафаэль Мостафин, Әхәт Мушинский, Вахит Юныс, Разил Вәлиев. 1996 нчы ел.

1. Надир Дәүләт
(1944–2021) – галим.

2. Сәмига Сәүбәнова
(1946) – язучы.

3. Рәшит Бәшәр
(1949) – шагыйрь.

4. Рөстәм Зәкуан
(1957–2018) – шагыйрь,
Татарстанның Г. Тукай
исемендәге Дәүләт премиясе
лауреаты.

5. Халисә Мөдәррисова
(1953) – шагыйрә.

Роберт Миңнуллин
(1948–2020) –
Татарстанның
халык шагыйре.

Роберт Миңнуллин өлкән каләмдәшләре (сулдан уңга)
Илдар Юзеев, Шәүкәт Галиев, Рабит Батулла белән.
2000 нче ел.

Әнисе
Гөлжәүһәр
белән.

Әнесе, галим Ким
Миңнуллин белән.
2019 нчы ел.

1. Дания Заһидуллина
(1964) – галимә.

2. Жәүдәт Сәләйманов
(1955) – шагыйрь, галим.

3. Рифат Жамал (Корбанов)
(1951) – шагыйрь, галим.

4. Фирузә Жамалетдинова
(1960) – язучы.

5. Илсәяр Иксанова
(1966) – шагыйрә.

Нәбирә Гыймәтдинова
(1956) – Татарстанның
халык язучысы.

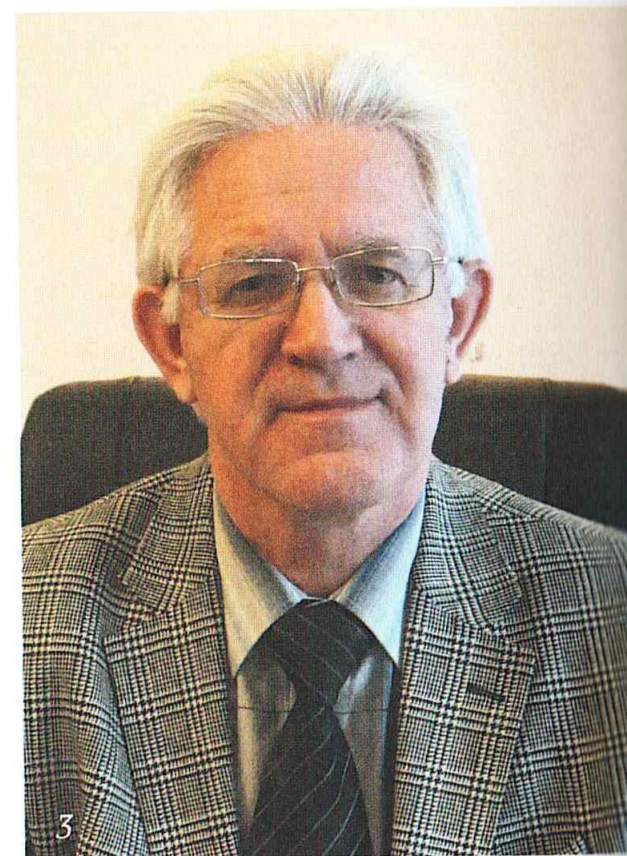
«Идел» журналы коллективы.

Сулдан уңга: Рафикъ Юныс, Ләис Зөлкарнәев, Нәбирә Гыймәтдинова, Фәиз
Зөлкарнәй, Роза Кожевникова, Фәридә Хасьянова, Рәзил Зәйдулла. 1996 нчы ел.

«Казан утлары» журналы Бөек Жигүнәң 75 еллыгына багышлап оештырган «Илең
турында уйла!» әдәби әсәрләр конкурсында жигүнчеләрне бүләкләү тантанасы.
2020 нче ел, декабрь.

1. Вахит Имамов
(1954) – язучы.

2. Фәйрүзә Мөслимова
(1954–2021) – шагыйрә.

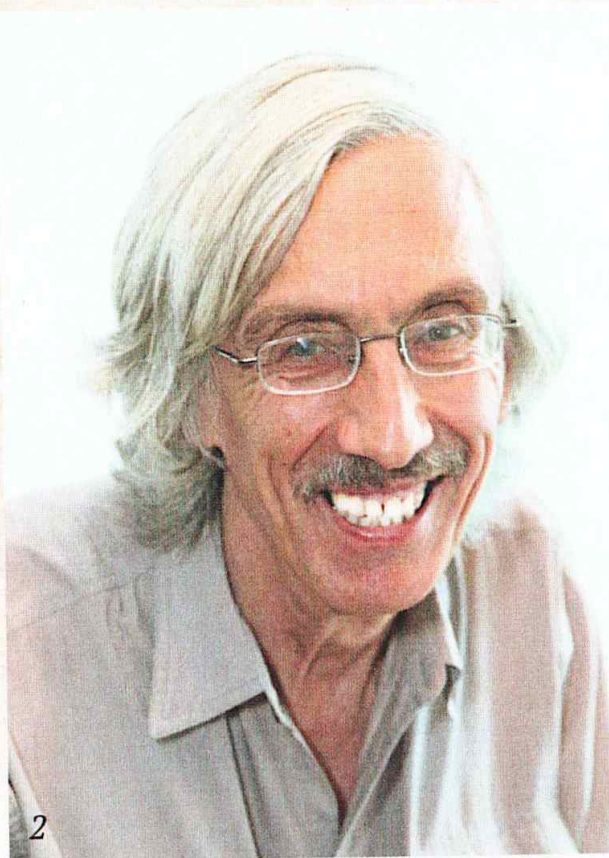
3. Рафис Корбан
(1957) – шагыйрь, язучы.

4. Шәүкәт Гаделша
(1949) – шагыйрь.

5. Гакыйль Сәгыйров
(1938–2009) – шагыйрь.

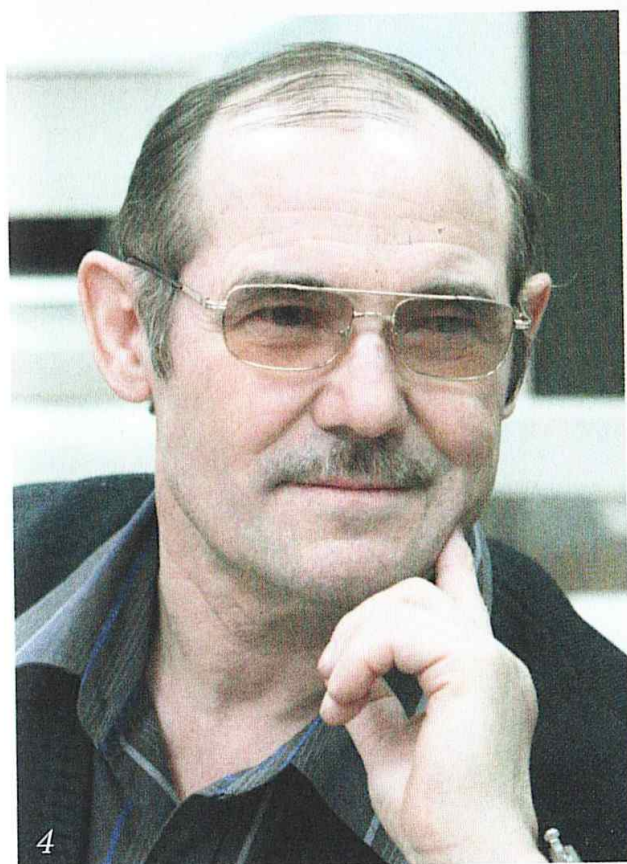
1

2

3

4

5

АЛАР «КАЗАН УТЛАРЫ»НДА ЭШЛӘДЕЛӘР

1. Жәүдәт Миңнуллин
(1953–2019) – галим.

2. Мансур Вәлиев
(1948) – язучы.

3. Солтан Шәмси
(1946) – язучы.

4. Рашат Низами
(1950) – шагыйрь.

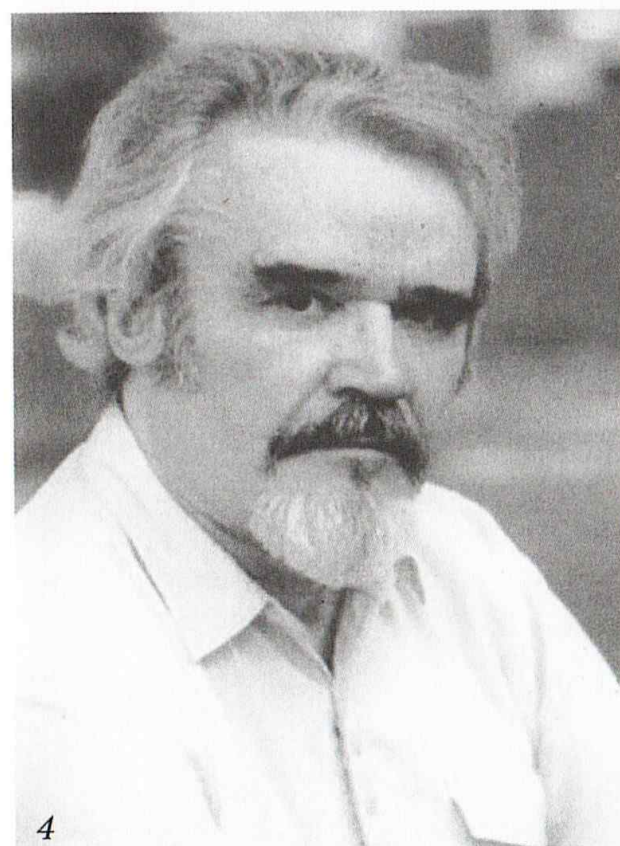
5. Алмаз Гыймадиев
(1972) – язучы.

Зөлфәт Хәким
(1960) –
Татарстанның
халык язучысы.

Зөлфәт Хәким
Лондонда.
2006 нчы ел.

Зөлфәт Хәкимнең
«Телсез күке»
пьесасы буенча
Г. Камал исемендәге
татар дәүләт
академия драма
театрында куелган
спектакльнең
афишасы.

1. Яхъя Халит
(1929–2016) – язучы, тәржемәче.

2. Марс Шабәев
(1933–2008) – язучы, тәржемәче.

3. Шаһинур Мостафин
(1948–2020) – язучы, журналист.

4. Ризван Хәмид
(1941–2017) – драматург.

5. Камил Сәгъдәтшин
(1952) – шагыйрь, журналист.

Зөлфәт

СӨЕМБИКӘНЕН ХУШЛАШУ ДОГАСЫ

Алар жиңде...

Безнең кулдан кылыч төште.

Миңа - әсирәгә - әзерләнде бөят.

Алып китә алар мине түгел, халкым,

Китә алар синең шөһрәтеңне төяп.

Хуш, бәхетсез халкым! Мин калдырам сине

Алларыңда торган мең афәтле килеш,

Киләчәксез килеш мин калдырам сине,

Йөзең канлы килеш, жәрәхәтле килеш...

Утлы кузлар атып яна мәгърур кала.

Елантауда кешни яралы яу аты.

Безнең язмышларны әрдәнәләп өеп,

Безнең данны алар шул учакка атты.

Соңгы өметләр дә беттемени янып?

Кайнап бетте Казан... жиңүчегә - табын!

Ташланмадым текә, биек манарадан -

Очты манарадан, халкым, синең даның.

Калаң нигезенә эт күмелгән шәһәр!

Көмеш жырым, Болак! Алтын жырым, Идел!

Инде мәңгелеккә сабуллашкан чакта

Ханың түгел - кызың гафу сорый, Идел!

Гафу сорый кызың - зәңгәр дулкыныңа

Гөрләп аккан канны бик күп куштым, Идел!

Яу китердең миңа, кан дошманым, Идел!

Күп яуларга йөрттең, тугры дустым, Идел!

Кичерә күр, халкым! Сау гына бул, халкым!

Тәхетең дә китте, бәхетең дә бетте -

Хагын-нахакларын чорлар үзе әйтер -

Күк гөмбәзен тишеп безнең уклар үтте.

Чорлар үткәч, күккә

карап искә төшер -

Ук эзләре анда җем-җем җемелдәшер...

«Казанны яулап алу. 1552 ел».

Немец рәссамы К.Б. Вениг
эше. XIX гасыр. Рәсем «Казан
утлары»ның 1998 нче елгы
октябрь санында басылган

1. Әхәт Сафиуллин
(1936) – язучы.

2. Рафаэль Сибат
(1946–2003) – язучы.

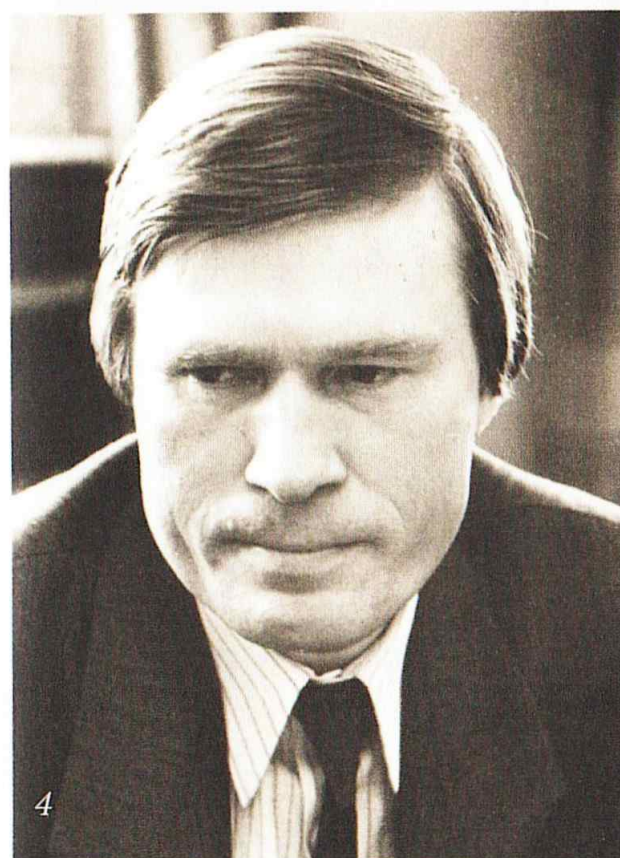
3. Рәшит Ягъфәров
(1946–2008) – галим, шагыйрь.

4. Рахмай Хисмәтуллин
(1934–2004) – язучы.

5. Фәрид Гыйльми
(1947–1993) – язучы.

Язучы һәм җәмәгать эшлеклесе, узган гасырның 30 нчы елларында журналыбызның баш мөхәррире булган Гомәр Гали яшәгән йортка истәлек тактасы куелган көндә алынган фото. 2008 нче ел.

1. Эльмира Шәрифуллина
(1947) – шагыйрә.

2. Асия Юнысова
(1947) – язучы, шагыйрә, журналист.

3. Шәмсия Жһһангирова
(1951) – шагыйрә, журналист.

4. Мөдәррис Вәлиев
(1953–2020) – шагыйрь, мөхәррир.

5. Эдуард Мостафин
(1945–1997) – шагыйрь.

*Ркаил Зәйдулла
(1962) – Татарстанның
халык шагыйре.*

*Газинур Морат
(1959) – Татарстанның
халык шагыйре.*

1. Ләбиб Лерон
(1961) – шагыйрь, Татарстанның
Г. Тукай исемендәге Дәүләт
премиясе лауреаты.

2. Рифә Рахман
(1962) – шагыйрә, галимә.

3. Рәмис Әймәт
(1968) – шагыйрь.

4. Дания Гәйнетдинова
(1952) – язучы.

5. Хәбир Ибраһим
(1958) – язучы.

АЛАР «КАЗАН УТЛАРЫ»НДА ЭШЛӘДЕЛӘР

1. Камил Кәримов
(1950) – язучы, Татарстанның Г. Тукай
исемендәге Дәүләт премиясе лауреаты.

2. Гөлзadə Бәйрəмова
(1963) – шагыйрə.

3. Әлфəт Закирҗанов
(1959) – галим.

4. Алмаз Хәмзин
(1947) – язучы.

5. Лилия Гатауллина
(1964) – мөхəррир.

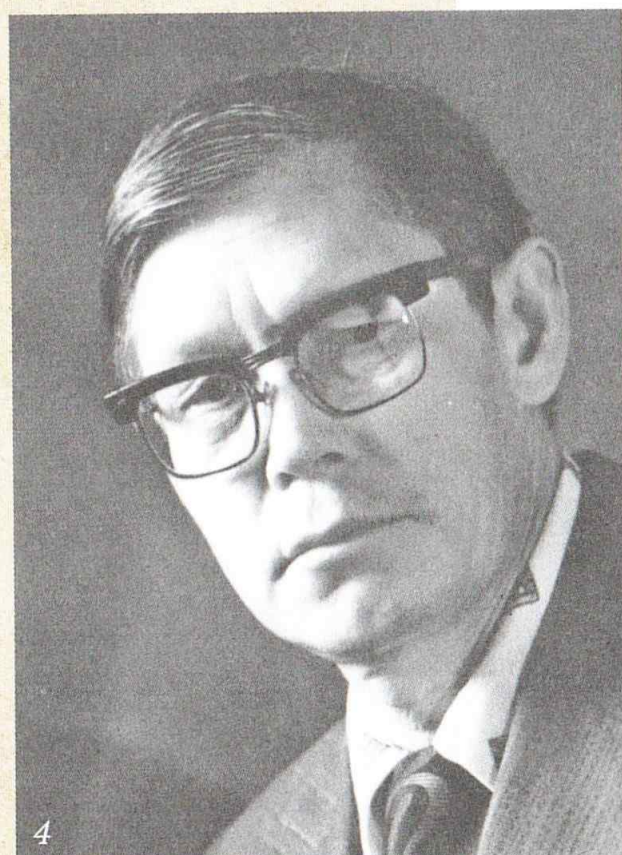
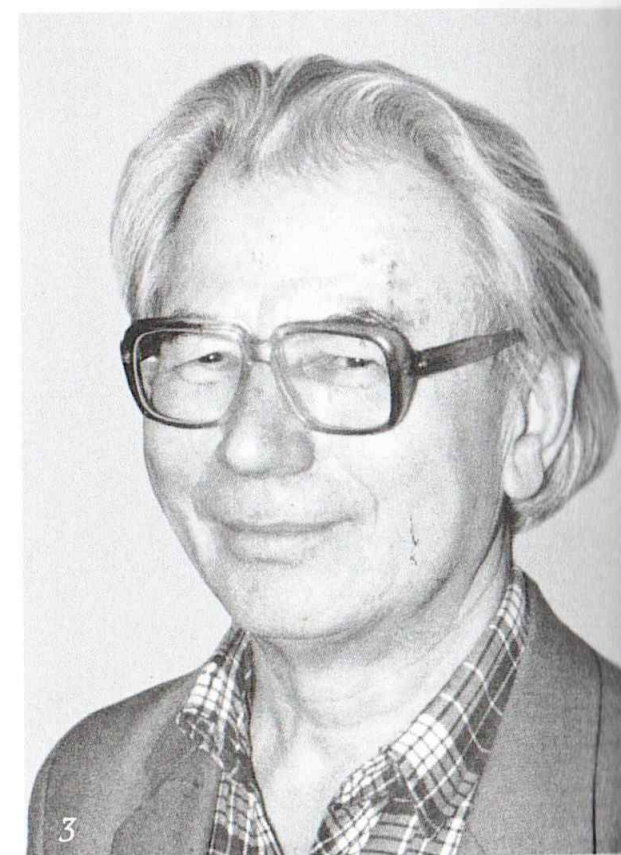
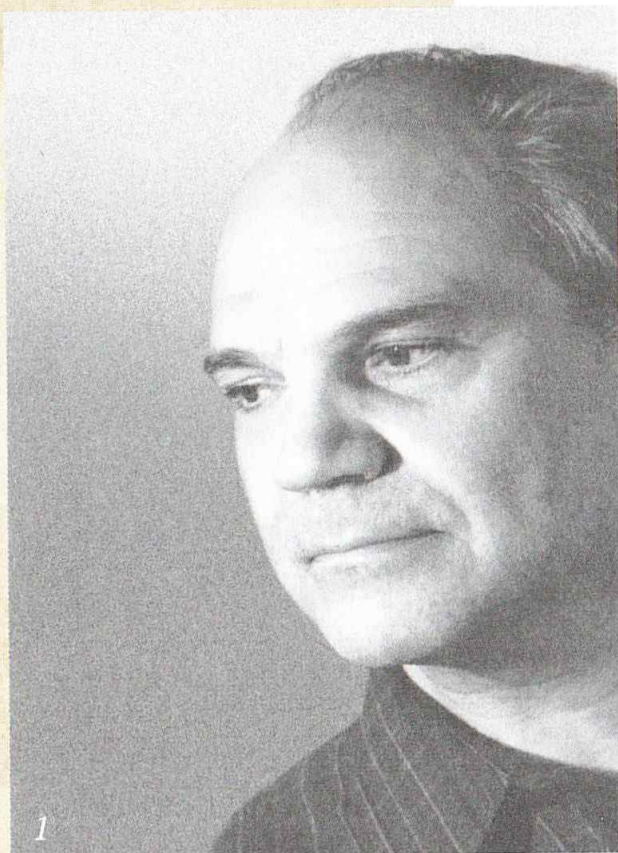
*Роза Камалетдинова, Фирая
Зыятдинова, Гөлчәчәк Галиева
Васильево ял йортында.
2005 нче ел.*

*Ислам Әхмәтҗанов, Хатыйп Миңнегулов, Фарис Харисов – Бөтендөнья татар
конгрессы корылтае делегатлары. 2012 нче ел.*

*Шигырь бәйрәмендә. Сулдан
уңга: Рәдиф Гаташ, Халисә
Мөдәррисова, Илсәяр Иксанова,
Шәмсия Жигангирова, Луиза
Янсуар, Рифә Рахман, Флөра
Тарханова. 2000 нче еллар.*

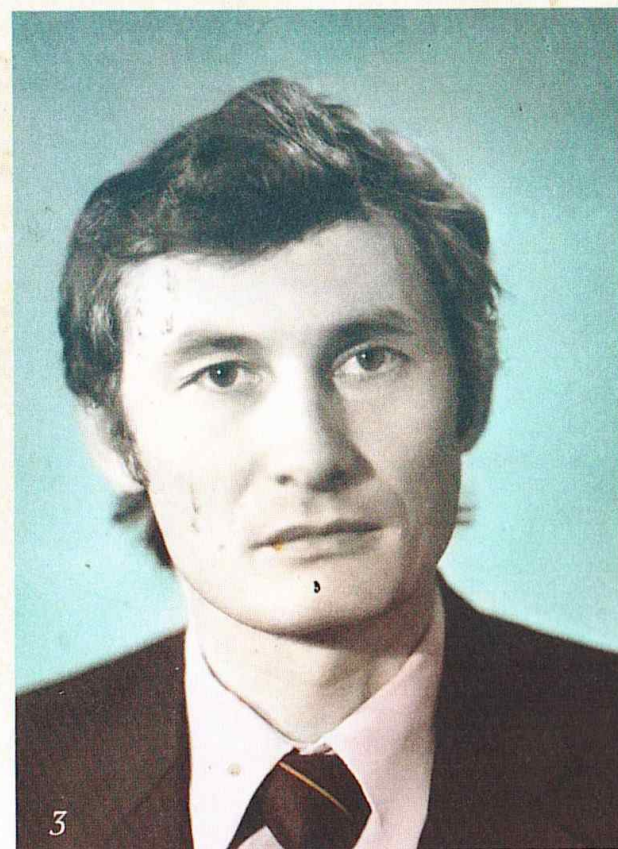
1. Мәжит Рафиков
(1925–1986) – язучы,
тәржемәче.

2. Резеда Вәлиева
(1930) – шагыйрә.

3. Кыям Миңлебаев
(1929–2005) –
тәржемәче, журналист.

4. Ямаш Игәнәй
(1938–1997) – шагыйрь.

5. Нурия Измайлова
(1950) – шагыйрә.

1. Нур Әхмәдиев
(1946–2021) – шагыйрь, язучы.

2. Нәзифә Кәримова
(1947) – язучы, журналист.

3. Юныс Сафиуллин
(1947) – драматург.

4. Галимжан Гыйльман
(1957) – шагыйрь, язучы,
әдәбият белгече.

5. Айрат Суфиянов
(1958) – шагыйрь.

1. Өхәт Мушинский
(1951) – язучы.

2. Данил Салихов
(1958) – драматург.

3. Зиннур Хөснияр
(1961) – язучы.

4. Рәниф Шәрипов
(1950) – шагыйрь.

5. Рәдиф Сәгъди
(1957) – язучы.

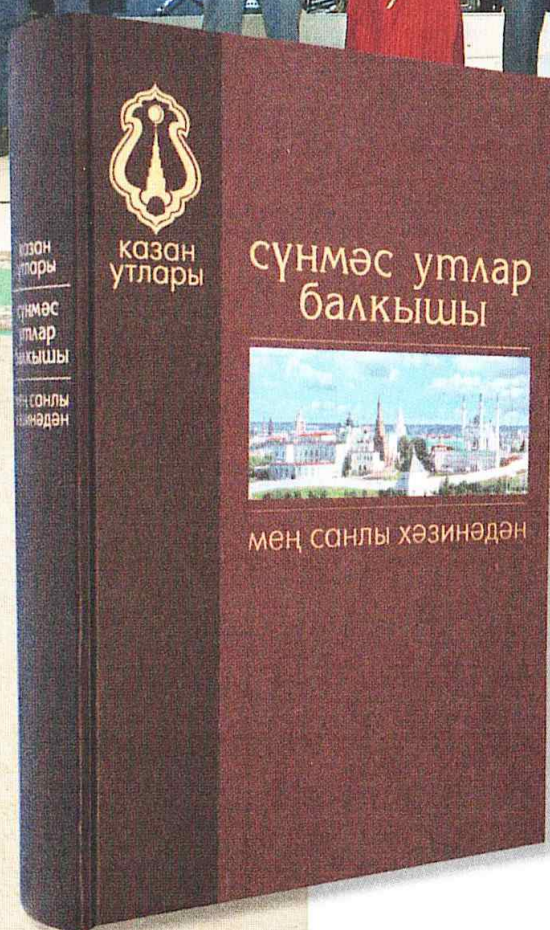
1. Фәүзия Солтан
(1958) – шагыйрә.

2. Рәсимә Гарифуллина
(1958) – шагыйрә.

3. Кәрим Кара (Һади
Кәримов) (1956) – язучы.

4. Рәфкәт Шәһиев
(1968) – язучы.

5. Вазыйх Фатихов
(1958) – шагыйрь.

«Казан утлары»ның меңенче саны чыгу уңаеннан «Сүнмәс утлар балкышы» дигән саллы китап (төзүчесе – Рәфикә Юныс, шеф-мөхәррире – Равил Фәйзуллин) дөнья күрә. Шулай ук Г. Камал исемендәге Татар дәүләт академия драма театры бинасында тантаналы кичә уздырыла. Фотода кичәдән күренеш. 2006 нчы ел, 10 апрель.

8 нче бүлек

2010 ...

Равил Фәйзуллин –
1989–2013 елларда
«Казан утлары»
журналының баш
мөхәррире.

Илфак Ибраһимов –
2013–2018 елларда
«Казан утлары»
журналының баш
мөхәррире.

Рөстәм Галиуллин –
2018 елдан
«Казан утлары»
журналының баш
мөхәррире.

ISSN 0206-4189 ©
Индекслар: ИО277
ИЗ365

**КАЗАН
УТЛАРЫ**

5.2022

*Мөхәммәт Мирза (Илфак Ибраһимов)
(1952) – шагыйрь, Татарстанның Г. Тукай
исемендәге Дәүләт премиясе лауреаты.*

*Марат Кәбиров
(1970) – шагыйрь, язучы.*

*Ләис Зөлкарнәй
(1962) – шагыйрь.*

*«Казан утлары» коллективы һәм
ветераннар. Утырганнар (сулдан уңга):
Рәдиф Гаташ, Рашат Низами, Илфак
Ибраһимов, Мансур Вәлиев, Рәфикә Юныс;
басканнар (сулдан уңга): Фәнил Гыйләҗев,
Рамил Ханнанов, Рәзилә Хәйретдинова,
Гөлзадә Бәйрәмова, Айгөл Әхмәтҗалиева,
Лилия Гатауллина, Элеонора Жамалиева,
Вакыйф Нуриев, Камил Кәримов. 2016 нчы ел.*

1

2

3

4

5

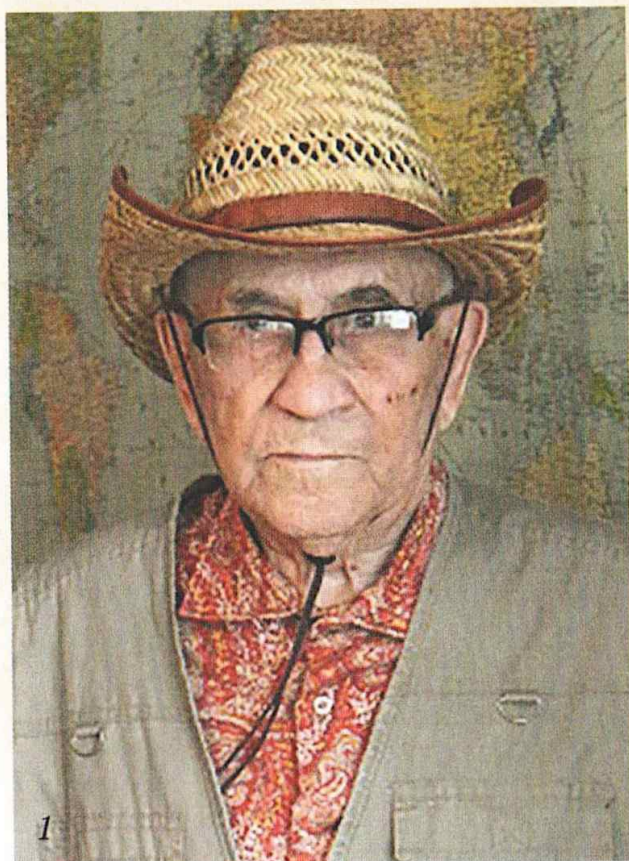
1. Вакыйф Нуриев
(1958) – язучы.

2. Рәмзия Габделхакова
(1959) – шагыйрә, язучы.

3. Сания Әхмәтҗанова
(1962) – шагыйрә.

4. Айгөл Әхмәтҗалиева
(1973) – шагыйрә, язучы.

5. Марат Закир
(1969) – язучы.

1. Локман Закир
(1928) – язучы, хәрби очучы.

2. Әлфия Ситдыйкова
(1957) – шагыйрә, язучы.

3. Рөстәм Зарипов
(1952) – шагыйрь, публицист.

4. Халисә Ширмән
(1969) – шагыйрә, язучы, галимә.

5. Заһид Мәхмүди
(1960–2022) – язучы, нашир.

*«Иделем акчарлагы-2007» бәйгесе узгач. Сулдан уңга:
Вакыйф Нуриев, Марат Закир, Рөстәм Галиуллин,
Эльвира Һадиева, Газинур Морат, Ләбиб Лерон,
Хәбир Ибраһим. 2007 нче ел.*

*Чулпан Зариф
(1969) – шагыйрә, тәрҗемәче.*

*«Казан утлары» редакциясе
коллективы. Сулдан уңга:
Фәнил Гыйләҗев, Рөстәм
Галиуллин, Лилия Вагыйзова,
Камил Кәримов, Вакыйф
Нуриев, Айсылу Имамиева, Наил
Кадыйров, Элеонора Җамалиева,
Фирүзә Җамалетдинова, Лилия
Гатауллина, Рамил Ханнанов.
2019 нче ел.*

1

2

3

4

5

1. Луиза Янсуар
(1981) – шагыйрэ, тәржемәче.

2. Ленар Шәех
(1982) – шагыйрь, мөхәррир.

3. Рүзәл Мөхәммәтшин
(1989) – шагыйрь.

4. Сәмбел Гаффарова
(1980) – драматург.

5. Илгиз Зәйниев
(1987) – драматург, режиссёр.

1

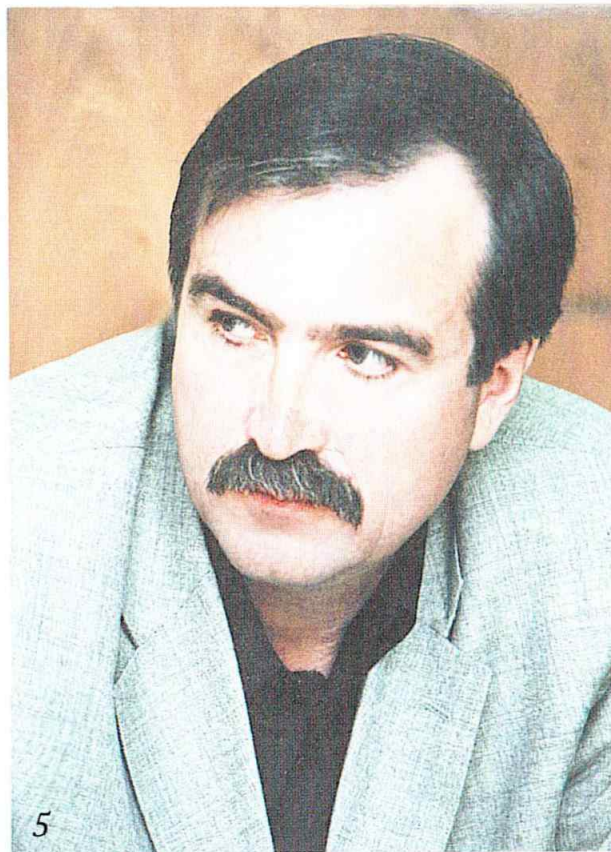
2

3

4

5

1. Хисаметдин Исмагыйлов
(1953) – язучы.

2. Дилбәр Булатова
(Сөләйманова) (1972) – язучы.

3. Салават Рәхмәтулла
(1942–2021) – шагыйрь.

4. Сәгыйть Лашманчы
(Сәгыйдулла Хафизов)
(1945) – язучы, әдәбият галиме.

5. Мөнир Вафин
(1961) – шагыйрь, журналист.

1. Илшат Вәлиулла
(1967) – шагыйрь, тәнкыйтьче.

2. Фирдәвес Зариф
(1962) – язучы, журналист.

3. Равилә Шәйдуллина-Мурат
(1949) – язучы.

4. Йолдыз Шәрәпова
(1962) – шагыйрә.

5. Рәзинә Мөхияр
(1956) – шагыйрә.

*Төрки телләрдә чыга торган әдәби журналлар жыены.
Казан, 2014 нче ел.*

1. Лилия Фәттахова
(1972) – шагыйрә, язучы.

2. Сирень Якупова
(1961) – шагыйрә.

3. Равил Сабыр
(1974) – язучы, драматург,
журналист.

4. Лилия Газизова
(1967) – шагыйрә.

5. Ләйсән Юнысова
(1970) – шагыйрә.

«Татмедиа» республика матбугат һәм массакүләм коммуникацияләр агентлыгы житәкчесе Айдар Сәлимгәрәев «Илең турында уйла!» конкурсы җиңүчесе Камил Минһаҗевка Диплом тапшыра. 2020 нче ел.

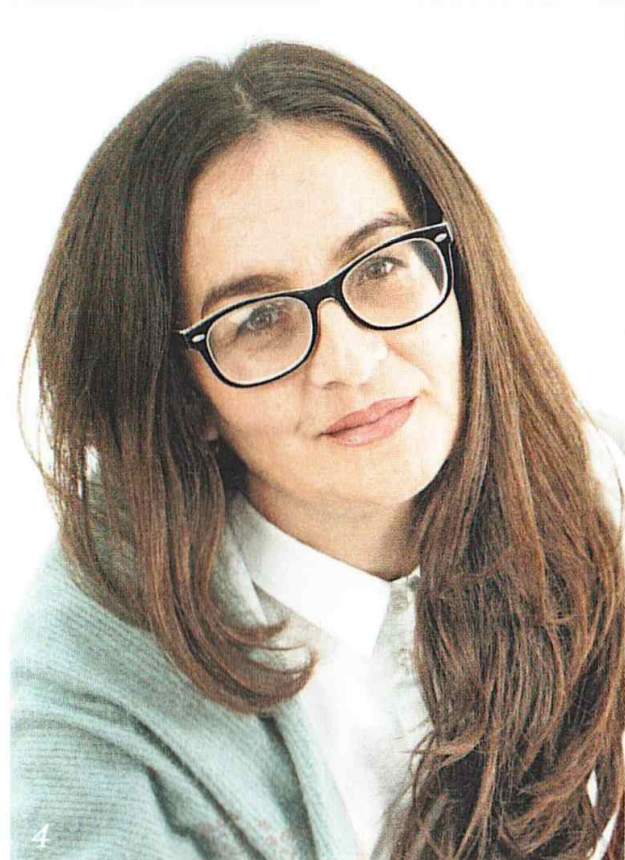
2018 нче елдан алып «Казан утлары» редакциясе республиканың төрле оешмалары һәм ведомстволары ярдәме белән татар әдәбиятын яңа әсәрләр белән баеп, авторларны активлаштыру максатыннан төрле темага әдәби әсәрләр конкурслары оештыра. Фотода 2021 нче елда уздырылган «Аһ, туган каумем газиз!» дип аталган конкурсның йомгаклау тантанасы.

«ТАТМЕДИА» акционерлык җәмгыяте генераль директоры Шамил Садыков Фирдәвес Хужинның «Казан утлары» китапханәсеннән» сериясендә чыккан «Суслонгер» китабын тәкъдим итү чарасында. 2022 нче ел.

2021 нче елдан алып «Казан утлары» китапханәсеннән» сериясендә популяр авторларның әсәрләре кешә китабы форматында басылып чыга.

1. Йолдыз Миңнуллина
(1985) – шагыйрә.

2. Рөстәм Галиуллин
(1987) – язучы.

3. Лилия Гыйбадуллина
(1987) – шагыйрә.

4. Ландыш Әбүдәрова
(1980) – язучы.

5. Айдар Зәкиев
(1983) – язучы.

1. Ләйлә Минһажева
(1969) – әдәбият галиме.

2. Рамил Ханнанов
(1984) – язучы, әдәбият
галиме.

3. Миләүшә Хәбетдинова
(1973) – әдәбият галиме.

4. Нурфия Йосыпова
(1976) – әдәбият галиме.

5. Гөлфия Гайнуллина
(1974) – әдәбият галиме.

Татар һәм якут язучылары Кырлайда. Сулдан уңга: Рөстәм Галиуллин, Сардаана Брызгалова, Айгиз Баймөхәммәтов, Рөстәм Каженкин, Аграфена Кузьмина, Афанасий Ноев, Гаврил Андросов, Елена Слепцова-Куорсуннаах, Таһир Хөснетдинов, Ркаил Зәйдулла, Наталья Харлампьева, Рүзәл Мөхәммәшин, Рафис Корбан, Ленар Шәех, Илсәяр Иксанова, Рамил Канипов, Николай Винокуров-Урсун, Николай Лугинов. 2021 нче ел.

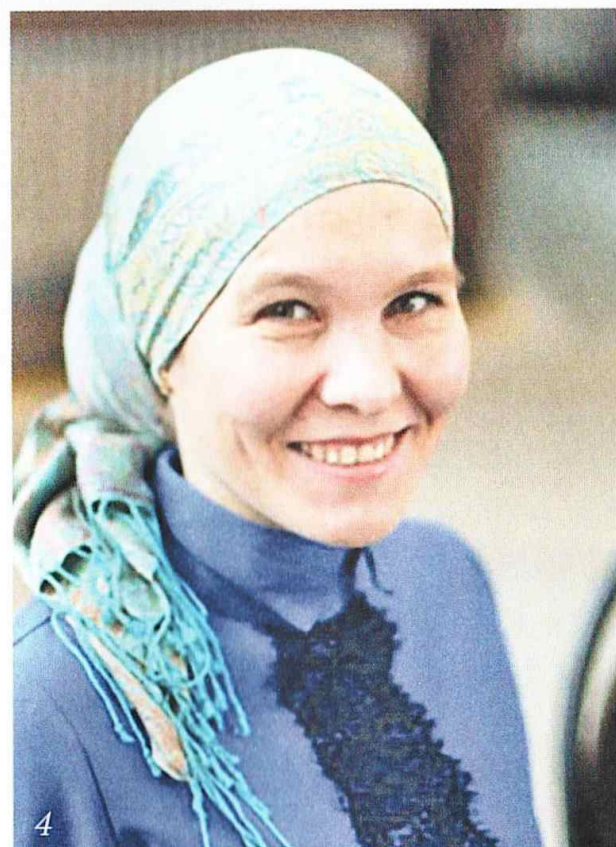
1. Гөлсә Батталова
(1982) – шагыйрә.

2. Эльмира Жәлилова
(1979) – шагыйрә.

3. Гөлнур Корбанова
(1979) – шагыйрә.

4. Рәмис Латыпов
(1977) – язучы.

5. Фәнил Гыйләжәев
(1987) – шагыйрь.

1. Рифат Сəлах
(1987) – шагыйрь.

2. Лəйсəн Фəтхетдинова
(Солтанова) (1990) – шагыйрə,
журналист.

3. Резеда Гобəева
(1988) – шагыйрə.

4. Алинə Бикмуллина
(1989) – шагыйрə.

5. Дания Нəгəйм
(1991) – шагыйрə, журналист.

1

2

3

4

5

1. Айзирәк Гәрәева-Акчура
(1978) – язучы, журналист.

2. Булат Ибраһим
(1990) † шагыйрь.

3. Айсылу Иمامиева
(1985) – язучы.

4. Эльвира Ғадиева
(1989) – шагыйрә.

5. Айгөл Абдрахманова
(1993) – язучы.

«Казан утлары» журналын 100 еллыгы белән тәбрикләп, Татарстан Республикасы Президенты Рөстәм Миңнеханов редакциягә Рәхмәт сүзен җиткерде. Бүләкне журналның 2022 елның 25 апрелендә Г. Камал исемендәге Татар дәүләт академия драма театры бинасында узган тантаналы кичәдә ТР Дәүләт Советы Рәисе урынбасары, Татарстан Республикасы Президенты каршындагы Татар телен һәм Татарстан Республикасында яшәүче халыklar вәкилләренең туган телләрен саклау, үстерү мәсьәләләре комиссиясе рәисе Марат Әхмәтов тапшырды. Аны журналның баш мөхәррире Рөстәм Галиуллин кабул итеп алды.

«Казан утлары» журналының 100 еллыгына килгән чит ил кунаклары, язучылар һәм җәмәгать эшлеклеләре Г. Тукай һәйкәле янында. 26 апрель, 2022 нче ел.

«Казан утлары»ның 100 еллыгына багышланган тантаналы кичәдән күренеш. 2022 нче ел.

2022 нче елның 25 апрелендә «ТАТМЕДИА»да «Казан утлары» журналының 100 еллыгына багышланган матбугат конференциясе узды. Анда юбилей кунаклары (сулдан уңга): Айгиз Баймөхәммәтов (Башкортстан), Сәят Камшыгер (Казакъстан), Илгар Төркузлы (Азәрбайҗан), Маркабай Ааматов (Кыргыз Республикасы), Әскәр Додуев (Кабарда-Балкар), Гаврил Андросов (Якут-Саха) катнашты.

«Казан утлары»ның 100 еллыгы уңаеннан Татар китабы йортында журналга багышланган күргәзмә ачылды. Ул апрель-май айларында эшләде. 2022 нче ел.

«Казан утлары» редакциясе коллективы Бөек Ватан сугышы елларында Мари-Элның Суслонгер лагерге урнашкан урманьында. 2022 нче ел, июнь.

«Казан утлары» журналының бүгенге коллективы Габдулла Тукайның әдәби музееда. Сулдан уңга: Гәлия Сәлахова, Фәнил Гыйләжәв, Рөстәм Галиуллин, Вакыйф Нуриев, Элеонора Жамалиева, Лилия Гатауллина, Рафис Корбан, Ландыш Әбүдәрова, Наил Кадыров, Алинә Хәбибуллина. 2022 нче ел.

Бу китапка кергән фотолар һәм башика документлар «Казан утлары» редакциясе архивыннан, Равил Фәйзуллинның «Татарстан Язучылар берлеге» китабыннан һәм шагыйрьнең шәхси тупланмасыннан алынды. Аларны матбугатта һәм бүтән төр мәгълүмати чараларда файдаланган очракта халыкара авторлык хокукы кануннары саклану мәжбүри.

Фотоальбом
СТОЛЕТИЕ В ФОТОГРАФИЯХ
Составители: **Файзуллин Равиль Габдрахманович,**
Абударова (Фаетова) Ландыш Робертвна
На татарском языке

Фотоальбом
СУРӘТЛӘРДӘ – РУХИ ЙӨЗЕБЕЗ
Төзүчеләр: **Фәйзуллин Равил Габдрахман улы**
Әбүдәрова (Фәйзова) Ландыш Роберт кызы

Мөхәррирләре *Р.Г.Фәйзуллин, Л.Р.Әбүдәрова*
Рәсәмә һәм бизәләш мөхәррире *Ә.М.Йосыпова*
Техник мөхәррире һәм компьютерда биткә салучы *Ә.Р.Жамалиева*

12+ Знак информационной продукции согласно ФЗ от 29.12.2010 г. № 436 – ФЗ

Гамәлгә куючы – «Татмедиа» Республика матбугат һәм массакүләм коммуникацияләр агентлыгы.

Нәшер итүче – «Татмедиа» Республика матбугат һәм массакүләм коммуникацияләр агентлыгы.

Нәшер итүче адресы – 420097, Казан, Академия урамы, 2.

Электрон адрес – kazanutlari@yandex.ru

Оригинал-макеттан басарга кул куелды 29.10.2022

Форматы 90x60¹/₈. Шартлы басма табагы 24.0.

Тиражы 1000 д. Заказ О-1662

«ТАТМЕДИА» АЖ филиалы
«Идел-Пресс» полиграфия-нәшрият комплексы.
420066. Казан, Декабристлар урамы, 2.

ISBN 978-5-4494-0128-1

